

Kovács Károli

HAJDUSÁGI MŰZÉUM
4220. Helyi Emlékgyűjtemény
Kossuth u. 11.

5991/2.

Iratgyűjtő
MSZ 5617

PAPIRIPARI VÁLLALAT
BfP
BUDAFOKI PAPIRGYÁRA

HMHA. 05991.

**Kovács Mária - Városi Tanács intézményeinek rövid története
1970.**

**ÁÉSZ. Hajdúböszörmény és vidéke Általános Fogyasztási és Értékesítési Szövetkezet
Lenin u.9.**

Nevét 1958. februárjában kapta, korábban Földművesszövetkezet volt. Története visszanyúlik a felszabadulásig.

Városunkban a felszabadulás előtt is volt szövetkezet, a Hangya, amely 1945-ben új vezetőséggel kezdte meg a munkát. Részvényesei kis és középbirtokosok voltak. A felszabadulás után még két szövetkezet alakult gyors egymásutánban. Az egyik a Szakszervezeti Szövetkezet, melynek tagjai munkások, alkalmazottak és értelmiségiek. A másik a Népszövetkezet, tagjai és földnélküli parasztok. A Hangyát és a Szakszervezeti Szövetkezetet 1949. februárjában államosították, az akkori Népbolt Nemzeti Vállalat vette kezelésbe. A Népszövetkezet még 1946. februárjában átalakult Földművesszövetkezetté. A Népszövetkezet egyetlen bolttal rendelkezett, a lakosság ellátását szolgáló árucikkeket árult a Kerületház épületében lévő boltjában.

A Földművesszövetkezet 27 taggal alakult. Létszáma rövid idő alatt 84 főre emelkedett. az inflációs időben egy részjegyért a következő terményfeladások valamelyikét kellett adni: 8 kg búza, 10 kg árpa, vagy 15 kg tengeri.

A szövetkezet életében 1948. után következett be nagymérvű változás. A MESZÖV támogatása nyomán bővült tevékenységének köre. Foglalkozott terményfelvásárlással és értékesítéssel, vetőmagtisztítással és előadással, műtrágya és növényvédő szer elosztással, silótakarmány előállításával, sertés, vágómarha, baromfi, tojás, bőr és minden más háztáji termék felvásárlásával.

1955. végére a szövetkezet taglétszáma 2079-re emelkedett. Ebben az évben már jelentős szakcsoportok működtek a szövetkezeten belül, például: 57 taggal, 520 méhcsaláddal egy méhész szakcsoport, 301 taggal, 642 katasztrális hold földön, 20 csoportban rizstermő szakcsoport. 1955-ben a szövetkezet tagságából megalakult hármastípusú termelőszövetkezet, a Micsurin és a Béke.

1969. végén az ÁFÉSZ taglétszáma 9500 fő. Dolgozóinak száma 218, ebből a kereskedelmi hálózatban dolgozik 180 fő. Kezelésében tartozik 19 kiskereskedelmi egység, egy szövetkezeti nagyáruház, /lásd. Hajdú Áruház/ 7 italbolt, 1 Ifjúsági Klub sörkerttel, 1 cukrászda, 6 felvásárló egység, 2 szeszfőzde, 2 daráló.

Igazgató elnök: Móré János, a Munkaérdemrend bronzfokozata, a Haza Szolgálatáért érdemérem tulajdona, munkásör- parancsnok- helyettes.

Párttitkár: Balla Lajos

Szakszervezeti titkár: Nagy Istvánné

KISZ titkár: Lovas Imre

ÁFOR II.

Rákóczi F.u.66.

1926-ban ifj. Fábíán István kereskedővel tárgyalásokat kezd a Vacuum Oil Company cég egy benzinkút felállítása ügyében. A tárgyalások eredménnyel járnak, mert 1928-ban a Beregszászi vendéglő előtt/ ma a Bocskai vendéglő és a cukrászda van a helyén/ felépítik és üzembe helyezik az 5 ezer literes űrtartalmú benzintartályt a szivattyú berendezéssel, amely kézi meghajtású, 1 liter adagolására alkalmas.

1950-ben veszik állami kezelésbe. Az 50-es évek elején forgalma csekély, a napi 200 litert sem haladja meg, télen pedig szinte nincs is forgalom.

1956-ban kezd nagyobb igény jelentkezni üzemanyagféleségek iránt, ezért a vasútállomás mellett egy kicsi alapterületű, de nagy forgalmú, ahol a mai napig is 250 tonna üzemanyagot tárolnak k. Itt szolgálják ki a közületeket és magánfogyasztókat fűtőanyaggal, /gázolaj/ és üzemanyaggal /benzin, olaj/ a kereskedelmet és festékhígítókkal.

1965-ben épült a 35-ös műút mentén, a város alatt az új benzintöltő állomás. Öt kút 3 darab 25 ezer literes tartályból adagol benzint, keveréket, szuperbenzint, gázolajat és tüzelőolajat. 6-21 óráig tart nyitva. Egy 8 óra alatt 10 ezer liter szolgálnak ki. Az állomást továbbfejlesztik, egy 50 ezer literes tartályt állítanak fel.

A telep dolgozóinak létszáma: 9 fő

Telepvezető: Rácz Lajos

Állami Biztosító hajdúböszörményi fiókja

Kálvin tér 3.

Az Állami Biztosító 1949. június 20.-a óta működik országszerte. Ezt megelőzően hazánkban sok biztosító intézet létezett. A már 60-70 évvel ezelőtti újságok is tele vannak különböző biztosító társaságok kecsegtető ajándékaival. Ezek száma a gazdasági viszonyoktól függően változott. 1918-ban például biztosító társaság versenyzett egymással, 1938-ban már csak 49 az 1948-as évben pedig 14. Ezek többsége magyar, kisebb része külföldi vagy vegyes érdekeltségű. Városunkban az államosításig 8-10 biztosító társaságnak volt biztosítási állománya, ezek közül főként a Gazdák Biztosító Szövetkezetének, a Phoenix, a Fonciere, a Magyar - Holland és az Első Magyar Biztosító Társaságnak. Városunkban 1952-ben alakult meg az Állami Biztosító helyi fiókja. Eleinte életbiztosításon kívül a hagyományos, veszély nem szerinti biztosítást kötötte: tűz és jégbiztosítást.

1955. január 1-én lépett hatályba a kötelező biztosítás egyéni és szövetkezeti gazdaságok tűz és jégbiztosítására, s ugyanakkor a kisipari és földművesszövetkezeti tulajdonban lévő épületek tűzbiztosítására. 1957. március 31-én megszüntetik a kötelező tűz és jégbiztosítást és áttérnek az önkéntes, összevont módozatú biztosítási formára.

A fiók dolgozóinak száma 11 fő.

Fiókvezető: Harsányi József

Béke Filmszínház

Szabadság útja 2.

A felszabadulás előtt két mozija volt városunknak. Az egyik a Vágner mozi a régi Beregszászi féle vendéglő épületében /a mai Bocskai étterem Arany János utcai szárnya /a másik az Uránia, mely Béke filmszínház néven ma is üzemel.

A régi Uránia épületét Kövér Antal malomtulajdonos emeltette az Aranka malom mellett, a saját telkén a század elején. Nem kifejezetten mozi épületnek, hanem afféle kulturális célra. A helyi újság írja 1906-ban, hogy Kövér Antal 25. házassági évfordulóját rendezte meg nagy kiterjedésű rokonsága körében a háza melletti nagyteremben. 1909. decemberében teszik közhírré; A dalárda és vonóstársaság Csukás Zoltán gimnáziumi zenetanár vezetésével hangversenyzett a Kövér Antal úr házában lévő teremben.

1909-ben ilyen újsághírek olvashatók: Az Uránia villamosszínházra nagypénteken bemutatja a Jézus élete mozgóképet. Május 7-re ilyen műsort hirdet: A nagy Napóleon, Utazás Franciaország és Olaszország között. Tehát mikor mire használták az épületet. 1939-ben rendezték be kifejezetten filmvetítés céljára, azóta állandóan játszó mozi. az épületet 1943-ban megvásárolja Szabó Ferenc kalapos mester, aki bérbe adja. A felszabadulás előtti utolsó bérlője Schmidt Gyula hajdúnánási lakos volt. A felszabadulás után a mozi teljesen üres, berendezéseit, felszerelését széthordták. A mozi előadások első megindítója a Magyar Kommunista Párt 1945. májusában, miután saját kezelésbe vette a helyiséget. Még 1945 márciusában a Debrecenbe székelő ideiglenes Kormány segítségével szerzett gépeket és filmeket.

1946. július 2-án államosították a mozit, irányítója a MAFIRT lett. Az épület is állami tulajdonná vált 1949. szeptember 12-én. 1952. fontos dátum a mozi történetében. Ekkor veszi át irányítását a Hajdú-Bihar megyei Mozi üzemi Vállalat. Azóta nagy változások történtek. 1963- 65 között teljesen felújították, körülbelül egy millió forintot költöttek rá, alkalmassá tették szélesvásznú filmek vetítésére. A nézőtér szép, szemet gyönyörködtető. Fala műanyag borítású. Elektromos fűtő és szellőztető berendezés szolgálja a nézők kényelmét.

Befogadóképessége 500 fő.

1969-ben 921 előadást 209.016 fő nézett meg, városunk egy- egy lakosára évi 7 film megtekintése jut. Minden vasárnap matinét tartanak, főként ifjúsági filmeket vetítenek. Működik ifjúsági filmklub is, tagjai középiskolás diákok.

A mozi dolgozóinak létszáma: 12 fő

Üzemvezető: Henczel Jánosné

Diákotthonok

Általános Iskolai Diákotthon

Hajdúkerület utca 12.

A Városi Tanács VB. Művelődésügyi Osztálya javaslatára, a megyei tanács támogatásával hívták életre az intézményt, amely otthont ad 40 tanyasi gyermeknek.

1964. szeptember 14-én nyílt meg. Azt a feladatot szánták az intézménynek, hogy azokat a gyerekeket fogadja be, akik olyan határrészen laknak, ahol nincs még részben osztott iskolai oktatás sem, hogy ezek a gyermekek szakrendszerű oktatásban részesüljenek a városban. Rendkívül pozitív törekvésként könyvelhetjük el a tanyasi gyermekeket nevelő diákotthon létrehozását a tapasztalatok alapján. Fennállása óta több tucat jó képességű gyermek végezhette el az általános iskolát szakrendszerű oktatás keretében, sokan közülük középiskolába kerülve megállták a helyüket.

A diákotthon a hajdani polgári iskola épületében kapott helyett. Az épület ugyan nem a legmegfelelőbb volt már sem, de más megoldás nyilván nem kínálkozott. Kialakították 3 hálószobát, egy ebédlőtermet, amely tanulószobául is szolgál, egy irodahelyiséget, mosdót, teljesen új felszerelést vásároltak 200 ezer forintértékben, s beköltözött 40 fő 10- 14 éve korú, felső tagozatos tanuló. A gyermekek a 2. sz. Általános Iskola tanulói. Diákotthoni nevelésükről egy főhívatású és egy mellékfogatású nevelő gondoskodik.

A hátrányos helyzetből induló tanulók- alsó tagozatos korban osztatlan iskolába jártak a tanyán- sok segítséget kapnak nevelőiktől. A hátrányt rendszeres korrepetálással igyekeznek behozni tanáraik.

1967 óta alsó tagozatos gyermekeknek is otthont nyújt a diákotthon. Az épületet megnyitás óta nem bővítették, csupán tatarozták. Szűk, korszerűtlen, nem felel meg az igényeknek. De a város vezetősége is tudja ezt, épül a Dészán István utcán, az új iskola szomszédságában a 84 személyes új általános iskolai diákotthon, mely megoldja mostani gondjaikat, mely majd befogadja a ma még mostoha körülmények között tanuló többi tanyai gyermeket is.

Jelenleg 40 lakója van a diákotthonnak.

Diákotthon vezető: Búza Barna igazgatóhelyettes.

Bocskai István Középiskolai Kollégium

Makarenkó u.12.

A felszabadulás előtt a Kálvineum volt az egyetlen olyan bentlakásos intézmény, amely a gyermekek számára megkönnyítette a továbbtanulást. Ez sem jelentett a helybeliek számára sokat, mert hisz a környék városaiból falvaiból s a szomszédos megyékből kerültek össze lakói. Főként lelkészek, tanítók, tanárok árvái, szegényebb sorsú hivatalnokok gyermekei, kevesebb számban jómódú vidéki tanulók.

1909-ben a városi közgyűlés határozza el, hogy a református egyház segítségével egy fiú-nevelőotthont épít, 1 milli téglát adott ingyen, s kért 300 ezer korona segélyt. Sok huzavona után 1913-

ban felépítik az intézményt, melynek tervezője Mérő József debreceni mérnök, kivitelezője Tóth Zoltán debreceni építész. Emeletes, szép épület emelnek az intézményről Kálvineum utcának is nevezett utcában, amely gyermek elhelyezésére alkalmas. Az épület alagsorában kapott helyett 2 szolgálati lakás, konyha, kamra, ebédlő és más mellékhelyiségek, földszintjén 6 tanulóterem, könyvtár, iroda, igazgatói lakás, emeletén 8 hálóterem, díszterem.

1948-ig az intézmény a református egyház kezelésében, használatában állt, ekkor államosították.

A felszabadulás után, 1945. október 11-én Nemzeti Bizottság határozatot hozott egy parasztkollégium egy parasztkollégium felállítására. A gimnázium Igazgatótanács javaslatot tesz a terv gyakorlati megvalósítására. 8 -10 tehetséges parasztyermek taníttatásának anyagi fedezetét a Lévai- Fazekas alapítványból és 117 katasztrális hold föld jövedelméből kívánják fedezni. 1946. októberében megvalósul a terv. A Kálvineumba beköltözik 10 tanyasi gyermek, akik gimnáziumban folytatják tanulmányaikat. A kollégium neve: Sillye Gábor Parasztkollégium. Évközben a kollégium lakóinak száma 18-ra növekedett.

Még ebben az évben megkezdí a NÉKOSZ is egy kollégium szervezését. 1947 őszén 30 fiúgyermek foglalja el a Kossuth u. 6. sz. alatti volt központi óvoda épületét, melynek neve: Petőfi Sándor Kollégium. Az új intézményben általános iskolások /felső tagozatosak/ és gimnazisták kaptak otthont. A Sillye és a Petőfi kollégium 1948. áprilisában egyesül, a 60 fővel a Kálvineum nyugati szárnyában él és tanul.

1948-ban a NÉKOSZ leánykollégiumot is létrehoz a Rákóczi u. 44. sz. alatt. A Boda Katalin Leánykollégiumban 30, szegényparaszti családból származó kislány él.

A NÉKOSZ-t 1950-ben megszüntetik, ennek megfelelően a kollégiumokat is megszüntetik, illetve átszervezik.

A gimnáziumi tanulók számára újjászervezik a helybeli kollégiumot. Az Országos Diákjóléti és Kollégiumi Hivatal felügyelete alatt működik a továbbiakban. Átköltöztetik őket a Kerületház egyik szárnyába még ebben az esztendőben. mert a Kálvineumban tanítóképzőt helyeznek el, melyet később óvónőképzővé szerveznek át. Az óvónőképző megszűnte után visszatelepítik a kollégiumot a Kálvineum épületébe, s a mai napig is ott van.

A kollégiumban 160 diák kap otthont, 110 leány és 50 fiú.

Igazgató: Sass Attiláné

Egészségügyi Intézmények

Rendelő Intézet

Mester u.9.

Városunk legnagyobb és legfontosabb egészségügyi intézménye, melynek határákörébe tartozik a szakrendelés, a körzeti orvosi szolgálat, az üzemorvosi ellátás és sportorvosi tevékenység irányítása, ellenőrzése. Nemcsak a város, hanem a polgári járás /Egyek és Újszentmargita kivételével/ községei, települései, Hajdúnánás és Hajdúdorog szakrendelésre igényt tartó lakosait is itt részesítik szakorvosi ellátásban. Összesen mintegy 80 ezer embert. 1957. októberében kezdődik meg a szakorvosi rendelés sebész, - bel, nő-, gyermek-, ideggyógyászatban a régi Egészségházban. /1954-től épül ki fokozatosan./ 1960-ban felújítják az épületet, itt kap helyet az iskola fogászat, a TBC és Nemibeteg gondozó is. Napi 27 szakorvosi órával 5 főfoglalkozású és két mellékfoglalkozású orvos rendel a röntgennel és laboratóriummal kiegészült intézetben.

Sok nehézséggel kellett megküzdenie az intézménynek 1958- 64 között, mert bár a szakorvosi órák számát fokozatosan 45- re emelik szakorvos hiányában a rendelésre szánt idő alatt nem tudták ellátni a betegeket. A nehézségeket fokozta az épület szűk és korszerűtlen volta. Így gondoskodni kellett a Városi Tanácsnak új rendelő építéséről vagy a régi felújításáról, bővítéséről. Ez meg is valósul. 1963-64-ben bővül a rendelő. Építettek hozzá egy új szárnyat, a régit felújították. Beruházási összeg: 3,5 millió új rendelők, tágas közös várót, központi kartotékozót, szociális létesítményeket építettek. Alagsorban a raktárak, a központi fűtést szolgáló kazánház kapott helyet. Az intézet épületében helyezték el bár szervezetileg nem tartozik hozzá a Bőr- és Nemibeteg gondozót.

A felújított épületben 12 szakorvos dolgozhat egyszerre. Az épület a célnak megfelel, felszereltsége kielégítő. Jelenleg a következő szakorvosi rendelők működnek: sebészet, fogászat, szemészet, fül- orr-égészet, belgyógyászat, röntgen, laboratórium, gyermekgyógyászat, nőgyógyászat, fizikoterápia. A 10 szakorvosnak 18 főfoglalkozású és 3 részfoglalkozású szakképzett asszisztens a segítője.

Betegforgalma nagy, hisz területileg is sok ember tartozik hozzá. 1966-ban 14.716 beteget vizsgáltak meg.

1967-ben: 14.810

1968-ban: 16.476

1969-ben: 16.476 fő volt az éves betegforgalom.

Az intézménynek önálló szakszervezete és KISZ szervezete van.

A szakszervezet az épületben klubot tart fenn.

Az intézet igazgató főorvosa: Dr. Zolnai Antal

Szakszervezeti titkára: Dr. Rácz Tibor

KISZ titkára: Gajdos Erzsébet

Közzetesi orvosi rendelők

Az egészségügyi kultúra színvonalának nagymértékben mutatja be az, hogy hány orvos őrködik gyógyító- megelőző tevékenységével a lakosság egészségének megóvása fölött.

Városunk a századfordulótól lélekszámát tekintve lassan és egyenletesen gyarapodik, ugyanakkor 1920-as években ugyanúgy 3 orvos látja el a lakosságot, mint a századfordulón. Évtizedeken keresztül dr. Kornél Dávid, dr. Pápai Kálmán és dr. Veres Menyhért az állandóan praktizáló orvos, mellettük egy-két, főként helybeli vagy máshonnan idekerült s letelepedni vágyó orvos próbálkozik, de nem tud megélni, nincs rájuk szükség. Nincs, mert csak az megy orvoshoz, akinek múlhatatlanul szükséges. A 30-as években szaporodik az orvosok száma, 1944-ben már 13, ebből 4 szakorvos, 2 fő OTI orvos.

A felszabadulás utáni években változás történik. A lakosság egyre nagyobb mértékben részesül társadalombiztosításban, mivel az 50-es években mennek dolgozni az iparba a munkaképes helybeli lakosok, másrészt 1960-tól, a mezőgazdaság szocializálásával ezrek jutnak ingyenes állami egészségvédelmi szolgáltatásokhoz.

Kezdetben az orvosok magánrendelőjükben látják el a közzetesi orvosi teendőket.

1958-ban 8 közzetesi osztályt a várost, ettől kezdve 8 orvos látja el a város betegeit. 1964-től 9-re, 1966-tól 10-re nő a közzetesi orvosok száma. De ez is kevés, a gyorsan iparosodó város egyre több munkaalkalmat teremt az eddig nem dolgozóknak, így növekszik az ingyenes orvosi kezelésben részesülők száma. Ezt a változást mutatják az alábbi adatok, ha összevetjük 1959- 69-et: 1959-ben az évi betegforgalom 96.050 fő volt.

1969-ben 165.136

A város vezetői az utóbbi 10 évben sokat tettek az egészségügy fejlesztéséért. 1958-ban új orvosi rendelőt építettek a középkerületben. 1959. júliusában az Egészségházban megszervezik a központi orvosi ügyeletet.

1964-ben végleg mentesítik az orvosokat egy sok időt igénybevevő munka alól: a közzetesi egészségügyi és járványügyi feladatok ellátásának egy része szüntül az egészségügyi csoportra hárul.

Kiépítik a közzetesi betegápoló rendszert. A fekvőbetegeket szakképzett ápolónők állandóan ellenőrzik, injekciózzák, s az orvos utasítása szerint tanácsokat adnak a gyógyulásuk érdekében szükséges gondozás módjait illetően. 1964-ben már 9 ápolónő végzi ezeket a feladatokat.

1966. június 30-ra elkészült a Petőfi u. 25. sz. alatti központi orvosi rendelő 917 ezer forintos beruházással. Itt kap helyet 4 rendelő közös váróteremmel, 8 körzet betegeit itt részesítik orvosi ellátásában.

1969-ben a Déli Lucernás kap modern orvosi rendelőt szolgálati lakással. Megoldódik a régi probléma: e népes külterület lakosainak nem kell ezentúl bejárniuk a városba betegség esetén.

Így jelenleg 10 körzet működik, 8 a körzeti orvosi rendelőben, egy a Középkertben, egy a Déli-Lucernásban.

Iskola egészségügyi ellátás

Szervezett egészségügyi gyermekgondozás a felszabadulás előtt nem volt városunkban. A 3-12 éves korú gyermekeket időszakosan ugyan megvizsgálták abban az időben is. védőoltásban részesítették, rendszeres ellenőrzésről azonban csak 1948 óta beszélhetünk, ekkor is csak részlegesről, tudniillik csak az iskola foglalkoztatás működött állandóan.

Az iskolaorvosi rendszert 1951-ben építették ki. Azóta gyermek szakorvosok vizsgálják rendszeresen az óvodás és általános iskoláskorú gyermekeket évenként egyszer mindenoldalúan, időközönként pedig ellenőrzik egészségi állapotukat. Ugyancsak az iskolaorvosok részesítik védőoltásban a 3-14 éves korú gyermekeket. 1958 óta végzi két gyermek szakorvos főfoglalkozásként a gyermekek vizsgálatát. Az 1-2-6 sz. Általános Iskola tanulóit dr. Kövér Sándor Polgári u.1.sz. alatti rendelőjében, a 3-4-5 sz. iskola növendékeit dr. Gargya Gyula az 5.sz. iskola orvosi rendelőjében részesíti orvosi ellátásban.

Városi Tüdőgondozó Intézet

Újvárosi u.12.

Nem is olyan régen magyar népbetegségnek nevezték a tbc- t, okkal. A felszabadulás előtt különösen nagymértékű volt a tüdőbaj, egyetlen betegség sem szedett annyi áldozatot, mint ez.

A felszabadulás előtt is voltak törekvések a gümőkör továbbterjedésének megakadályozására, a betegség gyógyítására, de ezek nem álltak távolról sem arányban a betegség mértékével. Ennek a törekvésnek a szellemében hozták létre 1944-ben városunkban az első TBC gondozó intézetet, amely azonban ekkor csak egy hónapig működött.

Nagy történelmi változásnak kellett ahhoz bekövetkeznie, hogy súlyának megfelelően foglalkozzanak az arra hivatottak e népbetegség terjedése, a betegek eredményes kezelése ügyével.

Már 1945. őszén megnyílt az Egészségházban a TBC gondozó. Elégé mostoha körülmények között dolgoztak, de munkájuk mégis jelentős. Felkutatták a város tüdőbetegeit, kezelésükről gondoskodtak. 1960-ban új röntgen gépet, korszerű felszerelés, berendezést kapott az intézet. Megkezdte a lakosság rendszeres szűrését, amely gyermekkorban tuberkulin szűrés, /védettség vizsgálata/ felnőtt korban a gépi tüdőszűrés. A kellő védettséggel nem rendelkezőket BCG védőoltásban részesítik, születéskor, 3-6-11-14-17-20 éves korban. 1960-ban a kormányrendeletet hoz a gümőkor elleni küzdelem továbbfejlesztéséről. A rendelet kimondja, hogy minden állami és társadalmi szervezet minden szinten köteles támogatni az egészségügyi szervek munkáját a tbc küzdelemben. A betegek kezelése, gyógyszerellátása ingyenes, a rászorulókat a megélhetésükhöz feltétlenül szükséges állami támogatásban részesülnek. Elrendeli, hogy a tbc miatt csökkent munkaképességű dolgozók foglalkoztatásáról gondoskodni kell. A rendelet intézkedik a megelőzés a szűrővizsgálat, a betegek gyógyintézetbe való beutalásáról és más fontos kérdések ügyében. A rendelet kiadása óta ennek megfelelően dolgozik a tüdőgondozó intézet.

1960-ban 441 gümőkóros beteget tartanak nyilván. 1962-ben kap végre megfelelő helyet az intézet. Az egészségházból való kitelepítését szükségessé tette többek között az a körülmény is, hogy olyan rendelők szomszédságában volt a Mester utcán, amelyekkel egy helyen léte összeegyeztethetetlen fertőző lehetősége miatt.

/pl. gyermekorvosi rendelő/

Megkapják az Újvárosi utcai épületet /korábban a KISZ székháza volt/ ahol berendezkednek. Két váróterem, egy röntgen szoba, rendelő, laboratórium, főorvosi szoba, iroda, BCG szoba biztosítja a nyugodt munka lehetőségét. E helyiségekből BCG szobát és az egyik várótermet a mozgókép szolgálat rendelkezésére bocsátja az intézet minden év január 1-től április 14-ig, amikor a felnőtt lakosság gépi szűrését végzik.

Az intézet komplex feladatot lát el. Módszerei a következők:

1. A megelőzés: Erre különösen nagy gondot fordítanak. A gyermekeket születésüktől kezdve BCG-zik, végzik a környezet szűrését, a gondozást.
2. A korai felkutatás: A gyermekeket tuberkulin szűrésben, a felnőtteket a törvény által előírt évenkénti szűrésben részesítik.
3. A korai kezelés: Mindent elkövet az intézet, hogy a beteg nem várva be a betegség tüneteinek megjelenését kezelésben részesüljön, mert így következhet be a teljes gyógyulás.
4. Az utógondozás: A kezelés eredményét éveken át rendszeresen ellenőrzik, igyekeznek előmozdítani a gyógyultak beilleszkedését a társadalomba. /rehabilitáció/

Az intézet az elmúlt években megfeszített munkát végzett. Ezt számadatok közlése nélkül is bizonyítottan vehetjük, ha figyelembe vesszük, hogy városunk több mint 30 ezer lakosa legalább egyszer egy évben valamilyen formában vizsgálat alá kerül.

A tbc-s betegek száma, ha lassan is, de csökken az intézet eredményes munkája következtében.

Néhány számadat:

év:	nyilvántartott betegek:	új bejelentések száma:
1960	441	36
1964	459	40
1966	414	48
1968	345	46
1969	311	31

A nyilvántartott betegek száma évről- évre csökken, új megbetegedések azonban mindig vannak. Ez utóbbi azzal van összefüggésben, hogy a szűrések gondos ellenőrzése felszínre hozza a betegségeket. A legelső nagyszabású szűrővizsgálat 1952-ben történt, 1953-57-ig átvilágításos módszerrel szűrtek, 1957-től a mai napig gépi szűréssel. A lakosság a szűrésre kötelezett korosztály is tudatában van a szűrés fontosságának, ezt mutatják a számok:

év:	szűrésen is megjelent	a lakosság %-a
1966	23.418	96,5
1967	21.741	98
1968	21.868	99,6
1969	21.858	99,6

A gépi szűrés nem tartozik az intézet feladatai közé, nem is végzi, de helyet ad a munkának, elvégzi a felvételek elemzését, s a továbbiakban gondoskodik a betegek gyógykezeléséről.

Az intézet munkája a közeljövőben módosulni fog, A 9/1969. sz. miniszteri utasítás kimondja, hogy a Tüdőgondozó Intézetnek az egyre csökkenő számú tbc-s betegek mellé át kell vinniük a körzeti orvosi és belgyógyászati hálózattól az olyan betegek gyógyítását, akik valamilyen krónikus tüdőbetegségben szenvednek. Így a mi intézetünk feladatai is megnőnek.

Az intézet dolgozóinak száma: 9

Intézet főorvosa: dr. Szabó Róza

Bőr és Nemibeteg gondozó Intézet

A felszabadulási ilyen intézmény városunkban nem volt. Az 50-es években tanácsadó szolgálat bevezetésére került sor, amely a Vénkertben, majd 1960-tól az Egészségházban működött. 1964-ben 14 ezer 1966-ban 12 ezer fő betegforgalma. Ezek is főként bőrgyógyászati esetek.

A nemibetegek száma állandóan csökken, /jelenleg 40 fő/ az oka a higiénés viszonyok javulásában keresendők.

1964-ben egy Petőfi utcai magánrendelőbe költözött, rosszabb körülmények közé. A Mester utcai rendelő előkészülte után /1965-ben/ ebben az épületben kapott helyet.

Betegforgalma évek óta 12-14 ezer fő éveként. A bőrbetegek viszonylag magas száma a vegyszerek nem előírászerű használatának módjában keresendő.

Főorvos: dr. Tamási András

Szülőotthon

Biró Péter u.24.

A telket, amelyen a szülőotthon áll, Biró Péter gazdálkodó hagyta a városra azért, hogy ott óvodát építsenek. / A szükséges anyagiakról is nagyrészen gondoskodott a föld és készpénz hagyományozásával. / 1930-ban el is készült a két nagy foglalkoztatási teremből, előszobából, konyhából álló épület. De alig használták rendeltetésének megfelelően. 1932. április 2-án a Városi Közgyűlés bejelentette a polgármester: „A Biró Péter utcai óvoda épületében egy szülőotthon létesítését vette tervbe a város, s e tárgyban az Országos Stefánia Szövetséggel tárgyalásokat kezdett.” Az ügy intézése igen vontatottan haladt előre, végül 1935-ben berendezték szülőotthonnak. Az első betegeket 1936-ban fogadta az intézet. Néhány évről pontos adataink vannak a betegforgalomra vonatkozóan.

év:	ágyak száma:	szülő nők száma:	egyéb ápoltak száma:
1938	16	11	-
1942	20	315	-
1957	30	842	-
1966	30	529	1.187
1967	30	578	1.212
1968	30	575	1.277
1969	30	538	1.401

Noha megnyitása óta az ápoltak száma nagymértékben megnövekedett, csupán az ágyak számát növelték, az épületet jelentős mértékben nem bővítették. Jelenleg 2 szülész- nőgyógyász orvos, 4 szakképzett szülésznő 4 csecsemőgondozó és 9 fő más beosztású személyzet látja el a betegeket. Az intézet munkáját is dicsérő néhány statisztikai adatot közlök, mely alkalmas összehasonlításra /A szülő

nő és a született csecsemők száma közötti eltérés abból ered, hogy az intézetbe felvett nők nem mindegyike itt szüli meg gyermekét. / .:

év:	élve született csecsemő:	halva született:
1943	743	84
1945	610	113
1948	740	79
1951	762	30
1954	762	30
1957	641	33
1960	563	8
1963	450	21
1966	474	17
1969	532	3

Az épület szűk és korszerűtlen. Felújítására a javaslatot megtették, kisebb bővítést szeretnének megvalósítani: kiszolgál helyiséget építeni és központi fűtést beszerezni.

Vezető főorvos: dr. Sallai Géza

Anya és Gyermekvédelmi Tanácsadó

Arany János u.11.

1943-ban kezdődött városunkban az anya és gyermekvédelem szervezett formában. Három védőnő hadakozott elmaradott egészségügyi körülmények között a nagyszámú gyermekhalandóság ellen, a terhes anyák higiéniés viszonyainak megváltoztatásáért. Kevés eredménnyel. 1957-től következett be változás, amikor is a védőnők számát 7-re emelik. 1960-ban egy védőnőre 30 anya, 90 csecsemő, 160 kisgyermek, és 250 fő 3-5 éves korú gyermek gondozása hárul. Látogatnak ellenőrzésre szoruló iskolásokat, tbc-s daganatos betegeket. 1960-ban közel nyolcezer látogatást végeztek. Jelenleg 10 védőnő dolgozik az intézetben a gyermektanácsadó és a terhes tanácsadó orvos szakmai irányítása és a Városi Tanács VB Egészségügyi Csoportjának igazgatási felügyelete alatt. Néhány tájékoztató adat az utóbbi évekből:

év	tanácsadáson megjelent	védőnők által meglátogatott
	terhes anya gyermek	terhes anya gyermek

1966	3.873	5.704	3.099	13.419
1967	3.963	5.145	3.187	13.906
1968	4.213	6.556	3.198	11.705
1969	4.266	6.955	3.541	12.409

Az Arany János utcai intézet mellett a Középkertben is van tanácsadás, hogy a távol eső városrész terhes és gyermekei a közelben kapjanak gondozást.

Főorvos: dr. Gargya Gyula

Szociális Otthon

Dorogi u.91.

Hivatalos neve a felszabadulás után: Szegény menház. A köztudatban a névnek egy finomabb formája élt: szeretetház, menház. A kétségtelenül emberbaráti intézményt id. Fazekas Gábor építtette. E célra megvásárolta a régi Kaszárnya kocsmát 1600 négyszögletes telekkel. Itt emeltetett egy 48 méter hosszú épületet az utcai fronton, amelyben 4 lakószoba, /kettő a férfiak, kettő a nők számára/ egyenként 40 négyzetméter alapterületű, imaterem és felügyelői lakás kapott helyet. id. Fazekas Gábor a saját, a Városi Tanács, az egyházi és társadalmi szervezetek, valamint magánadományozók anyagi támogatásával nagyon szerényen berendezte az épületet, ahová 1896-ban költöztek be az első gondozottak. Számuk évtizedeken keresztül 20-30. Az építtető alapítványából és közadakozásból tartották fenn egy félévszázadig. A társadalom nyomorultjai kerestek itt menedéket, s ez is jelentett számukra valamit: fedelet a fejük fölé, s a legszükségesebb mindennapit. 1948-ba került az intézet a városi kezelésbe. Ekkor 25 gondozottja volt 2 alkalmazottal.

1950-ben szociális otthonná alakult, 40 férőhelyes lett. 1958-ban bővítik lakóinak száma 75 fő. Évi költségvetése 600 ezer forint. 12 alkalmazott látja el a gondozottakat.

1962- 63-ban felújították az épületet 2,7 millió forintért. Bővítik is konyhával, mosókonyhával, fürdőszobákat építenek, egyáltalán modernizálják.

1969-ben 80 lakója van az intézménynek. 27 fő nyugdíjas, járadékos. Ezek közül 26 fizet térítési díjat. A többiek közül 26 fizet térítési díjat. A többiek közül 10 személynek fizeti hozzátartozója a térítési összeget. A gondozottak 29 szobában élnek. 8 két ágyas, 20 három és egy négy ágyas szoba biztosítja nyugalmukat. Az intézmény kényelme berendezése, pihenést, művelődést, szórakozást biztosító felszerelése- rádiók, tv, könyvtár, újságok, feledtetik az ápoltakkal a saját otthon hiányát.

Az öregek kívánságuk szerint foglalatostkodnak, segítenek az épület, az udvar rendben tartásában, a nők főként a konyhai munkában.

A gondozottak ellátásáról 8 szakképzett ápolónő és 11 más beosztású dolgozó gondoskodik. Az egy főre eső ellátási költség évente 14-15 ezer forint. Intézet vezető: Bagdi Barna.

Bölcsődék

Városunk első bölcsődéje 1952-ben nyílt meg a Rákóczi F.u.22.sz. alatt.

A bölcsőde megnyitását sok nehézség akadályozta, s a felállítását kimondó határozattól a megvalósulásig több mint egy év telt el. A bölcsőde kezdetben 20 gyermek gondozását, nevelését végezte. 1957-ben bővítették, 25 férőhelyes lett, ugyanebben az esztendőben 10 gyermek részére ugyanitt idénybölcsődét nyitottak. Az idénybölcsődét a mezőgazdaságban dolgozó anyák gyermekeinek elhelyezésére létesítették. A gyermekek csak nyári hónapokban részesülnek itt gondozásban.

Jelenleg 45 gyermek részére van hely. A kihasználtság 100%-os. 1968-ban újabb bölcsődét nyitottak a Désány István utcán. Ez modern, minden igényt kielégítő intézmény. Ez szintén 45 férőhelyes. A gyermekeket három csoportba osztva gondozzák, nevelik.

Első csoportba tartoznak a 3-10 hónapos csecsemők, a másik csoportba a 11-18 hónapos tipegő korosztály, 19-36 hónapos korig a nagycsoportba. Minden csoportnak külön terme van, minden csoporttal más módon foglalkoznak a szakképzett gyermekgondozónők. Mindkét bölcsődében van több gyermeköltöztető, fürdőszoba, s mindkét intézménynek saját konyhája.

A bölcsődében a gyermekorvosok naponta ellenőrzést tartanak, szigorúan betartják az előírt egészségügyi követelményeket, örködnék a gyermekek egészsége fölött.

Pillanatnyilag a két bölcsőde férőhelyeinek száma távolról sem elégíti ki az igényeket, társadalmi összefogással új bölcsődét építenek.

Közegészségügyi és Járványügyi Szolgálat

Fontos feladatot tölt be a szolgálat. Vizsgálja az orvosi rendelőket, az egészségügyi intézmények higiénés viszonyait, a közkutak ivóvizét, a közétkeztetést ellátó konyhákat, vendéglátó üzemeket, élelmiszert tároló üzleteket, üzemeket. Emellett munkaegészségügyi szempontból minden, a város területén található ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági üzemet, ezek munkásszállóit.

Gondoskodik a baleseti lehetőségek felderítéséről és azok elhárításáról, arról, hogy a dolgozókat munka és védőruhával, a munkagépeket védőfelszereléssel lássák el.

Rendszeresen ellenőrzik az óvodák és iskolák közegészségügyi állapotát.

Hatáskörében tartozik a járványmegelőzés, és esetleg járvány esetén az elterjedése elleni védekezés szervezése, irányítása. Az élelmiszeriparban foglalkoztatott dolgozók részére szervezi az egészségügyi minimum tanfolyamokat.

Felügyelete alá tartozik 89 intézmény és 13 üzem munkaegészségügyi ellenőrzése.

1961-ig körzeti orvosok látták el a közegészségügyi és járványügyi ellenőrzését, azután fokozatosan adták át a feladatokat a szolgálat dolgozóinak.

Jelenleg 5 fő látja el a szolgálatot.

Faipari Vállalat

Korvin János krt.14.

Városunk e jelentőssé nőtt üzeme iparosítási törekvésük eredménye. 1953. január 20-án a Városi Tanács határozata értelmében, a Tanács felügyelete alatt Hajdúböszörményi Fafeldolgozó Vállalat néven kezdte meg a termelést eléggé mostoha körülmények között. Az üzem telephelyén, a Korvin körúton egy mosókonyhát és két istállót alakítottak át műhellyé, ahol 10 munkás kezdte meg a termelést, gyermekjátékokat készítettek. A korszerűtlen körülmények miatt, az erődfeszítések ellenére sem tudtak kielégítő eredményt felmutatni, ezért 1954. július 1- 1955. március 31-ig Hajdúszoboszlói Nádkitermelő- Göngyöleg és Faárugyárral egyesülve működött az üzem. Ugyancsak gyermekjátékokat gyártottak. 1955 április 1-től a Tanács ismét saját kezelésébe veszi a vállalatot és önálló lesz Hajdúböszörményi Faipari Vállalat néven. Ekkor bővült a termékek köre. Gombot, sakk- készletet, többféle gyermekágyi s néhány más faipari terméket gyárt. A fejlődés mérsékelt és erősen ingadozó ezekben az években. Ezt mutatják az alábbi számok: év munkaslétszám termelési érték 1 főre eső termelési érték

1953	23	320.000 Ft	35.652 Ft
1954	36	1.608.000 Ft	44.500 Ft
1955	30	1.026.000 Ft	34.030 Ft
1965	55	1.291.000 Ft	23.472 Ft
1957	38	1.790.000 Ft	47.105 Ft

Lényeges változás 1958-ban következik be. Ebben az esztendőben átszerelik az elavult villamos berendezéseket, miután megvásárolják a Korvin János épületet 1139 négyszögöl telekkel, új gépeket vásárolnak, rendezik az egyenlőtlen, eddig alacsonynak mondható normákat. A vállalat szakmai és

politikai vezetése megerősödik, amennyiben mérlegképes főkönyvelőt, műszaki végzettségű szakembereket, 1 gyártásvezető technikust és 2 szakképzett művezetőt alkalmaznak.

Noha a termelés átszervezés miatt egy félévig szünetel 1958-ban, a tervet mégis túlteljesítik 12%-al, s a vállalat fennállása óta először fizet nyereségrészesedést, egy havi fizetésnek megfelelő összeget. Az eredmények elérését elősegíti az a tény is, hogy az üzem pártszervezete és KISZ szervezete ebben az évben önállósul, eddig ugyanis a Községgazdálkodási Vállalattal együtt működött. 1958-ban határozzák el az üzem bővítését, s megvásárolják a Kórház téren lévő Kerékgyártó- féle malomépületet 1408 négyszögöl telekkel, ahol gyümölcsládá- gyártásra rendezkednek be. 1963-tól önállósul a vállalati szakszervezeti bizottság is s egyre több segítséget nyújt a munka szervezésében és ellenőrzésében a vállalatvezetésnek.

1963-tól exportra is termel az üzem. A Hungarofruct Külkereskedelmi Vállalat megrendelésére Európa csaknem minden államába szállít ládát sőt, a tengeren túlra is. Az 1965- 67-es években fényezett hálógarnitúra, heverők gyártásával is kísérleteznek, eredménnyel. A Tanácsi Vállalatok országos kiállításán egy, az üzemben készült heverő 3. díjat nyert, s ezentúl egy évig azt a terméküket sorozatban gyártják. Mivel azonban e bútorfelenség folyamatos, tömege termeléséhez újabb gépek beszerzése lett volna szükséges, s ehhez nem voltak meg a feltételek, ennek termelését beszüntették. 1968-ban a keleti iparövezetben 6821 négyszögöl területen újabb üzemrészt építettek, ahol nyílászáró szerkezetek, /ajtók, ablakok/ készülnek. Teljes kapacitásukat lekötötte 5 évre a Megyei Tűzép Vállalat. Az eredmény tükröződik a számokban is:

év	munkaslétszám	termelési érték	1 főre eső termelési érték
1959	37	4.011.000 Ft	108.405 Ft
1965	128	15.781.000 Ft	123.289 Ft
1969	218	28.500.000 Ft	131.000 Ft

Az üzem összes termelő és raktárterülete jelenleg 10.226 négyszögöl, mindenféle faipari géppel jól ellátott, az üzem fejlődőképes. Minden üzemrész rendelkezik a legfontosabb szociális létesítménnyel, mosdó, ebédlő mindhárom részlegben van.

Igazgató: Zsupos Gábor, a Városi Pártbizottság VB.-nak tagja a könnyűipar többszörösen kitüntetett dolgozója.

Párttitkár: Kiss János

Szakszervezeti titkár: Juhász Imre

Fonalkikészítő gyár III. számú telepe

Hajdúkerület u.2.

Az iparosítási program keretében 1968 első felében a Városi Tanács megállapodást kötött a Rövidáru Ipari Egyesüléssel, miszerint városunkba telepít egy főként nőket foglalkoztató üzemegységet. Erre a célra átengedte a tanács a Finommechanikai vállalat által használt Hajdúkerületi utcai üzemépületet. /Kossuth ház/.

A gépek beszerelése után 1968. szeptember 2-án kezdődött meg a termelés. 2 orsozó és 5 matringoló géppel, 32 dolgozóval. A napi termelés 200- 300 kg volt. Kézimunkafonalakat orsóznak matringolnak, a festett fonalat a gyár budapesti telepe szállítja. 1969-ben továbbfejlődött az üzem, 9 db új korszerű automata matringoló gépet szereltek fel, s a napi termelés 1500- 2000 kg lett, a dolgozók létszáma elérte a 60 főt. 1969. március 1. óta 44 órás munkahéttel dolgoznak, s ez év októberében áttértek a három műszakos termelésre.

A fiatal üzem fejlesztési programjában szerepel a teljes automatizálás, a régi gépek kicserélése. Az üzem már az alakulás évében nyereséges volt, 1969-ben 15 napi munkabérnek megfelelő nyereségrészesedést kaptak a dolgozók. Önálló üzemi szakszervezete 1969. áprilisában, KISZ szervezete ugyanez év májusában alakult.

Az épület 1902. október 12-én avatták az akkor Magyar utcának nevezett Hajdúkerület utcán, mint a 48-as párt körhelyiségét. Tanácskozó olvasó és társalgó teremből állt. A nagyterme 252 négyzetméter alapterületű. A pártszékház 1930-tól az Egységes Kisgazdapárt székháza, a felszabadulás után a Parasztpárté, majd különböző társadalmi szervek használatába kerül /Hazafias Népfőnt, majd 1960-66- ig Ifjúsági Ház, KISZ székház./

Telepvezető: Ásványi József

Szakszervezeti titkár: Fejes Sándorné

Gelka

Munkácsi u- Kossuth u. sarok.

1963. decemberében a Diószegi S.u.4. sz. alatti házban Simó Sándor rádióműszerész műhelyében nyílt meg a Gelka. Itt működött meglehetősen mostoha körülmények között 1968. szeptember 1-ig, amikor is a mai helyére költözött. A javítórészlegek külön- külön helyiségben nyertek elhelyezést. Mindenféle televíziót, rádiót, mosógépet, magnetofont kisebb mennyiségben tranzisztoros készüléket javítanak. A hibás készüléket jelenleg még be kell vinni a műhelybe, ha a helyszínen nem találják meg

a hibát, a nem tudják megjavítani, mert a javítóműhelyben mindenféle műszer, segédeszköz rendelkezésére áll. A munka egyszerűsítése, könnyítése céljából egy gépkocsi beállítását tervezik.

Ha egy- egy készülék javítási ideje 15 napnál hosszabb időt vesz igénybe, a készüléktulajdonos kölcsön készüléket kap használatra. A műhely dolgozóinak létszáma 7 fő.

Vezetője: Joó Rudolf.

Gyógyszertárak

Városunkban az első, mai értelemben vett patika 1828-ban nyílt meg Arany Sas néven a Kossuth u. Hajdúkerület utca sarkán. /A Hajdú Áruház helyén/

1871-ben újat nyitnak, neve Magyar Korona. A Petőfi- Dorogi út sarkán lévő emeletes épület földszintjén. /ma a 40.sz.Gyógyszertár/

1894-ben az Újvárosi u.- Bocskai tér sarkán az Isteni Gondviseléshez címzi új gyógyszertárát Schuk József patikus.

1913-ban új gyógyszertár épül a Kálvin tér- II. Rákóczi F. u. sarkán, a Szentháromság. /ma 44. sz. Gyógyszertár./

Az ötödik patikát 1935. július 1-én adja át rendeltetésének Kutassy Kálmán Kígyó néven. /ma 43.sz.Gyógyszertár/

1948-ig magántulajdonban voltak a gyógyszertárak. Ekkor állami kezelésbe veszik a Magyar Koronát, 1950. júliusában pedig a többit. 1952-ben megszüntetik a Schuk patikát, 1956-ban pedig az Arany Sast. Így három marad, mind a mai napig e három látja el a város lakosságát gyógyszerrel.

1956-ban a 40.sz. Gyógyszertárat átalakítják, kibővítik, óriás készlettel látják el raktárait, éjjel- nappal szolgálatos gyógyszertárrá szervezik át. A másik kettőt is korszerűsítik az igényeknek megfelelően.

Felügyeleti szervük a Hajdu-Bihar megyei Gyógyszertári Központ, innen kapják a szükséges kész gyógyszereket, alapanyagokat.

A három gyógyszertárban 7 gyógyszerész, 16 asszisztens és 7 egyéb beosztású dolgozó gondoskodik a város lakosságának gyógyszerrel való zavartalan ellátásáról.

Főgyógyszerész: Szabó Imre

Hajdú Áruház

Kossuth u.3.

1969. október 2-án adták át a Hajdúböszörmény és Vidéke Általános Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet tulajdonában lévő szép, emeletes, modern áruházat, melynek építési költsége berendezéssel együtt 17 millió forintba került. Az összeg tetemes részét a szövetkezeti tagság részjegy megváltás formájában magára vállalta. Az áruháznak 20 millió forintos árukészlete van, 5 osztályán, élelmiszer- csemege, vas- műszaki, konfekció, rövid- kötöttáru, cipőosztályán 85 dolgozó tevékenykedik. Az 1969. negyedik negyedévben 29 millió 700 ezer forintos forgalmat bonyolított le az áruház. Hatásos árupropagandát folytat, kiállítások, divatbemutatók, szakmai tanácsadók segítik megismertetni a fogyasztókkal az új áruvételeket.

Az áruház igazgatója: Vermes László.

Hajdu-Bihar megyei Finommechanikai Vállalat

Kinizsi tér 1.

A Vállalat a Hajdu- Bihar megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága határozata alapján 1967. január 1-én alakult. A vállalat alapításához illetve fejlődéséhez kedvező feltételt teremtett a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány 3/1967. OTPM sz. rendelete, amely Hajdúböszörmény várost ipartelepítésre kijelölt preferált területnek nyilvánította.

A vállalat profilját elektromos kiskészüléknek és kapcsolók gyártása képezte, amit a debreceni Finommechanikai Vállalattól vett át. Fontos feladata volt az is, hogy lehetőséget biztosítson városunk nagyszámú női munkaerőinek elhelyezésére.

A vállalat első telephelye a Hajdúkerület utca 2. sz. alatt lévő úgynevezett Kossuth- ház volt, ahol 67 fővel kezdték meg a termelést. Mivel a fejlődésre, a termelés bővítésére itt semmiféle lehetőség nem kínálkozott, a vállalat területén csak átmeneti jelleggel működött. A végleges telephelyet a Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága a keleti iparövezetben jelölte ki, rendelkezésükre bocsájtott mintegy 3 katasztrális hold földterületet. Az építkezés megkezdődött. Építettek egy 860 négyzetméter és egy 1200 négyzetméter alapterületű csarnokot, egy irodaházat és szociális létesítményt.

Az első csarnokban a termelés 1967. októberében kezdődött meg.

A dolgozók létszáma megduplázódott. Az üzemet 12 műszaki képesítéssel rendelkező szakember vezette, közülük, csak egy volt mérnöki képesítésű.

Az üzemet teljesen készen 1968. november 5-én adták át.

Az elektromos készülékek és kapcsolók profilja időközben kiegészült műanyag világítótest gyártással. Az ehhez szükséges berendezéseket és szerszámgepeket megvásárolta és üzembe helyezte a vállalat, többek között hidraulikus sajtolókat.

Termékeiket a Villamossági Szerelési Cikkeket Értékesítő Vállalat vásárolja meg, de emellett szállít a vállalat a Magyar Hajó- és Darugárnak is exportra készülő hajóikhoz kapcsolókat és készülékeket.

A fiatal üzem fejlődését mutatják eredményei:

év	munkaslétszám	term.érték	egy főre eső term.ért.	átlagbér
1967	86	13.035.000	99.504	19.519
1968	166	26.209.000	99.276	20.367
1969	288	46.437.000	106.751	21.297

A feladatok növekedésével együtt nőtt a műszaki gárda számban és képzettségben egyaránt. A vállalatnak 14 mérnöke van. /gépész, vegyész, elektromérnök/ 125 technikusa /gépész, közgazdász, építész/

A modern üzem szokatlanul gyors felépülését az biztosította, hogy 1968. július 1 óta saját építőrészlege van, amely 185 fővel dolgozik. A továbbfejlődés lehetőségét is ez biztosítja nagymértékben.

A vállalat távlati fejlesztési terve szerint a IV. ötéves terv időszakában a Hajdú- Bihar megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága és az egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt között létrejött fejlesztési, együttműködési szerződés értelmében az üzemet az Izzó spirálgyártó bázisává fejlesztik. A spirálgyár előreláthatólag 1.500 főt fog foglalkoztatni. A vállalatnál élénk sportélet bontakozott ki. Egyesületek neve: Elektromos SE.

A vállalat fiatalsága részére elkészült a Művelődési Központ épületében a pinceklub, amely a Faipari és a Textilfeldolgozó Vállalattal, valamint a gimnázium tanulóival együtt építettek és használnak.

A vállalat igazgatója: Sándor József a Könnyűipar kiváló dolgozója.

Főmérnök: Virág János

Párttitkár: Bagdi Sándor

Szakszervezeti titkár: Hajdu Mihály

Hajdú- Bihar megyei Gabonafelvásárló és Feldolgozó Vállalat hajdúböszörményi körzeti üzeme

Petőfi u.30.

A felszabadulás előtt és után, 1950-ig a város földművelő lakossága által termelt nagy mennyiségű gabonát magánkereskedők és Futora bizománysai vásárolták fel, illetve értékesítették.

1950-ben a Földműves szövetkezet veszi át a terményféleségek forgalmazását, majd 1953-ban állami kezelésbe kerül a gabonafelvásárlás. Terményforgalmi Vállalat néven az Aranka malomban kezdi meg működését az első állami kereskedelmi szerv. A vásárlás vonatkozott szabadárura és 1956-ig a kötelező beszolgáltatás keretében bevitt terményfélék felvásárlására. A terményt a város különböző részein lévő raktárakban tárolták, ami mód fölött sok problémát okozott az átvétel, tárolás, ellenőrzés, szállítás tekintetében. 1957-ben építették az első tárházat a vasútállomáshoz közel, az epreskertben. 203 vagon termény befogadására alkalmas, 4 emeletes alápincézett, téglából épült, vasbetonfödémes. A termény ki és beszállítása gépesített. 1958-ban építettek mellé egy Szobek féle 100 vagonos tárolót.

1962-ben egyesül a Terményforgalmi és a malomipari vállalat Malomipari és Terményforgalmi Vállalat néven. Székhelye az Aranka malom.

Étkezési gabonát, mindenfajta szemes terményt felvásárolt, amit feldolgozva értékesített termelőszövetkezeteknek és háztáji gazdaságoknak. 1966-ban nagyszabású építkezés kezdődött. 1967- ben épült fel a keverő és a Heyd- típusú szárító. Nagy teljesítményű, angol rendszerű takarmányprést szereltek fel, amely 56 féle keveréktakarmányt állít elő. Ezek közül nagy mennyiségben baromfi és egyéb szárnyasnak való tápot, sertés, marha, ló, haltápot. Évente 280 vagon különböző tápot állít elő az üzem, ebből 160 vagonnyit préselt formában.

A keverő és szárító üzemmel egy időben készült el 6 darab CS 4- es típusú, 940 vagon, és 1 darab és 1 darab CS 1-es típusú, 80 vagon termény befogadására alkalmas szín.

A vállalat a régi Aranka malmot is üzemelteti. /Az Aranka malom 1868-ban épült. A malomépület: kazánház, gépház, koptató, konkolyozó, 1 teremben 2 henger, egy szita felvonóval, egy nagy malom szoba, benne 4 pár kő. 1893. május 6-án belseje nagyrészt kiégett. A régi felszerelést kijavították, pótolták. A századfordulón modernizálják, saját áramfejlesztőt szerelnek be. A felszabadulás után 1946. januárjában pártközi értekezleten követelik községecsítését, ez azonban nem valósul meg. 1949. februárjában mondja ki a Gazdasági Főtanács a malom államosítását, vezetője Dinók Emil malomipari munkás lett. 1962-ben önálló üzemként látja el a város lakosságát liszttel./

Jelenleg vámőrlelssel foglalkozik, emellett Sütőipari vállalat és a FÜSZÉRT lisztszükségletét is kielégíti. Kapacitása: 17 mázsa búzát őröl meg óránként.

A vállalat a közeljövőben megoldja az anyagmozgatás gépesítését.

Növelik a keverőüzemben a kapacitást, a takarmány préggépeket kicserélik angol licenc alapján konstruált magyar gépekre. Nagyteljesítményű Collman féle szárítóberendezést állítanak be és építenek egy 360 vagonos silót. A dolgozók létszáma 80 fő.

Szociális létesítménnyel jól ellátott, fürdője, öltözője, étkezője, van az üzemnek.

Kirendeltség vezető: Berki István.

Hajdú- Bihar megyei Sütőipari Vállalat hajdúböszörményi üzeme

Kassa u.12.

Városunk lakosságának nagyobbik része évtizedekkel ezelőtt házi kemencében, otthon sütötte a jó kenyeret. De pékekre, kenyérsütőgépekre akkor is szükség volt, miután mindenkinek adatott meg a lehetőség az ottani sütésre. Még e század első évtizedeiben is nagy mennyiségű kenyér került forgalomba piacon áruló, kenyérsütőgépek asszonyok révén, akiket azonban kiszorított a pékek konkurenciája. Egyre- másra nyílnak a pékműhelyek. Az első nagy teljesítőképességű pékműhelyt 1910. január 1-én nyitja meg a Bocskai téren Biró József gazdatiszt Orosházi Kenyérsütőde néven. A felszabadulásig évtizedeken keresztül 10- 12 pék általában egy- két pékkemencében süt kenyeret és süteményt a lakosság számára. A kenyeret a 70 -73 fűszerbolton keresztül hozták forgalomba, illetve saját boltjukban árusították. Ez volt 1949-ig. Ekkor a város vezetősége saját kezelésbe vette a Szabó Pál /Petőfi u./ és a Hammer féle /Dorogi Bethlen utcasarok/ pékségét, s Községi Sütőüzem néven működteti tovább. Két év múlva azonban már oly szűknek bizonyult az üzem, hogy a lakosság is kenyér ellátása bizonytalanná vált. Ezért a Városi Tanács 1951-ben kenyérgyár létesítése céljából átadja a sütőüzemnek a Kassa utca 12. szám alatti 2.000 négyszögletes telket a rajta lévő épületekkel. Itt alakítják ki fokozatosan az igényeinek megfelelő előkészítő, termelő és értékesítő részlegeket. Még 1951-ben épül 4 darab szilárd tüzelésű magyar kemence, amelyben egy műszakban kenyeret sütnék. Ugyanakkor üzemel a Hammer- féle pékség is két kemencével, itt csak süteményt sütnék. /Egészen 1968-ig, akkor megszüntetik./

1953-ban a Városi Tanács önálló vállalattá szervezi át a sütőüzemet saját felügyelete alatt. Neve: Hajdúböszörményi sütőipari Vállalat. Ebben az évben a megnövekedett igények kielégítése céljából áttérnek a két műszakos termelésre. 1957-ben újabb bővítésre kerül sor. Épül egy- két sütőteres gőzkemence, befogadó képessége egyenként 180 kg. kenyér.

1960-ban a megyében lévő sütőipari vállalatokat kisebb csoportokban összevonják a könnyebb szakmai irányítás, ellenőrzés céljából, majd 1963-ban mindet közös vezetés alá helyezik.

Az összevonásnak köszönhető, hogy az üzemben nagyarányú fejlesztés, modernizálás kezdődhet, amelyet a megyei központ finanszíroz. 1968-ban új üzemszert építenek 2,5 millió forrás beruházással.

Elkészült egy feldolgozó üzem, itt történik a dagasztás, formázás. Beépítettek egy olajfűtéses, automatikus, 4 sütőteres kemencét. Emellett nagy befogadóképességű lisztraktárt is emeltek.

1969-ben lebontják a már meglévő üzemszert a magyar kemencét, a 3,5 millió forinttal építenek 3 darab 2 sütőteres, automatikus vezérlésű gőzkemencét.

Gépi berendezésük megfelelő. Három darab 300 literes elektromos meghajtású dagasztógép, három darab lisztcentrifuga, 30 részes feladó gép segíti a kézi munkát egyelőre még erősen igénylő iparban tevékenykedő dolgozók munkáját. A kifli készítés kézi sodrógéppel történik.

Jelenleg 48 dolgozó három műszakban termel kenyeret, napi 130 mázsát, és 18-20 ezer darab süteményt. A süteményféléket gazdag választékban állítják elő. A fogyasztóknak teljes, vajos és sós kiflit, zsemlet, zsemlecipőt, szegedi vágottat, brióst, kalácsot, zsúrkenyeret, pogácsát, peracet, túrós bélest, buktát sütnék nagyforgalmi üzletükben értékesítik az üzem területén. A kenyeret és a süteményt speciális gépkocsival szállítják a város üzleteibe illetve Hajdúhadház és Téglás községekbe, amelyet a helyi sütőipari vállalat lát el kenyérrel és süteménnyel. Az üzem szociális helyiségekkel kifogástalanul ellátott, zuhanyzók, öltözők állnak a dolgozók rendelkezésére.

Önálló pártszervezete 1969 óta van.

Üzemvezető: Lovas Zsigmond, Párttitkár: Dóka Gábor

Hajdú- Bihar megyei Tejipari Vállalat Sajtüzeme és Sajtérlelője

Tanya 104. szám.

Mint a neve is mutatja, két üzem. Az egyik a Sajtérlelő a Lenin utca 7. sz. alatt, a másik a sajtérlelő a Hadházi út baloldalán, a régi vágóhid és jéggyár területén.

Munkájuk szorosan összefügg. A régebbi üzem a sajtgyártó. Ennek helyén az 50-es évek elején tejfelvásárló telep volt, ahol a lakosság által termelt árutejet s a beszállítási kötelezettségbe tartozó tejet felvásárolták, s Debrecenbe szállították a közfogyasztás kielégítése céljából. Ez naponta általában 1.800- 2.000 liter volt. Az 50- es évek közepén kezdték az épületet átalakítani. A későbbi években hozzáépítettek, így alakult ki a sajtüzemnek jelenlegi formája, ahol kezdetben napi 6 ezer liter tehéntejet dolgoztak fel trappista sajtnak, s naponta 4 ezer liter juhtejből készítettek úgynevezett fehér sajtot és kaskavál sajtot kifejezetten exportra. Az üzem az 50- es években 25 fővel évi 7 millió forintot termelt. A 60- as évek elején korszerűsítették az üzemet, a tejiparban használatos legmodernebb gépekkel szerelték fel. 5 ezer literes hűtőjük, pasztörizáló berendezésük van egyébeken között. A tejet a

termelőszövetkezetek és állami gazdaságok szállítják az üzembe, legnagyobb juhtej szállítójuk a Hortobágyi Állami Gazdaság.

Jelenleg egész évben naponta 10- 15 ezer liter tehéntejet dolgoznak fel, s március 1-től július végéig napi 10- 12 ezer liter juhtejet. Az 1969. évben 21 millió értékű árut termeltek.

A sajtérlelő üzem építése 1959-ben kezdődött. Erre a célra megkapta a vállalat a Vágóhíd és a Jéggyár 2.200 négyszögletes telkét, a rajta lévő épületekkel.

A vágóhídnak a felszabadulás előtt igen fontos szerepe volt, itt vágták naponta a hentes mészáros mesterek a város hússzükségletének szolgáló állatokat. 1905-ben határozta el a városi közgyűlés a vágóhíd felépítését, hosszú huzavona után készül el a nagy vágócsarnok, ahol állatorvos felügyelete mellett folyt a munka. 1959-ben a sajtérlelő megkapja az épületet, ami helyett egy kisebbet épített, napjainkban itt történik az állatok kényszervágása.

A jégárat 1928-ban építette a város, melyben gépház, hűtőház és jégraktár kapott helyet. A Ganz Rt üzemeltette. Két darab Linde 40 ezer kalóriás kompresszor termelte a napi 2.400 kg mennyiségű jeget, amit üzletek és háztartások részére adtak el. Ma is termelnek napi 100 tábla jeget a Vendéglő Vállalat részére. A két meglévő épületet a szükségletnek megfelelően átalakítják újabbakat is emelnek. Most az üzemben van 6 érlelő terem, amelyekben 8-10 fokos hőmérsékleten tartják az árut. Az érlelőteremben 90 vagon sajtot 90 vagon sajtot lehet elhelyezni. Berendezése: szögvas acélból készült állványsor. Készterméket érlelnek, amelyet a Hajdú- Bihar megyei Tejipari Vállalat a hajdúböszörményi, Berettyóújfalui, Mezőberényi sajtüzemei termelnek. Készterméket kap a társvállalatoktól, a Szabolcs Szatmári és a Borsod- Abaúj- Zemplén megyei Tejipari Vállalattól is érlelés céljából. Az árut teherautókon különleges technológiai eljáró sok figyelembe vételével- szállítják. Itt a nyers Crajovác típusú olasz csomagolóképpel zsugorfóliába csomagolják, ezután helyezik el az érlelőteremben. Három hónapig érlelés után kerül elszállításra csomagolás után. Vásárlójuk Kuwait, az Egyesült Államok, Kanada, a Német Szövetségi Köztársaság.

A sajtérlelés mellett árutermeléssel is foglalkoznak itt. Belföldi fogyasztásra juhtúrót készítenek, feldolgozzák az exportra alkalmatlan ferdült, sérült sajtot, 3 kilógrammos és 10 dekás egységekben csomagolva kerül a kereskedelmi forgalomba. Itt gyártják az ízesített tejtermékeket is: mazsolás, vaníliás krémtúrót, gomolytúrót és a körözöttet.

A munkafolyamatokat gépesítették itt is. PU 1-es NDK gyártmányú automata adagoló, Kutter féle egyenlősítő /aprít és krémesít/ két darab két hengeres simító /összedolgozza az alapanyagot/ cukrászipari haberő, 300 kg /óra teljesítményű daráló/ a sajt, túró összedarabolására/ segíti a dolgozók munkáját. A túróféleségeket a megyénken kívül lévő társvállalatok is értékesítik, főként azonban Hajdú- Bihar megyét látják el az ízesített tejtermékekkel.

Laboratóriumában vizsgálják a bejövő és a kikerülő termékeket, hogy azok megfelelnek-e szabványban előírt feltételeknek biológiai és érzékszervi vonatkozásban.

Az üzemben a higiénés viszonyok jók, ezt jellege is megkívánja, tisztaság, rend uralkodik mindenütt. A Lenin utcai üzem azonban korszerűtlen, kicsi, ezért a következő években a sajtérlelő területére telepítik át, itt biztosítanak a sajtüzem részére megfelelő helyet.

1965-ben hódított teret a szocialista brigádmozgalom, jelenleg három ilyen brigádjuk dolgozik.

A dolgozók létszáma 100 körüli, az idényjellegnek megfelelően változó.

Az üzemnek önálló pártszervezete, szakszervezete és KISZ alapszervezete van.

Üzemvezető: Vadi László és Élelmiszeripari Kiváló Dolgozója

Párttitkár: Szabó Károly

Szakszervezeti titkár: Mészáros Pál

KISZ titkár: Uzonyi Erzsébet

Hajdú- Bihar megyei Vegyesipari Vállalat hajdúböszörményi üzeme

Városkert u.38.

A vállalat eredetileg a Mester utcán alakult 4 fővel / 2 vízvezeték szerelő, 2 festő/ a Hajdú-Bihar megyei Vegyesipari Javító és Szolgáltató Vállalat hajdúböszörményi telepként. A lakosság részére végeztek szerelési és festő munkát. Számuk fokozatosan gyarapodott. 1963 decemberében más 17 dolgozója volt az üzemnek. Mivel műhelyük szűk, terjeszkedési lehetőség nincs, kérnek a Városi Tanácstól új telephelyet. Ezt a kívánságot teljesítik, és 1965-ben megkapják a Városkert egy részét egy gépszínnel együtt. Ezt a épületet átalakítják műhellyé, itt kezdik meg a munkát. 1967-ben a vállalat neve megváltozott a maira, mivel a feladatkörük is változott, a javítás háttérbe szorult. 1968-ban további bővítésre kerül sor. Megkapják a várostól a Városkert előtti nagy teret, s a 2 ezer négyzetméteresre nőtt területen építkezni kezdenek. Egy 300 négyzetméter alapterület nagy üzemcsarnok még ebben az évben felépül, emellett 50 négyzetméteres tanműhely, egy asztalos műhely és szociális célokat szolgáló épület, ahol helyet kap a konyha, ebédlő, zuhanyozó, öltöző.

Jelenleg vasipari, kőműves, ács, villanyszerelő, festő, bádogos, cserépkályhás, parkettás részlegük van. A vasipari részleg termelésének 60 %-a exportra megy. Nyomástartó berendezéseket, festéktartályokat, elszívó és hűtőházi berendezéseket, csőféléket főként a Szovjetunió részére, amely termékféleségeket a Chemokomplex Külkereskedelmi Vállalaton keresztül értékesítik. Belkereskedelmi forgalomba kerülő termékeiknek 40%-át hűtőházi csővezetékek, sütőipari bojlerok. Nagy teljesítményű lemezhengető, két darab excenter gyorsdaraboló gépük van.

Az építőipari részleg főként családi házakat épít, emellett azonban középületeket is. /Jelenleg például a 6. sz. Általános Iskolát/Az üzem fejlődését illusztráló adatok:

év	dolgozók sz.	termelési ért.	egy főre eső term.ért.	ipari tan.
1963	14	1.200.000 Ft	86.000 Ft	1 fő
1964	38	4.400.000 Ft	117.000 Ft	6 fő
1965	50	6.000.000 Ft	120.000 Ft	10 fő
1966	50	7.000.000 Ft	121.000 Ft	13 fő
1967	53	7.700.000 Ft	145.000 Ft	18 fő
1968	80	12.000.000 Ft	150.000 Ft	25 fő
1969	77	14.100.000 Ft	183.000 Ft	34 fő

Tervek szerint az egyedi termékgyártásról áttérnek a profilgyártásra. Ezért a következő években egy 300 négyzetméter alapterületű új üzemcsarnokot építenek.

A vállalatnak önálló pártszervezete, szakszervezete és KISZ alapszervezete van.

Üzemvezető: Tardi Sándor

Párttitkár: Szegedi István

Szakszervezeti titkár: Szabó Antal

KISZ titkár: Bodnár Julianna

Hajdú- Bihar megyei Vendéglátó Vállalat hajdúböszörményi kirendeltsége

Kossuth L.u.12.

Az épület, amely városunk vendéglátó egységei közül a legnagyobb, s ahonnan irányítják a többit, a múlt század épült. Ez volt a híres Beregszászi Vigadó. Falai között évekig emleget híres mulatságokat, bálakat is, színi előadásokat rendeztek. 1911 után, a Petőfi utcai művelődési ház megnyitása háttérbe szorult, csendesebb vendéglő lett belőle, s ez volt 1951-ig, az államosításig. Az államosítás idején egy söntést, egy étterem borozóval alakítanak ki. Itt helyezik el a központi irodát, ahonnan a többi kis vendéglőt italboltot, büfét ellátják áruval.

Ugyanekkor kerülnek állami kezelésbe a többi italboltok is, szám szerint 6. 1952-ben változás következik be. Észak- Hajdú megyei Vendéglátó Vállalat néven egyesítik a hajdúböszörményi, a hajdúnánási, a polgári vendéglátó egységeket. Ez a változás határozottan jó irányba tereli a fejlődést, könnyebben áttekinthető a három helység helyzete, többet tudnak fejlesztésre fordítani. Ekkor alakítják ki a régi Vágner moziból a Bocskai étterem Arany János utcai szárnyát, ugyanitt cukrászműhelyt rendeznek be, s egy új cukrászdát nyitnak a Kossuth- Mester utca sarkán. /ma bútor bolt van a helyén/

1954 őszén átalakítással hozzák létre a Halász csárdát, 1955-ben két korábban bezárt kocsmát alakítanak át és nyitnak meg, egyiket a Dorogi utcán, a másikat a Polgári út mentén. /Szeles Csárda/ 1965-ben kerül nagyobb fejlesztésre sor, mikor újabb intézkedéssel összevonják a vendéglátó egységek vezetését, s irányításukat a debreceni központ veszi át. Ebben az esztendőben a Bocskai étterem szomszédságában lévő presszót megnagyobbítják, jelenleg 120 fő befogadására alkalmas. Ekkor építik meg a Mozi sörkertet, amely 200 személyes.

1968-ban építik a Stand vendéglőt, 60 személy egyidejű kiszolgálására alkalmas, ugyanitt 200 személyes teraszt is kialakítanak. 1969. októberében nyitják meg a Hajdúkerület házban az igen ízlésesen berendezett, 140 személy befogadására alkalmas Múzeum presszót.

Jelenleg a vállalatnak 4 melegkonyhás étterme üzemel:

Bocskai étterem a Kossuth utcán. Előfizetéses formában napi 800-900 főt lát el ebéddel, s 150 főt átlagban étlap szerint. Hajnal kisvendéglő a Felszabadulás téren. 180-200 fő részére étlap szerint. Halász csárda a Lenin utcában. Átlagban 150 vendéget lát el naponta étlap szerint. Stand kisvendéglő a strand mellett, nyári szezonban 500-600 fő részére szolgálnak ki meleg ételt, máskor napi 220-250 az átlag. Hat italboltot tart nyitva a vállalat a város különböző részein, ezek egyben falatozók is.

1. az Árpád utcán a Fehér- féle kocsmá
2. a Szabadság útján- Vásár tér sarkán a Varga- féle
3. a Bem József utcán a Viszoki- féle
4. a Petőfi utcán a zöldfa
5. a Dorogi utcán a Kapusi- féle
6. a 35-ös út mentén a Szeles csárda

Nyitott egy bor kutató a Kálvin téren, itt főként fajborokat mérnek. A nyári szezonban üzemelteti a Béke mozi mellett lévő sörkertet, benne tánczenekar szolgáltatja a zenét.

Cukrászműhelyük a központi épületben van, ellátva a cukrász szakmában ma használatos legmodernebb gépekkel. Ez a műhely látja el a három cukrászdát, az áruházat és boltokat, Józsaát, Bodát és Hajdúvidet, cukrászsüteménnyel.

Három cukrászdája van a vállalatnak. A Kossuth utca- Kálvin tér sarkán zenés, a Hóvirág cukrászda a Petőfi utcán, a Múzeum presszó a Bocskai téren. Ez is zenés cukrászda.

Forgalma 1965-ben 20,8 millió forint dolgozóinak létszáma 104 fő, 1969-ben 26,6 millió forint, dolgozóinak létszáma 118 fő. Szakember utánpótlásukat maguk nevelik. A vállalatnak saját önálló pártszervezete van alapítása óta, szakszervezete szintén alapítása óta, KISZ szervezete 1957 óta.

A következő években nagyarányú fejlesztést kívánnak megvalósítani a vendéglátás tekintetében. Építenek a József Attila téren egy nagy korszerű éttermet cukrászdával, a mostani központ helyén, az épület lebontása után szállodát, eszpresszót. Kirendeltség igazgató: Czére József a Szolgálati Érdemérem tulajdona.

Párttitkár: Fekete Ferencz

Szakszervezeti titkár: Szabó Lászlóné

KISZ titkár: Kovács Andrásné

Hajdú-Bihar megyei Víz és Csatornamű Vállalat hajdúböszörményi kirendeltsége

Muraköz tér

A Városi Tanács 1958-ban határozta el, hogy nagyszabású közművesítést kell a városban tervezni és végrehajtani. Ennek első szakaszában megépült Hajdúviden, a várostól 7km-re a vízmű. A telepe, ahol 2 kutat fúrtak. Átfolyásos rendszerű, szivattyúk táplálják be a vizet a B telepre, amely a Muraköz téren van. Az A telep 1-es kútja 1 ezer, 2-es kútja 1220 liter vizet ad percenként. A B telep 2 darab 100 köbméteres víztároló medencével rendelkezik, ahonnan 7-8 ezer vízfogyasztót látnak el jó ivóvízzel. Az egészséges ivóvízről 1 úgy gondoskodik a vízmű, hogy Hajdúviden minden igényt kielégítő víztisztító berendezést működtet, főként a víz túlsók vas és magántartalmú vonják ki.

A vállalat 1961. júliusában települt a városba Debrecenből. Feladata a vízvezeték és csatornahálózat építése, üzemeltetése és karbantartása.

1961 előtt városunkban nem volt vízvezeték hálózat, a lakosság ivóvízzel való ellátása fúrt és ártézi közkutakból történt, a város peremén, főként a Vénkert, Középkert, Kisböszörmény, Északi és Déli Lucernás, Zaboskert területén lakók ásott kerti kutakból látták el ivóvízzel magukat.

A vízvezeték hálózat hossza 25-26 km, de jelenleg is épül. Csatornahálózatunk meglehetősen elmaradt a vízvezeték hálózat fejlődésétől, jelenleg csupán 6 km. hosszúságú, s főként a belvárosi új lakótelepek szennyvízgyűjtését szolgálja. A főcsatorna a Polgári utcán halad végig, s a telephelyi szennyvízgyűjtőbe kerülve tisztítják, majd vezetik tovább a Brassó- érbe. Csatorna jelenleg is épül a városban 3-4 km. Az új ipartelepekről /Téglási út/ fogja vezetni a szennyvizet a főcsatornába.

Víztorony épült a városban, a Fürdőkertben 3 milliós beruházással. Átadás előtt van, 500 köbméteres.

A vízművet 15 dolgozó üzemelteti és tartja karban. Ebből 8 fő gépkezelő, a többi betanított segédmunkás.

A telep vezetője: Őzse József

Hajdúböszörményi Hírlap

A hírlapkiadás 90 éves múltja tekint városunkban. Az első újság megjelenésétől 1969. októberéig, a napjainkban nagy népszerűségnek örvendő újság első számának kiadásáig több, hosszabb- rövidebb élettartalma hírlapja volt városunkban. Egyes időszakokban két lapot is kiadtak hetenként vagy kéthetenként, de olyan is akadt, amelynek egyetlen száma jelent meg csupán, az is csekély példányszámban.

Az első helyi lap 1883-ban látott napvilágot Hajdúböszörményi Hírlap néven, de 1884-ben megszűnt. Szerkesztője Kovács Endre majd Gacsó Kálmán. 1908-ban jelenik meg újból.

1884-89-ig nem adnak ki helyi újságot. Ekkor kísérletet tesznek lapkiadására, néhány száma megjelenik a Hajdú Vidék, s egyetlen száma a Hajdúság nevű lapnak. Életképteleneknek bizonyultak.

1890 nyarán napilapként indul a Hajdúböszörmény, s 1891-ben hetilappá szervezik át Hajdúböszörmény és Vidéke néven. 1944-ig adják ki. Lapkiadó tulajdonos Szabó Ferenc, felelős szerkesztői között találjuk Gacsó Kálmánt, Porcsalmi Gyulát, dr. Molnár Istvánt, Fenyvesi Sándort, U Szabó Lajost. E lap mellett új lapkiadási kísérletek is történnek. 1893-ban Haladás néven indítanak újságot, élettartalma nem éri el a két esztendő. 1908-ban Dr. Molnár István tanár új életre kelti az 1884-ben megszűnt Hajdúböszörményi Hírlapot, amelyet 1912-től Porcsalmi Gyula szerkeszt, amely 1916-ban megszűnik. 1911-ben három újságot adnak ki. A Hajdúböszörmény és Vidéke és a Hajdúböszörményi Hírlap mellett harmadikként a Hajdúböszörmény című lapot, amelyet dr. Kutassy Sándor, és Dr. Erdélyi Lajos szerkeszt majd H Fekete Péter és Kőszegi Frigyes. Radikális programmal indul. 1928-ban még létezett, később esetleg megjelenő számait nem találtam 1910-ben megjelenik a Morgó című élclapnak is néhány száma Dr Molnár István szerkesztésében. 1918-ban a Szociáldemokrata Párt helyi szervezete a Hajdúböszörményi Népújság címmel ad ki lapot, 1919 nyarán megszűnik. 1925-ben, új rövid életű szélsőjobboldali politikai hetilapot adnak ki. Ez az újság az Ébredő Magyarok Egyesülete helyi csoportjának lapja, neve: Hajdúsági Virradat. Roskovitz Antal hírlapíró szerkeszti 1891-től 1944-ig sokszor ádáz politikai viharok közepette és csaknem teljes folyamatoságában jelent meg a nevét is csak egyszer megváltoztató Hajdúböszörmény és Vidéke. A felszabadulás elsöpörte.

1964. november 9-én jelenik meg városunk első demokratikus hetilapja Kovács Zsigmond szerkesztésében Hajdúböszörményi Hírek néven. 1955-től Böszörményi Hírek címmel adják ki. 1957-ben megszűnik. Az 1960-as évek elején a Városi Pártbizottság stencilezett újságot ad ki Munkánkról címmel.

A rendszeres helyi lapkiadás igénye már a korábbi években is felmerült, míg végül városunk felszabadulás 25. évfordulójának tiszteletére 1969. október 19-én kézhez kaptuk a Hajdúböszörményi

Hírlap első számát, amelyet a mai napig mind nagyobb érdeklődéssel olvasunk. Megjelenik két hetenként.

Felelős szerkesztő: Bényei József újságíró

Hajdúsági Múzeum

Kossuth u.1.

Városunk, lakosságunk archeologiai, etnográfiai értékeink felkutatására, megőrzésére méltatlanul kevés szellemi és anyagi erőfeszítést tettek a korábbi évtizedekben. Ennek következtében sok- sok érték ment veszendőbe, a megmaradtak elkallódtak vagy elkerültek a városból.

A gimnázium jeles tanára, dr Molnár István 1901. szeptemberében megkezdte a gyűjtőmunkát. Gyűjtötte a hajdúság tárgyi emlékeit, s a gimnázium egy emeleti termében rendezte. Ehhez a munkához messzemenő segítséget kapott Bakóczi Endre ref. lelkesztől és a gimnázium tanulóifjúságától.

Ez a gyűjtemény néhány lelkes ember egyéni kezdeményezésének eredménye nem volt széleskörű, tudományos igénnyel szervezett, csupán esetleges. Mégis volt valami. A város vezetősége nem nyújtott kellő erkölcsi és anyagi segítséget egy nagyszabású gyűjtőmunkához.

1924-ben történt az első nagyobb lépés a múzeum megteremtése ügyében, amikor is H Fekete Péter polgári leányiskola igazgató- felajánlva magángyűjteményét a városnak- javaslatot tesz egy városi múzeum létesítésére. A polgármester egyetértéssel fogadja a tervet, s ajánlóját felhatalmazza, hogy a város megbízásából folytassa gyűjtőmunkát. A leendő múzeum részére megígéri egy alkalmas helyiség biztosítását a „távoli jövőben.” Az 1928. április 29-i képviselőtestületi közgyűlés határozott a múzeum alapításáról. Helyiséget is adott a Kerületházban, a vezetésével megbízza H Fekete Pétert, s 200 pengő évi költségvetési keretet is biztosít számára. Így született meg a Városi Múzeum.

Nagy hírveréssel folytatódik a munka. A helyi lapban heteken keresztül olvasható a felhívás: Mit gyűjtsünk a Városi Múzeumnak címmel. Ezt külön is kinyomtatták 5.000 példányban, s megküldik minden intézménynek, s magánszemélyeknek is. A múzeum átveszi a gimnáziumtól is gyűjteményét.

A kezdeti lelkesedés azonban hamar lelohadt. A gyűjtemény ugyan gyarapszik lassacskán, de kiállítás formájában nem kerül a város lakossága elé. 1937. szeptemberében, a nevezetes Hajdú Hét alkalmával rendez a múzeum saját anyagából és kölcsönként tárgyakból egy reprezentatív kiállítását, ez a legnevezetesebb esemény két évtized alatt.

A háború idején a gyűjteményben sok kár esett, értékes darabjaiból többet elvittek ismeretlen személyek. A felszabadulás után a Városi Tanács 1946. január közgyűlési határozatban mondta ki a

közművelődési könyvtár és a múzeum létesítését, illetve újjászervezését. Részükre ki is jelölte állandó helyiségül a Kerületház néhány helyiségét. Megalakítják a Múzeumi Bizottságot is, amely szervező és ellenőrző szerepet tölt be. 1949-ben a VKM 211,460/1949.VI.2.sz. rendeletével közgyűjteménnyé nyilvánítja a múzeumot.

A felszabadulás után 1948-ban rendezte első nagyszabású kiállítását a múzeum, a 48-as centenáriumi kiállítást. 1950-ben a múzeum közreműködésével a Kossuth Lajos Tudományegyetem szakmai vezetésével Viden kiterjedt ásatást végeztek, a leletek egy része a mi múzeumunkba került.

1950-ben államosítják az intézményt. Ettől kezdve a neve: Hajdúsági Múzeum. Ekkor újrarendezik, 1950. június 17-én Ortutay Gyula akadémikus nyitja meg. A múzeumok ekkor régészeti, várostörténeti, néprajzi, képzőművészeti része van 6 teremben és egy körfolyosón elhelyezve.

Az 1952- 53-as évek nagy eseménye a helyi festők kiállítás sorozata. Ennek keretében megrendezik a Káplár Miklós, Kampler Kálmán, Király Jenő, Pálnagy Zsigmond, Király Róbert festőművészek kiállítását nagy közönségsikerrel.

Az első állandó kiállítást 1950-1966-ig hozzávetőlegesen 150 ezer látogató tekintette meg. 1966-tól a kiállítási anyag nagy része elvult zárva a nagyközönség elől, az épületet átalakítják, tatarozzák.

A múzeum jelenleg is a Kerületház épületében van. A Hajdúkerület ház az 1700-as évek közepén épült. Ebben az időben még csak a keleti szárnya készült el /a Kossuth utcára néző/. A szép barokk épület közepén tipikusan barokkboltíves kapubejárón lehet az épületbe bejutni. Az egyenletes épület északi szárnya 1870-ben lett kész. /a Bocskai térre néző szárny/ Neoklasszikus stílusban épült, harmonikusan illeszkedik a barokk szárnyhoz.

Az épület északi szárnyában van jelenleg a múzeum. Hat kiállító termet használ az emeleten egy könyvtárral és egy irodával együtt, a földszinten egy kiállító termet és két raktárhelyiséget. Az épületben kapott helyet a Járásbíróház, a tűzoltóság, és néhány üzlet.

Az épületet most átalakítják belsőleg, hogy a múzeum számára ideálisabb lehetőségeket teremtsenek. A múzeum tudományos és ismeretterjesztő tevékenységet fejt ki, gyűjtő, feldolgozó, átlagmegóvó munkát végez. Gyűjti a hagyományos paraszti élet tárgyi emlékeit.

3.000 kötetes, jórészt helytörténeti vonatkozású könyvtára van.

1.180 kötetes folyóirattára becses gyűjtemény. Adattára 11.215 darabból áll. Ez is főként helytörténeti vonatkozású. Fotótárában 1,179 darab képet őriznek.

Kiállításokon régészeti, helytörténeti, néprajzi emlékeket mutatnak be időnként tárlatokat rendeznek. Eredményesen működik honismereti szakkörük.

Múzeumigazgató: Bencsik János, több helytörténeti, néprajzi mű írója.

Hajdúsági Művésztelep

1964-ben nyílt meg első ízben a művésztelep városunkban. Néhány képzőművészetben jártas, a művészeteket szerető, a fejlődésért felelősséget érző értelmiségi javaslatát, miszerint városunkban lehetőséget kell teremteni egy művésztelep felállítására, a városi tanács felkarolta, a 1964-ben a Kálvineum épületében otthont adott 26 festőnek, szobrásznak. Ezen a nyáron megszokottá vált, hogy a kissé különös külsejű vagy ruhájú férfiak egy- egy utcán felállították a festőállványt, s naphosszat festettek, hisz eddig csupán városunk, Maghy Zoltánt álltuk körül, az ecsetje alól kikerülő képet. A művésztelep hármas célt szolgál. Ápolja és gazdagítja a hajdúböszörményi képzőművészeti hagyományokat, segíti a művészek fejlődését, előmozdítja a képzőművészeti ismeretterjesztést és ízlésfejlesztést.

Érdemes feljegyezni azoknak a művészeknek a nevét, akik az alapítástól kezdve évenként résztvevői a telepnek, alapító tagoknak számítanak:

Bényi Árpád

Berecz András

Bíró Ferenc

Bíró Lajos

Bíró László

Égerházi Imre

Józsa János

Madarász Gyula

Maghy Zoltán

Pál Gyula

Papi Lajos

Soltész Albert

Szilágyi Elek

Szlávik Lajos

Zilahy György

1968-ban a Városi Tanács Végrehajtó bizottsága művészi díjat alapított emléklappal Káplár Miklós, városunk neves festőművésze emlékére. 1968-ban a díjat az emléklappal Papi Lajos szobrászművész, 1969-ben Pál Gyula festőművész kapta.

1968 óta résztvevője a telepnek néhány romániai művész is.

A művésztelepet a városi tanács a saját erejéből tartja fenn, 1968-ig a megyei tanács is támogatást nyújtott fenntartásához. Évente 3 héten keresztül nyugodt alkotási lehetőséget, gazdag programot nyújt a telep a résztvevő 25 művésznek.

A művészek szakmai vitákban tisztázzák az őket érdeklő kérdéseket.

Nyilvános előadásainak, amelyek a különböző művészeti kérdésekkel kapcsolatosak, számos érdeklődő szokott részt venni. Különösen nagyszám hallgatósága van azoknak az író- olvasó találkozóknak, amelyeket a művésztelep rendszeresen szervez.

A telep jelenleg az 5.sz Általános Iskola épületében működik.

A művésztelep vezetője: Székelyhidi Ágoston tanár, esztéta.

Hajdú- Szabolcs megyei Élelmiszer és Vegyiáru Nagykereskedelmi Vállalat Hajdúböszörményi fiókja Berzsényi D.u.11.

A Belkereskedelmi Minisztérium Élelmiszerkereskedelmi Központja 1950 második felében hozta létre a kereskedelmi hálózat áruellátásának javítása érdekében az Édességkereskedelmi NV. fiókjaként, s központi raktára a Szoboszlói- Árpád u. sarkán lévő volt Angró- féle üzletházban kapott helyett. Itt 226 m² területű fedett tároló hellyel rendelkezett a fiók. A forgalom fokozatos emelkedése miatt a raktári készlet elhelyezése egyre súlyosabb gondot okozott. Szükségmegoldásként a város különböző pontjain helyezték el- sokszor meg nem felelő körülmények között- készleteiket. Ezért 1963-ban a Városi Tanács új telephelyet jelölt ki számukra / cserébe két nagyobb raktárhelyiségért / a Berzsényi Dániel u.11. sz. alatt lévő Holczer- féle malom telkén. A régi malomépületet a szükségletnek megfelelően átalakították új raktárépületeket emeltek. Jelenleg 2182 m² a tárolóterület, amely máris szűknek bizonyul.

1966-ig csak élelmiszeráruval látták el a város kiskereskedelmi egységeit és közületeit, azóta vegyi árut is forgalmaznak. Az új gazdasági mechanizmus bevezetése óta bővült profiljuk új cikkcsoportokkal, ezek bor, sör, rum, pálinkafélék, cigaretta és ABC cikkek. 1963-tól fokozatosan bővült ellátási területük is. 1969-ben a következő helyiségek kiskereskedelmi vállalatait. ÁFÉSZ boltjait, Vendéglátó Vállalatait, közületeit és kiskereskedőit látják el áruval:

Hajdúböszörmény, Hajdúnánás, Hajdúdorog, Hajdúhadház, Téglás, Balmazújváros, Újtikos, Tiszagyulaháza, Görbeháza, Polgár, Tiszacsege, Egyek, Hortobágy, Józsa és közbeeső tanyavilág. az árut az AKÖV-vel kötött szerződés alapján teherautóval szállítják az üzletekbe.

A telephely raktáraiban az egészségügyi szabályok szigorú betartásával tárolják a különböző áruféleségeket. Az árumozgatást nagyrészt kézi erővel végzik, bár használnak néhány kisgépet is: 10 darab kézi hidraulikus targoncájuk van.

A forgalom és létszámalakulás néhány adata:

év	forgalom	dolgozók száma
1951	28.000.000 Ft	10 fő
1955	41.000.000 Ft	12 fő
1959	47.000.000 Ft	20 fő
1963	110.000.000 Ft	42 fő
1967	151.000.000Ft	62 fő
1969	183.000.000 Ft	76 fő

A telep dolgozóinak szociális ellátottsága igen jó. Minden raktárhelyiség fűtött, étkező és mosdóhelyiség szolgálja a dolgozók egészségvédelmét.

A szocialista brigádmozgalom szervezett, 1969-ben 3 brigád a cím tulajdonosa, s kettő a cím elnyeréséért dolgozik. A vállalat keretében folyó versenymozgalomban 1967-ben első, 1969-ben második helyezést érték el. A fióknak önálló párt és KISZ szervezete van.

A város vezetősége ismeri a vállalat gondjait, ezek megoldása érdekében mindent meg is tesz. Folyamatban van az új telephely kijelölése a keleti iparövezetben, a Hadrázi út mentén, ahol a IV. ötéves tervében új raktársor és irodaház épül a tervek szerint iparvágánnyal. Az 5220 m²-es létesítendő raktár valószínűleg megoldja tárolási gondjaikat.

A fiók vezetője: Molnár Imre

Párttitkár: Fábián Lajos

Hajdu- Szabolcs megyei Téglá és Cserépipari Vállalat hajdúböszörményi telepe

Tanya 51.

A Hajdúdorogra vezető kövesút jobb oldalán, a szeszfőzde mögött emelkedik a téglagyár 40 méter magas kéménye. Az üzem 20 holdas területe a rendezettség, a munkaszeretet tükré.

A téglagyártásnak nagy hagyományt vannak városunkban. Már a XVIII. században égettek téglát az északi és déli- lucernási agyagos területeken. Valóságos téglaegető dinasztiák alakultak ki, ilyen többek között az Erdős és a Fazekas családok, akik a múlt század végén jelentős téglamennyiséget égettek saját telkükön. Ezt bizonyítja a Hajdúböszörmény és Vidéke című helyi lap tudósítása is, amely 1900 szeptember 23-i számában ezt írja: „Erdős Gábor téglavezetőjében folyó hó 21-én egy nagycsomó

szalma elégett.” Az 1905. július 22-i számában közzétett hír: „Fazekas Gábor téglatelepe, Dorogi út II. dűlő jó minőségű téglával szolgál „vagy ugyanebben a számba: „Fehér Bálint Szoboszlói úti téglavető háza teljesen leégett.”

A XX.század első évtizedében valóságos építési láz kezdődött. A megnövekedett igények kielégítése céljából határozta el városunk néhány befolyásos, jelentős tőkével rendelkező polgára, hogy részvénytársaságot alapít téglagyár létrehozása céljából. A gyárat 1911-ben kezdték építeni, s egy év múlva már kész is volt. A részvénytársaság tagjai, vezetői voltak: Kecskeméti bankigazgató, Neviczki rendőrfőkapitány, Dr. Uzonyi ügyvéd, országgyűlési képviselő és mások. A gyár építője városunknak akkori legjobb építésze, Takács Imre.

A gyárban két kemencét építettek. Az egyik tégláégetésre alkalmas Hoffmann- féle körkemence: 14 aknás. A másik cserép, cserépedény és kaszakő égetésre alkalmas Linsinpon- féle felsőaknás kemence. Építettek hozzá téglaprésházat, Thüringiából hozattak nyers téglagyártó gépsort.

Elektromos energiát a villanytelep szolgáltatott. 1920-ban áttértek a gőzmeghajtásra. Mindenféle téglát, holdfarkú és kupás cserepet keramitlapot, agyagedényeket, kasza fenőkövet gyártottak nagy mennyiségben és kiváló minőségben. /például a téglagyárban gyártott cseréppel fedték be a Kossuth Lajos Tudományegyetem és a Klinikák épületeinek nagy részét./

1911-től 1944-ig volt a gyár részvénytársaság tulajdonában. A 30-as évek második felében a termelés feltehetően megcsappant, mert a dolgozók létszámát is csökkentették. Csupán üzemfenntartás céljából a virágcserep gyártásra alkalmaztak néhány munkást. Hozzájárulhatott a gyár termelésének csökkenéséhez az is, hogy a szóban forgó téglagyártól 300 méternyi Fazekas Sándor 1928-ban üzembe helyezett egy új téglagyárat. /A Fazekas féle téglagyár 1948-ig termelt, akkor lebontották./

1941-ben a részvénytársaság eladja a gyárat Pénzes Nagy Imre jószágkereskedőnek. Az új tulajdonos áruba bocsátja a gépi berendezéseket. A gépsort egy nagyváradi lakos vette meg kb. 21 ezer pengőért. Lebontotta és értékesítette a présház falait, a cserépszárító színeket. Mire elérkezett a felszabadulás, csupán a mai is meglévő körkemence maradt meg néhány szárítószínnel.

1945-ben mégis megindult a munka, kézi erővel, a régi tulajdonos, Nagy Imre irányításával. A termelés igen csekély mennyiségű volt. A gyárat 1948-ban a Földműves szövetkezet vette kezelésbe. Dolgozóinak létszám ekkor 30-35 fő. Nagyméretű falazótéglát termeltek, továbbra is kézi erővel.

1950. január 2-án államosították az üzemet. Neve: Debreceni Téglagyárat Nemzeti Vállalat lett. Megalakult a pártszervezet és a szakszervezet.

Évente 1- 1,5 millió téglát gyártottak.

1952-ben indult meg egy kisebb mérvű gépesítés, beszereltek egy 300-as téglaprést, amellyel naponta 5-6 ezer kisméretű téglát gyártottak.

1952-től 65-ig a termelés állandóan fokozódott, évi 5,5millió darab téglát gyártottak. Dolgozóinak létszáma 60 fő lett. Több szocialista létesítményt építettek; ebédlőt, fürdőt, öltözőt. 1965-ben 2,5

milliószázalékos beruházással új nyerstéglaágyártó gépsort helyeztek üzembe, és a gyár termelése évi 7 millióra ugrott. Az utóbbi évek fejlődését szemléltető néhány adat:

év	téglatermelés	termelési érték	dolgozók
	millió darab	millió Ft	létszáma
1967	11,1	5,5	65
1968	12,3	9	90

A gyár először 1968-ban lett élüzem. Dolgozói ebben az évben 40 napi átlagkeresetüket kapták nyereségrészesedésként.

Másodszor 1969-ben nyerte el a kitüntetett Élüzem címet a gyár, egyedül a vállalat téglagyárai közül.

Az üzemet a gyár dolgozóiból kikerült káderek vezetik.

Gyárvezető: Pazonyi Márton

Párttitkár: Erdős Sándor

Szakszervezeti titkár: Andirkó Sándor

Iskolák

1. sz. Általános Iskola

Bocskai tér 10.

Városunk első, emeletes, oktatási célnak megfelelő, tágas iskolája 1898- 99-ben épült. A református egyház építette és tartotta fenn az államosításig. Elterjedtebb nevén lányiskola, mivel 1956-ig csak lányokat tanítottak ebben az intézményben. Hívják még piaci iskolának is, mert a Bocskai tér déli oldalán, az iskolával szemben volt régen a piac.

1947-ig 8 tanerős volt, 8 tanteremben 1-6 osztályos lányok jártak. Az osztályok létszáma 70-80 fő. Délelőtt, délután jártak a tanulók iskolába. Délelőtt 3, délután 2 órát tartottak számukra.

A hadműveletek során 1944. októberében az iskola megsérült. Egy földszinti tanterme használhatatlanná vált, de a tanítás már 1944. december 15-én megkezdődött. 7 tanító, 6 osztályban, 462 tanulóval kezdte meg a munkát.

Az államosítás évében, 1948-ban ehhez a tanintézethez csatolták a volt görög katolikus elemi és három tanyasi iskolát, a Bakóhát, Pród I. és Pród II-t. A tanulók létszáma ennek megfelelően 748-ra a nevelő testületé 25 főre növekedett. 1948 azért is jelentős esztendő az iskola életében, mert május hónapban 45 fővel megalakult az úttörőcsapat, amely felvette Zrínyi Ilona nevét. A nagy múltú csapata jelenleg is ezt a nevet viseli.

Az iskolát 1967-ben felújították. 9 tantermében szakrendszerű oktatás folyik, 1958 óta orosz nyelvi tagozata van. Az 1969/70-es tanévben az iskola 18 tanulócsoportjában 530 gyermek tanul, 9 tanító és 18 tanár vezetésével. Két napközi otthonos csoportot működtet a Káplár Miklós utcai napközi otthonban. Tagiskolája a Hatlyukú-hidi iskola.

Úttörőcsapatának létszáma: 515 fő.

Igazgató: Zombori Lajos

Igazgatóhelyettes: Lovász Gyula

Úttörővezető: Jámbor László

2. sz. Általános Iskola

Bocskai tér 11.

1910-ben épült emeletes, impozáns a város központjában. Az 1956-os tanévig csak fiúgyermekek jártak az iskolába, ezért közismertebb nevén fiúiskola, illetőleg fekvése miatt központi iskola.

Falán az alábbi szövegű márvány emléktáblát helyezték el: „Itt állott az a ház, ahol Csokonai Vitéz Mihály a hagyomány szerint Nagy István pap- költő barátjánál” csapot, papot, mindent felejtett. „A történetet Petőfi Sándor is megírta „Csokonai” versében.

Megjelölte a Város Tanács

1964”

Az iskola eredetileg nyolc tantermesnek épült. Földszintjén 1952-ig üzletsor volt. A felszabadulás előtt nemritkán 100 fölött volt egy- egy osztály tanulólétszáma.

A felszabadulás után 7 tanulócsoporttal kezdődött meg a tanítás. 473 tanulót 7 tanító tanított. Az államosítás előtt a református egyház tartotta fenn az iskolát. 1948-ban nagy változások történtek.

Az államosítás után az iskolához csatolták a Kálvin téri, a Szilassy János utcai és a rókaháti iskolát. Ekkor 19 tanulócsoportban 1151 gyermek tanult.

Az iskolán 1952-ben nagyarányú átalakítást végeztek. A földszintről kitelepítették az üzleteket, s azt a részt is tantermekké alakították. Itt kapott helyet a Pedagógus Klub is.

Az iskola jelenleg 10 tantermes, jól felszerelt szertárakkal, fizikai előadóval, tornateremmel- amelyet együtt használ az 1. sz. általános iskolával- politechnikai műhellyel és úttörőszobával rendelkezik.

Tagiskolája 1968-ban épült az Északi- Lucernásban; 4 tantermes modern épület, melybe a körüli lakó és a tőle északra fekvő városrészben élő gyermekek járnak. Idetartozik még a nagyzeleméri iskola is.

1969-ben 24 tanulócsoportja van, 714 tanulóval. Működtet egy tanyai kollégiumot és 4 napközi otthonos csoportot. Tantestülete 19 tanár és 16 tanítói képesítésű pedagógus.

Úttörőcsapata, a 121. sz. Bocskai István Úttörőcsapat, 562 fős.

Igazgató: K. Nagy József író, publicista

Igazgatóhelyettes: Kovács Mária

Csapatvezető: Bársony Antal

3. sz. Általános Iskola

Bethlen G.u.36.

Az intézmény városszerte ismert neve: Uzonyi iskola, ugyanis a Tizenhárom vértanú utca sarkán épült, mely Uzonyi utcának neveznek az idősebbek az ott nagyszámban lakó azonos nevű családról.

Az adatok bizonyossága szerint már 1865-ben egy- egy tantermes iskola működött ezen a helyen egy rektorral a református egyház fenntartásában.

A XX. század első évtizedében már 4. osztályos elemi iskola, a felszabadulás előtt tantermeinek száma 8-ra növekedett, 1938-ban a Vénkertben építettek egy két tantermes iskolát az alsó osztályosok számára. Ez kezdettől fogva a Bethlen utcai iskolához kapcsolódott, jelenleg is annak tartozéka.

A felszabadulás évében 8 tanulócsoportban, 8 tanuló vezetésével 1-5 osztályosok tanultak az iskolában, melynek ekkor 544 beírt tanulója volt. Az államosítás évéről nem állnak rendelkezésünkre adatok, valószínűleg ugyanolyan lehetett a helyzet, mint 1945-ben.

1948 azért is jelentős az iskola életében, mert az országban az elsők között itt alakítottak országos hírű úttörőcsapatot, amelyet 112. sz. Bartók Béla Úttörőcsapatának neveztek el.

Az épületet 1948 óta szinte évenként tatarozták, bővítették, melléképületeket emeltek, levélválasztással szertárat alakítottak ki 1968/69-ben a Dobó István utcai /vénkerti/ iskolát is felújították. Tagiskolája jelenleg a nagypródi és bakóháti tanyai iskola.

Az intézménynek az 1969/70-es tanévben 21 tanulócsoportja van, e csoportokban 15 tanító és 15 tanár 599 gyermeket tanít. Az iskolának két nap napközi otthonos csoportja a Kölcsey utcán lévő napközi otthonban működik. /Kölcsey- Téglási u. sarok/

Úttörőcsapata a 112. sz. Hámán Kató Úttörőcsapat. /Nevet változtatott hazánk felszabadulásának 25. évfordulóján/ Tagjainak száma 512 fő.

Igazgató: dr. Biró sándorné, „Az oktatásügyi kiváló dolgozója”

A Nőtanács városi titkára

Igazgatóhelyettes: Kiss Gyuláné

4.sz. Általános Iskola

Budai Nagy Antal u.86.

Ez az iskola 1938-ban épült a Középkertben, a város közepétől mintegy 3 kilométerre. A Középkert még a század elején is jobbára szőlőskert volt, ahol a népesedést fellendítette a régi Gyár utcára települt két üzem: a Köt- szövő Gyár és a Villanytelep. A régi pajtákát felújították vagy átalakították, illetve új házakat építettek. Tehát a település egészen átalakult.

A benépesülés tette szükségessé egy 5 tantermes, 5 tanerős iskola építését, amelyet a református egyház tartott fenn. Körzete nagy kiterjedésű, hozzátartozik a volt ONCSA telep és a Zaboskert is.

1938-1954- ig csak alsó tagozatos tanulókat neveltek ott. A felső tagozatosak a város többi iskolájába jártak.

1945-ben 4 tanulócsoportban 210 tanulót tanított 4 tanító. A telep fejlődése szükségessé tette az iskola bővítését. Erre sor is került az államosítás után. Az 50-es években 4 tantermet építettek s nevelői lakás építésével enyhítették a pedagógusok lakás gondjain.

Az intézmény 1954 óta önálló igazgatású, addig közös igazgatású volt, hol a régi Vasút utcai, hol a Kálvin téri iskolával.

Jelenleg 18 tanulócsoportban 516 alsó és felső tagozatos tanulót tanítanak. A hajdan 5 fős tantestület létszáma 23-ra emelkedett 23 tanító és 10 tanár dolgozik az iskolában. Az Erdélyi úton lévő napközi otthonban két csoportot működtet. Tagiskolája a Dedőháti tanyai iskola.

Úttörőcsapata, a 267. sz. Budai Nagy Antal Úttörőcsapat 1954-ben alakult, jelenlegi létszáma 505 fő.

Az elmúlt két évtized alatt az iskola nagyon sokat fejlődött. Villanya, telefonja, filmvetítője, mindenféle audio- vizuális eszköze van, s közel 3 ezer kötetes könyvtára. A rajzoktatás színvonal fölé nőtt. Országos gyermekrajz kiállításon többször sikerrel szerepeltek. Egy tanulójuk 1967-ben elnyerte India Nagy Díját az indiai gyermekrajz kiállításon.

Igazgató: Szabó Andrásné

Igazgatóhelyettes: Karászi Miklós „Az oktatásügy kiváló dolgozója”

Csapatvezető: Angyal Erzsébet

5. sz. Általános Iskola

II. Rákóczi F.u.2.

Az iskola két épületben működik. Az egyik az úgynevezett új iskola, a másik a régi Vasút utcai.

A régi épületet 1890-ben építtette a református egyház. 4 tantermes 4 tanerős volt, 1-4 osztályos gyermekeket oktattak falai között évtizedeken keresztül. 1940. szeptember 1-e előtt ebben az iskolában működtek az ismétlőiskola leányosztályai. /Délután jártak iskolába hetenként kétszer, illetve háromszor az évszakoktól függően./

Az 1943/44-es tanévben leventeotthon. A felszabadulás után tömegszervezetek használják mozgalmi célokra. Ebben az időszakban a körzet gyermekei a Kálvin téri és a középkerthi iskolába járnak.

1954-ben adják vissza eredeti rendeltetésének, iskolaként működik tovább. Önálló igazgatású lesz, hozzácsatolják a Kálvin téri iskolát.

Az 1954/55-ös tanévben 470 gyermeket tanít 20 nevelő. Az iskola nem tud sem férőhely, sem felszereltség tekintetében megfelelni a követelményeknek, ezért építenek 1964-ben egy új iskolát a II. Rákóczi F. és a Korpona utca sarkán /a Paksy- Vida féle telken/

4.200.000 Ft-os beruházással. Egy emeletes, 8 tantermes, központ fűtéses, vízvezetékekkel ellátott, korszerű tornaterme, két műhelye van, ahol ipari gyakorlati oktatás folyik. Jól felszerelt fizikai előadóval és úttörő szobával rendelkezik.

A két iskolaépületben és a hozzátartozó Hármashalom és Bársony tanyai iskolában az 1969/70-es tanévben 925 gyermeket tanít 27 tanulócsoportban 21 tanár és 18 tanító. Működtetnek 4 napközi otthonos csoportot, melyből kettő az iskolában, kettő pedig a Rákóczi u.46. alatti /Uzonyi ház/ épületben van. Úttörőcsapata, a 201. sz. Dobó István Úttörőcsapat 1947-ben alakult 40 fővel. Háromszor nyerték el az Országos Úttörő Elnökség legmagasabb kitüntetését. 1965. november 7-én nevet változtatott a csapat, 201. sz. Ságvári Endre Úttörőcsapat lett. Jelenlegi létszáma: 775 fő.

Igazgató: Kovács Gábor „Az oktatásügy kiváló dolgozója”

Igazgatóhelyettes: Szentirmai László publicista

Úttörővezető: Mező Irén

6. sz. Általános Iskola

Eötvös u.10.

A XIX. század második felében épült az Iskola utcán az a földszintes, 8 tantermes iskola, amelyet ma is Szekeres közí iskolának ismer a város idősebb korosztályához tartozó lakossága. 1927-ig ugyanis

Szekeres utca volt a neve. /Ekkor kapta az első felelős független minisztérium és a kiegyezés utáni Andrási kormány haladó szellemű, a nevelés ügyét oly sokkal előbbre vivő közoktatásügyi miniszterének, Eötvös Józsefnek a nevét./

A felszabadulás előtt 5 tanulócsoporthoz református elemi iskola volt.

Az 1944/45-ös tanévben is 5 osztály járt az intézménybe, 324 tanulót 5 tanító tanított. A körzet 6. osztályos gyermekeinek száma oly csekély, hogy a két központi iskolába kerültek. Az államosítás évében 833 tanulót tartottak nyilván. Az 50-es években a benépesült Déli- Lucernásban szükségessé vált egy új iskolaépület emelése, ahová a város központjától meglehetősen messze lévő település gyermekei járhatnak. Így épült fel 1953/54-ben egy 4 tantermes iskola nevelői lakással. Ez sokat enyhített az anyaiskola tanterem gondjain is.

1969-ben 25 tanulócsoporthoz 768 gyermeket tanít 15 tanító és 17 tanár. Tagiskolája a Pród I-es és a rókaháti tanyasi iskola. Működtet egy cigánygyermekeket nevelő, ellátó napközi otthont a Szilassy János utcai /volt római katolikus/ iskolaépületben.

2 alsó tagozatos és egy felső tagozatos napközis csoportot a Káplár utcai napközi otthonban.

Az úttörők létszáma: 566. Úttörőcsapatának neve: 1878. sz. Zalka Máté Úttörőcsapat. Az iskola tanulócsoporthai jelenleg a város más iskoláiba, gimnáziumba járnak órákra, mert az épület felújítás alatt áll. A teljes átalakítás után 7 tantermes lesz ez az oktatási intézmény tornaterme zuhanyzóval, öltözővel újabb gyermekszereknek biztosít kulturáltabb, magasabb testnevelési, sportolási lehetőséget. Központi fűtéses lesz, szertárakkal megfelelően ellátott. 1.800.000 forintot fordítanak a felújításra.

Igazgató: Bakó Sándor

Igazgatóhelyettes: Révész Sándor

Csapatvezető: Fehér Antalné

7. sz. Általános Iskola

Bodaszőlő

Városunktól délkeletre, 12 kilométerre fekszik Boda. Szőlőskert, amelyet 1801-ben osztottak fel, s ettől kezdve telepítették be szőlővel, építettek lakható pajtákat, házakat.

Boda neve már a XI. században előfordul oklevelekben, mint Zelemér egyik határrésze. A kb. 1.200 lakosú közigazgatásilag Hajdúböszörményhez tartozik. A 3-5 km. hatósugarú környék tanyáin élő családok gyermekei a bodaszőlői iskolába járnak. A település iskola először 1919-ben, a Tanácsköztársaság művelődéspolitikájának eredményeként létesült. A III. dűlőn megvásároltak egy pajtát, ezt alakították át oktatási célra. 30-35 gyermeket tanítottak egy tanulócsoporthoz. 1923-ban

alapozták az új iskolát, amelyet 1924. március 15-én avattak fel a nevelői lakással együtt. Az új iskola 2 tantermes, de nem mindig működött benne 2 tanulócsoport a tankötelesek csekély száma miatt. Csupán a felszabadulás óta tanítanak két tanulócsoportban, alsó, felső tagozatban. 1945-ben 4 tanulócsoportban 2 összevont alsó és 2 összevont felső tagozatos osztályban 4 nevelő és egy igazgató 146 gyermeket nevelt.

1960-ban új iskolaépületet emeltek, két tantermet és a hozzátartozó melléképületeket. 1966-ban a Bodára állományozó szovjet alakulatok és a helyi lakosság újabb épületeket épített, hogy ezzel is csökkentse azt a hátrányt, ami városi iskolákkal szemben a település tanyajellege miatt fennáll.

1969-ben 6 tanulócsoportban 2 összevont alsó és 4 önálló felsős osztályban 164 gyermeket tanít 4 szaktanár, 2 tanító és 2 képesítés nélküli nevelő. A szakos ellátottság az adott helyzetnek megfelelő. A tantárgyak zömét szakos tanár tanítja. Úttörőcsapata, az 5159. sz. Sallai Imre Úttörőcsapat 125 fős.

Az iskola a település kulturális centruma is. 1200 kötetes könyvtára van. Ismeretterjesztő előadásokat, kiállításokat, tárlatokat rendeznek benne, szakköröket működtetnek nemcsak gyermekeknek, hanem felnőtteknek is, és itt rendeznek társadalmi ünnepségeket, műsoros estéket is.

Igazgató: Boros Klára

Dolgozók Általános Iskolája

II. Rákóczi F.u.2.

A dolgozók iskolája 1946-ban a Magyar Kommunista Párt támogatásával analfabéta tanfolyammal indul. Az első tanévben 18 hallgatója vizsgázott.

Az 1946/47. tanévben Paraszt dolgozók Iskolája néven esti általános iskolai tagozatot nyitnak nemcsak a városban, hanem a tanyavilágban is.

1946/47 telén például a Réten, a Bársony tanyasi iskolában három osztály működik.

Tömegméretűvé az 1947/48-as tanévben vált. Ismételten a Magyar Kommunista Párt fejt ki határos agitációt alapszervezetein keresztül. Korra, nemre, vallásra való tekintet nélkül hívja tanulni a város lakosságát. Az eredmény nem is marad el. 1948 telén például 135 hallgató tesz eredményes vizsgát az általános iskola különböző osztályainak anyagából.

1948/49-ben a városban négy tanfolyam indul, hallgatóinak száma 123, /55 nő és 68 férfi./ Emellett a tanyasi iskolában is szerveznek tanfolyamokat. Még a Rókaháton is, mely köztudottan a legtávolabb eső iskolák egyike.

Az 50-es években megcsappan a tanulni vágyók száma, majd 1960 után ismét fellobban a tanulási kedv. A hallgatók szám évenként 150-200 fő. Az oktatás szervezettebbé válik. A dolgozók iskolájának állandó

helye, tantestülete alakul ki. A szervezés a termelőszövetkezetek, vállalatok, kisipari szövetkezetek pártalapszervezeteinek segítségével sikeresen folyik.

A 60-as évek közepétől kezdve a hallgatók zöme fiatalok, akik nem végeztek el, az általános iskolát a nappali tagozaton.

A hallgatók száma 1969 telén 177 fő.

Igazgató: Kovács Gábor

Kisegítő Iskola

Kálvin tér 18.

A köztudatban még mindig gyógypedagógiai iskola, amely 1964 óta viseli a Kisegítő Iskola nevet, s ugyanebben az évben kapott otthont a régi Kálvin téri /újtemplomi/ iskolában.

A felszabadulás előtt nem volt városunkban olyan intézmény, amely csökkent értelmi képességű, szellemi vagy értelmi fogyatékos gyermekek neveléssel foglalkozott volna. Régi adósságot törlesztettek az oktatásügyi vezetők, amikor 1947-ben elrendelték, hogy az iskolaközpontok mellett működtetni kell egy-egy gyógypedagógiai osztályt.

A Kisegítő Iskola feladata, hogy sajátos eszközeivel alkalmassá tegye tanulóit arra, hogy felnőve beilleszkedjenek a társadalomba, szakmunkásként vagy betanított munkásként dolgozzanak.

Az 1947/48-as tanévben 85 gyermeket nevelt 4 tanító gyógypedagógiai osztályokban. Az önálló iskolát Lada János igazgató irányítása alatt hozták létre 1948. szeptemberében a Petőfi utca 10-12.sz. alatti államosított házakban. /Takács és Fazekas Gábor féle házak/ 6 tanulócsoporthoz 6 tanító vezetésével 112 gyermeket neveltek az 1948/49-es tanévben. Bár az iskola átalakítására, tatarozására sok pénzt költöttek, az igényeknek távolról sem felelt meg. Ezért az 1964/64-ös tanév közepén átköltöztették az intézményt a közel 400 ezer forintos költséggel átalakított Kálvin téri iskolába, amely kulturáltabb körülményeket biztosít a nevelő- oktató munka számára.

Az iskola jelenleg 7 tantermes, 8 tanulócsoporthoz és 2 napközis csoportot 12 pedagógus tanít, növendékeinek száma 134.

Az intézet nevelőinek áldozatos munkája eddig is szép eredményeket hozott. 2339 tanulónak adták meg az írni, olvasni, számolni tudás képességét. 69 növendékük végezte el eddig eredménnyel a 8. osztályt. 12 tanulójukból lett szakmunkás. Minden iskolahagyott gyermekük sorsát figyelemmel kísérik, útjukat egyengetik, segítik őket. Ennek is köszönhető, hogy mindannyian dolgoznak valahol, legtöbbjük betanított munkásként valamely vállalatnál termelőszövetkezetben, a lányok főként otthon. Ifjúsági szervezetüket 1963-ban hozták létre. A 2659. sz. Pavlov Úttörőcsapatnak 67 tagja van.

Igazgató: Nagy Lajos

Igazgatóhelyettes: Kiss Miklósné

Úttörővezető: Kathi Ilona

Bocskai István Gimnázium

Bocskai tér 12.

Városunknak ez országosan ismert oktatási intézménye hosszú múltra tekint. Bakóczi János református lelkész kutatási eredményeként tudjuk, hogy 1569-ben a debreceni református iskola szárnyai alatt létezett egy oktatási intézmény Csatar István rektor vezetésével.

Valószínűleg kisvárosi latin iskola lehetett. A későbbi évtizedek során is fennállt ez az intézmény, amit bizonyít a rektorok ránk maradat névsora. Hogy mit tanítottak, arra vonatkozóan nincsenek biztos adataink. Bizonyára elemi ismeretekre oktatták a kis létszámú, különböző korú fiúgyermeket a tanítók.

1712-ben új fejezet kezdődik az iskoláztatás történetében. Ez évtől kezdve beszélhetünk a gimnáziumi oktatás rendszeresítéséről. 1712- 1865-ig a böszörményi gimnázium particula volt.

Olyan tanintézet, amelynek anyaiskolája a debreceni református kollégium. Az ott tanuló nagydiákok 2-3 éven keresztül tanítoskodtak itt, onnan hozva magukkal a tanítandó tudományokat, s oda visszatérve befejezték tanulmányaikat: papok vagy tanárok lettek, illetve külföldi egyetemeken tanultak tovább.

A kor neves böszörményi rektorai között találjuk Diószegi Sámuel a Magyar Füvészkönyv és az Orvosi Füvészkönyv szerzőjét és Weszprémi Gáspárt, aki 1834-37-ig tanított városunkban. /később Hajdu vármegyei alispán, egyházmegyei gondnok/

A rektor mellett preceptorok /magasabb osztályba járó diákok/ tanítják a kisebb tanulókat.

1806-ban a rektori elnevezést felváltja a professori, s azontúl többnyire külföldi egyetemet végzett férfiakat alkalmaznak tanítóként. A diákok 1838-ig helyettes tanítóként nevelik az alsóbb osztályos növendékeket, ezután teljesen háttérbe szorulnak.

Vannak adataink az iskolai önkormányzat korában meglehetősen magas fokáról is. 1735-től a tanulók maguk közül seniort választanak, akinek kötelessége egyebek között segítséget nyújtani a rektornak kihágási ügyekben. A tanulmányi rend betartásában kapott szerepet az iskolagazda, akinek az volt a feladata más egyebek mellett, hogy meggátolja a tanulók körében az anyanyelv használatát, lévén a tanítás nyelve nagyrészt latin.

Az osztályok száma 5-7 között volt évtizedeken keresztül. Egy- egy tanulócsoporthoz kb. 20 növendék tanult. A 18. századi hazai szokásoknak megfelelően az alsóbb osztályokban elemi ismeretekre oktatták a gyermekeket, a 3. osztálytól középfokú oktatás folyt. Tanultak logikát, szónoklattan, fizikát, nyelveket, hébert, görögöt. Az oktatás nyelve a magyar és latin ez utóbbira igen nagy gondot fordítottak.

Az iskola épülete a 18. század végéig egy nádas épület a Szűk utca /a mai Péchi Simon utca/ sarkán. 1800-ban áthelyezik az intézményt az esperesi telken lévő lakóházba /valószínűleg a régi polgári iskola, ma tanyasi diákokthoz tartozott/, s miután ez sem megfelelő, 1836-ban a régi helyén épül fel a 2 nagy és a 4 kisebb tanteremből álló új iskola, amelyet közel 30 évig használtak. Új tanintézet építésének gondolata már 1856-ban felvetődött. A város és a közbirtokosság évek folyamán 400 katasztrális hold föld árendáját ajánlja fel az egyháznak, a város pedig államkölcsönt kér új gimnázium épületének emelésére, berendezésére. A fáradozás sikerrel jár. 1864 márciusában fognak az alapozáshoz, 1865. májusában már teljesen kész van. Az épület az a Vécsei építész tervezte, aki a debreceni Csokonai Színházat.

A Bocskai tér északi oldalán emeltek egy emeletes épületet, melyhez nyugaton egy szárnyat építettek. Homlokzata keleties stílusú, szép, harmonikus.

1908-ban elhatározták felújítását, bővítését. Erre 40 ezer koronát az állam, ugyanennyit az egyház adott. Földszintjéről kitelepítik a boltokat, tantermekké, szertárakká alakítják. Megtoldják az épületet a keleti szárnyal, így alakul ki jelenlegi formája. Tornacsarnoka 1890-ben készül el.

Érdemes néhány szót szólni a tanulólétszám alakulásáról. Az intézményben együtt oktatták az elemi és középiskolai osztályokat, de csak a gimnáziumi tanulók létszámára vonatkozó adatok maradtak ránk.

Ez az alábbiakban alakult csak 19. századot figyelembe véve a számbeli eltérést mutató években:

1947/48	78 növendék	1874/75	82 növendék
1849/50	49 növendék	1880/81	79 növendék
1856/57	71 növendék	1888/89	109 növendék
1864/65	88 növendék	1896/97	151 növendék
1868/69	113 növendék	1899/1900	186 növendék

A tanulók a századfordulón tandíjat is fizettek ugyanúgy, mint a későbbiekben. Tájékoztatásul néhány adat:

Helyi illetőségű tanulók:

reformátusok:	4-8 korona
katolikusok:	24 korona
izraeliták:	36 korona

Vidékiek:

20 korona
32 korona
48 korona

Beíratási díj mindenkinek 10 korona.

A múlt század utolsó évtizedében egyre többször hangzott el az óhaj, a 6 osztályos gimnáziumot szervezzék át 8 osztályos főgimnáziummá.

Ez a kívánság teljesült is, miután megteremtődött hozzá az anyagi alap is. A református egyház a „nemes város közönsége” adományai és a kapott államsegély biztosította az átszervezését, s 1902. szeptemberében főgimnáziumként kezdik meg a tanévet 180 beiratkozott tanulóval.

1912-ben veszi fel az intézmény a Bocskai István Főgimnázium nevet. A tanulók létszáma 300-350 között mozog évtizedekig. Az iskola élte a kisvárosok gimnáziumok szokásos életét. A tantestület stabil, alig van fluktuáció, az igazgatók évtizedekig töltötték be pozíciójukat. /Köblös Samu 1903-1937/ Ez a tény biztosította a kiegyensúlyozott munkát. Higgadt, bizonyos mértékig liberális szellem uralta az intézményt, nem került egykönnyen politikai áramlatok sodrába.

Az iskola tanárai között találjuk ebben az időszakban dr. Molnár István tanárt, a jeles polihisztort, közéleti férfit, akinek munkássága országos jelentőségű a szanszkrit nyelvvel kapcsolatos kutatási eredményeit tekintve.

Ma is élő neves tudósok, tanárok, közéleti személyiségek nevelődtek a gimnázium falai között. Néhányójuk nevét megemlítve: dr. Bucsei Mihály professzor, egyháztörténész

dr. Gencsi László egyetemi tanár Sopron

dr. Jakó Zsigmond tanszékvezető egyetemi tanár Kolozsvár

Kállai Gyula újságíró, az Országgyűlés elnöke

dr. Kulin László Kossuth díjas gyermekgyógyász professzor

dr. Kulin Sándor professzor, a mezőgazdasági tudományok kandidátusa

dr. Lévai Imre a miskolci műegyetemes tanára

Makai Imre műfordító

dr. Zs. Nagy Imre, az orvostudományok kandidátusa, a Tihanyi Biológiai Kutató Intézet munkatársa

dr. Szalontai Barnabás Állami Díjas múzeumigazgató Nyírbátor

dr. Tariska István intézeti főorvos

A gimnázium épülete a II. világháborút szerencsésen átvészelte, nem sérült meg. Könyvtári, szertári és irattári állománya teljes egészében megmaradt. A tanítás 1945. szeptember 1-én rendben megindult.

Az 1946/47-es tanévben nagy változás történt. A gimnázium 1-2. osztálya helyett az Általános iskola 5-6 osztályát nyitották meg szeptemberben. Ettől kezdve fokozatosan szűnt meg a 3-4. osztály is, s az 50-es évtől új típusú, 4 évfolyamú, humán- reál tagozatú gimnáziumként működött. 1948- a tanulók létszáma évenként 500 körül van.

A 60-as évek elején bevezetik az ipari jellegű politechnikai oktatást, fa és fémfeldolgozást, valamint a szabás- varrás elemeit sajátítják el a tanulók. Majd mezőgazdasági gyakorlatot is beiktatnak a tantervbe. 5+1-es rendszerrel, dísznövény és zöldségtermesztő kertész munkával foglalkoznak a tanulók a hét egy napján. Majd fokozatosan leépítik, s marad a heti 2 óra gyakorlati foglalkozás.

Az 1964/65-ös tanévben két szakközépiskolai osztályt nyitnak kisállattenyésztő szakon. Az évfolyam kifutása után megszüntetik érdeklődés hiányában.

Az iskolának jelenleg 16 tanterme, egy tornaterme, egy faipari és egy szabás- varrás oktatására alkalmas műhelye, 7 szertára, egy laboratóriuma, 3 könyvtárhelyisége van.

16 tanulócsoporthoz a létszám 464, ebből vidéki tanulók száma 165. Az érettségi vizsgára 94 negyedikes készül.

A korszerű színvonalas oktatást többek között tagozatos osztályok szervezésével is elősegítik. Az 1969/70 tanévben orosz, német, francia és rajz tagozatos osztályokat nyitottak.

Gazdag könyvtár áll a tanári kar és a tanulók rendelkezésére. A tanári könyvtárban 12,771 az ifjúságban 5.123 kötet található

A tantestületnek számos neves tanár is tagja.

Cseke Gábor matematikus, szakfelügyelő, módszertani problémákkal foglalkozik, szakíró.

Csiha Antal nyugdíjas történész, jelenleg az iskola történetét kutatja, írja.

Kertész László költő, verseskötete kiadás előtt áll. Dr. Poór János történész, tudományos kutató, a hajdúk XVIII. századi történetével foglalkozik

Székelyhidi Ágoston kritikus, irodalmi, művészeti folyóiratokban jelennek meg írásai, a helyi lap főmunkatársa.

Az intézményben 1957-ben alakult meg a KISZ. szervezet 70 fővel.

Pezsgő mozgalmi munkájuk városszerte ismert. Jelenleg 16 alapszervezetben 450 tagja van ifjúsági szervezetnek.

Élénk sporttevékenység folyik az iskolában Lovas Antalné testnevelő tanár vezetésével. Az utóbbi években számos olyan atléta került ki a gimnáziumból, akinek eddig elért eredményeik nagy reményekre jogosítanak. Tanulmányi versenyeken is megállja a helyét a gimnázium tanulóifjúsága. Az elmúlt évek kiemelkedő eredménye Poór János 3. osztályos tanulónak az országos tanulmányi versenyen történelemből elért második helyezése.

Az iskola tanulói megállják helyüket a különböző felsőfokú oktatási intézményekben. Az utóbbi években a jelentkezők 60%-át vették fel főiskolákra, egyetemekre. Külön öröm az, hogy zömmel munkás és paraszt szülők gyermekei kerülnek sikeres felvételi után a felsőfokú intézményekbe. Nehezíti az iskola munkáját, hogy elnőiesedett, a fiú tanulók száma kevés. Ez annál inkább szembeszökő, mivel a felszabadulás előtt az intézmény fiúgimnázium volt néhány leánytanulóval.

Igazgató: Mihály János a Munka Érdemrend ezüst fokozatának tulajdonosa, a Városi Pártbizottság VB-nak tagja.

Igazgatóhelyettes: Horváth Albert

KISZ segítő tanár: Molnár Julia

Dolgozók Gimnáziuma

Bocskai tér 12.

1946-ban szervezik meg a dolgozók gimnáziumát.

1946/47 tanévben 5. és 6. osztályt nyitnak. Az 5. osztályban 9 férfi és 6 nő, a 6. osztályban 21 férfi és 3 nő végzi középiskolai tanulmányait mindennapi munkája mellett. A hallgatók foglalkozásukat tekintve főként tisztviselők, hivatalnokok, akik a felszabadulás előtt anyagi okokból abbahagyták vagy megkezdeni sem tudták a középiskolai tanulmányokat, de van közöttük tanulni vágyó munkás és parasztkáder is.

1948/49-ben

20 fő 5. osztályos

9 fő 6. osztályos

8 fő 7. osztályos hallgatója volt a dolgozók gimnáziumának.

Tíz év múlva ez a szám lecsökkent 19 főre. A 60-as évek elején ismét nagyfokú érdeklődés nyilvánul meg a továbbtanulás iránt. Az 1964/65-ös tanévben az 1. osztályban 75

2. osztályban 33

3. osztályban 30

4. osztályban 16 hallgató fejezte be

tanulmányait.

A nagyarányú létszámemelkedés oka abban keresendő, hogy a fejlődő termelőszövetkezetek, a városba települő ipari üzemek egyre több érettségizett dolgozót igényelnek.

Ebben a tanévben három osztályban 102 hallgató végzi tanulmányait. Igazgató: Mihály János, a Bocskai István Gimnázium igazgatója

122. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet

Enyingi Török Bálint u.5/a.

Az ipari tanulóképzés hosszú múltra tekint városunkban. 1884. november 3-án egy osztállyal, 3 tanerővel, 96 növendékkel indul a tanonciskola. Az iskola fokozatosan fejlődött, 1879-ben már 6 osztálya volt. 1892/93-as tanévről is áll rendelkezésre adat, miszerint a tanonciskolában 97 fő tett sikeres vizsgát. Ez a szám meglehetősen alacsony, ha figyelembe vesszük, hogy 328 kisiparos dolgozott ugyanebben az évben városunkban. A századforduló éveiben a tanoncok száma mindig száz körül

mozog, a későbbiekben azonban fokozatosan nő. 1928/29-ben például az iskola tanulóinak száma 278, ebből 102 tanonc szabadult fel, /így nevezeték a szakmunkás vizsgát/ s ugyanebben az évben iskoláztak be először lányokat is. A tanonciskola a fiúiskola épületében működött. Fenntartásáról teljes egészében a város gondoskodott.

A felszabadulás után az ipariskola városunkban megszűnt, 1953-ig Debrecenbe jártak az ipari tanulók elméleti oktatásra. 1953-ban a 109-es számú Ipari Szakmunkásképző Intézet fiókiskolájaként ismét megnyitotta kapuit az ipariskola a Bethlen utcai általános iskolában, 1956-tól a gimnáziumban. Olyan szakmában képzett tanulókat, amelyekben a létszám elérte a 8-10 főt. Az asztalos, lakatos, ács, kovács és szabó tanulók ettől a tanévtől kezdve helyben részesültek elméleti képzésben. Más szakmák tanulói továbbra is Debrecenbe járnak, illetve a szomszédos Hajdúnánásra.

A tanulók száma 1960-tól, a tervszerű ipartelepítés évétől állandóan nő. Ugyanakkor a gyakorlati képzés is magasabb színvonalra emelkedik. Egyre- másra épülnek a tanműhelyek az üzemekben, ahol magas szintű gyakorlati képzésben részesülnek a jövő szakmunkásai. 1969-ben 2,4 millió beruházással elkészült az új, 5 tantermes intézmény, melynek építésében, környezetének rendezésében mintegy 80 ezer forint értékű társadalmi munkát végeztek a tanulók.

Az új intézet lehetőségét nyújt a korszerű oktató- nevelő munkára a tanulók létszámának növelésére. Míg 10 évvel ezelőtt, az 1960/61-es 7 osztályban, 12 szakcsoportban 169 tanulót tanított 2 főhivatású szakoktató és néhány óraadó tanár, 1969-ben 13 osztályban, 28 szakcsoportban 419 tanulót tanít 7 tanár és 2 szakoktató. 1960-tól kezdve érettségizett tanulói is vannak az intézetnek.

Jelenleg 16 fő.

Élénk mozgalmi munka folyik az intézetben 1968 óta, ekkor lett önálló KISZ szervezete. Ez évben 5 alapszervezetben 170 tagja van az ifjúsági szervezetnek.

Atlétikai és kézilabda szakosztálya alapul szolgál az igényes tömegcsoportnak.

Igazgató: Molnár János a Hazafias Népfront Városi Bizottságának titkára.

KISZ segítő tanár: Szabó Imre

Mezőgazdasági Szakmunkásképző Iskola

Tanya 45/6.

Az iskola kullogóbeli, cigányközi iskola néven ismeretes inkább. Az elnevezés onnan ered, hogy az iskola mögött húzódó Debrecen- Tiszaöki között vezető vasútvonal, az Újfehértói út és a Vénkert által bezárt határrészt valóban Kullogónak nevezik, illetve az iskola a Cigányköztől keletre lévő valamikori gödör mellett épült. Az iskolát 1938-ban kezdték építeni, s a következő évben már állt. Egyemeletes, 4

tantermes iskola főzőkonyhával, ebédlővel, munkateremmel, három szolgálati lakással, istállókkal, magtárakkal, mezőgazdasági oktatási intézménynek épült.

Az iskola előtt kertaljai, vízzel telt óriási gödör terült el, amelyet a lakosság libalegelőnek, malacfürdőnek használt /valamikor temetkeztek is ezen a helyen, kisgyermek koromban magam láttam, hogy agyagkitermelés közben szemfedéldarabot, koporsó sarkot fordított ki az ásó/ Ezt a gödrös területet 1940 nyarán egy zsidó munkaszolgálatos század egyenessé, szabályossá planirozta/ most labdarúgó és kézilabda pályaként használják/ s egy magasított kövesutat épített az Újfehértói úttól az iskoláig. A jelenlegi Mezőgazdasági Szakmunkásképző iskola elődje a Mezőgazdasági Népiskola, mely inkább ismétlő iskola néven ismert, 1940-ig a Rákóczi utcai és a Kálvin téri iskolában működött. 3 éves volt, a VI. elemi elvégése után továbbképző jelleggel mezőgazdasági alapismereteket szereztek itt a tanulók.

1940. szeptemberében az új épületben kezdték meg a tanítást. Az iskola fekvése, felszereltsége az addigiaknál eredményesebb munkát tett lehetővé. A stabil, jól képzett nevelőtestület vezetésével szőlőt, gyümölcsöt telepítettek, oktatási célokból állatokat neveltek.

Az iskola 1945-ig a VKM és az FM felügyelete alá tartozott.

1945-ben az FM átszervezte az iskolát, Gazdaképző Iskola lett a neve, ahol 4 középiskolát végzett fiatalok tanultak tovább. Emellett különféle téli tanfolyamokat szerveztek Szabadművelődési és Gazdasági tanfolyam néven, ahol lányok, asszonyok szabás- varrást tanultak. Újgazdák részére mezőgazdasági ismereteket, kötő, szövő, fonó, méhészt stb. tanfolyamokat szerveztek. Az iskola igazgatója 1938-1946-ig a köztisztviselőként álló Sebők Sándor mezőgazdasági szaktanár volt.

Az iskola 1949-ben Mezőgazdasági Szakmunkásképző Iskola lett, ahol betanított mezőgazdasági munkásokat képeztek. 1960-tól rendszeresen képeztek felnőtteket 6 hónapos tanfolyamokon traktorvezetőknél, mezőgazdasági gépszerelőknél. 1965-től a mai napig növénytermesztő gépész szakmunkásokat nevelnek. Tanulmányi idő 3 év, melynek felét elméleti, felét pedig a gyakorlati tudnivalók elsajátítására fordítják. Az elmúlt években modern szerelőcsarnokokat, műhelyeket, építettek, 4,5 hold gyakorló szántóterület, 25 erőgép és 90 munkagép, gazdagon felszerelt szertárak biztosítják a tanulók sokoldalú képzését. Az iskola bentlakása tanulóinak létszáma 147. A tanulók a Kossuth u.9. és a Deák F.u.9. sz. alatti fiúdiákotthonban laknak. A tantestület létszáma 14 fő, elméleti és gyakorlati oktatók, képzett szakemberek. Teljesen készen áll az új tanügyi épület, mely 4 tanterem, természettudományi előkészítő és előadó terem, szertárak kaptak benne helyet. Közel 4 millió forintba került. Az 1970/71-es tanévet már itt kezdik.

Igazgató: Struba Imre

Igazgató helyettes: Őze Lajos

ISZ segítő tanár: Szabó Sándor

Állami Zeneiskola

Makarenkó u.12.

A zeneoktatás hosszú múltra tekint városunkban. Már a múlt században is akadtak lelkes zenetanárok, akik nevelték a gyerekeket a zene szeretetére. Az első zeneiskoláról 1900-ban tesz említést a helyi lap, mikor is vizsgai bemutató meghallgatására hívja a város zeneszerető lakosságát. Ez a zeneiskola nyilvánvalóan nem a mai értelemben vett zeneiskola lehetett, mert egyetlen zenetanár oktatta a néhány tanulót, Beke Antal gimnáziumi tanár. 1902-ben 14 növendéke volt, akiknek vizsgáján megjelentek a debreceni zeneoktató intézmény tanárai is. További működéséről, megszűnéséről nincsenek pontos adataink. A felszabadulás előtt magán- zeneoktatás folyt a városban. A tehetséges szülők gyermekeiket főként hegedülni és zongorázni tanítták képesítés nélküli oktatókkal. Kevés gyermek tanult náluk. A felszabadulás után alakult meg a Zenei Munkacsoport, amelyben 4 zongoratanár tevékenykedett. Az intézményes zeneoktatás igénye egyre sűrűbben kapott hangot az ötvenes években. Ezért 1959. augusztusában megszületett a határozat: Városunk önálló zeneiskolát kap. 1959. október 5-én ünnepélyes keretek között rendezik meg az évnyitót a Petőfi házban.

Hat tanára, 137 növendéke kezdi meg a munkát 3 tanszakon: zongora, hegedű, rézfúvó, emellett 5 előképző osztályt is nyitnak. A zeneiskola a régi Kálvineum épületében kap 3 tantermet, egy 250 személyes, hangversenyek tartására alkalmas nagytermet és egy irodahelyiséget.

Ugyanebben az időszakban Hajdúnánáson, Hajdúszoboszlón, Berettyóújfaluban, és Püspökladányban is megkezdí működését a zeneiskola, mint a hajdúböszörményi anyaiskola fiókiskolája.

Már az első évben több helyi és más városban rendezett zenei bemutatón vesznek részt a növendékek, - sikerrel. Az intézmény megfelel a várakozásnak.

1960-tól kezdve az Országos Filharmónia bérleti sorozatot indít a zeneiskola szervezésében. Programja említésre méltó. Néhány fontosabb koncertről említést tesznek.

Erkel emlékesttel kezdődik 1960. november 26-án. Vezényel: Rubányi Vilmos Budapesti Fúvósötös koncertje. Kovács Dénes hegedűművész és Bächer Mihály zongoraművész Mozart Beethoven, Schuman estje.

Kocsis Albert hegedűművész, Szendrey Kárpó László gitárművész szonáta estje.

Ungár Imre Kossuth díjas bérleti hangversenye

Marina Mdiváni szovjet hegedűművész hangversenye

A debreceni Zeneművészeti Szakiskola és a Kodály kórus hangversenye Vezényelt: Gulyás György

A bérleti hangversenysorozatot a város minden rétege látogatja. Erről ír a Népszabadság 1962. január 10-i száma „Tsz tagok a zenekari bérleti hangversenyeken” címmel.

Az iskola jó hírnévnek örvend. Éveken keresztül számos külföldi küldöttség kereste fel a zenei intézményt tapasztalatszerzés és csere céljából.

A növendék, az érdeklődő általános iskolai és gimnáziumi tanulók részére ismeretterjesztő előadásokat tartanak. Magnóról, lemezzről zenét hallgatnak a gyermekek tanári vezetésével, magyarázattal. Az érdeklődés nagy, a résztvevők száma általában 60-80.

Évenként rendszeresen részt vesznek a Tóthfalusi Kulturális Seregszemlén, a Sárospataki Diáknapokon s az Országos Kamarazenei Fesztiválon.

1964-ben Székesfehérváron

1965-ben Pécsen

1966-ban Egerben

1967-ben Debrecenben

1968-ban Szegeden

1969-ben Debrecenben

Négy alkalommal érték el kiváló és jó minősítést.

Az iskola megnyitása után 5 évvel a tantestület 10 fős, 11 tanszakon 262 növendék tanul zenét. Ebben a tanévben 1964/65-ben kiválik a hajdúnánási és hajdúszoboszlói tagiskola, önállóak lettek. 1969-ben a tantestület létszáma 12 fő. 310 növendék tanul zenét 12 tanszakon az alábbi megoszlásban:

előképzés	89 fő
furulya	44 fő
zongora	51 fő
hegedű	49 fő
gordonka	14 fő
fuvola	18 fő
oboa	1 fő
fagott	1 fő
klarinét	14 fő
kürt	4 fő
trombita	21 fő
ütőhangszer	4 fő

A korszerű zenei oktató- nevelőmunkának akadálya a szűk, nem a célnak megfelelő épület. Tervezik egy speciálisan zenei intézmény építését a következő években.

Igazgató: Nagy László a Szocialista Kultúráért kitüntetés tulajdonosa.

Igazgatóhelyettes: Rácz Zsigmondné

KIOSZ hajdúböszörményi járási helyi csoportja

Árpád u.49.

A város kisiparosai a múlt század 70-es éveiben megalakították szervezetüket. Az első ilyen irányú utalásra az 1878-as évben bukkantam, de ez még semmiféle konkrét adatot nem tartalmaz, csupán azt, hogy az iparos társadalom megszervezte egyesületét.

1893. júniusában azonban már egy jók működő szervezet lehetett az Ipartestület, amely magában foglalta a 22.000 lakosú város kisiparosait és kiskereskedőit. Kimutatásokban a következő adatokat találtam számukra vonatkozóan:

csizmadia	66
kovács	48
ács	37
hentes	22
asztalos	20
cipész	20
szabó	17
molnár	17
szűcs	16
kerékgyártó	15
lakatos	13
mészáros	11
kőműves	4
szobafestő	3
bádogos	3
kalapos	2
pintér	2
rostás- szítás	2
nyomdász	2
köszörű	2
könyvkötő	2
szűrszabó	1
ablakos	1
fazekas	1
szélmalmos	1
Összesen:	328

A felszabadulásig a kisiparosok és kiskereskedők száma megduplázódott. 1948-ban, az Ipartestület megszűnése után alakult meg városunkban a Kisiparosok Országos Szervezete helyi csoportja.

Feladata alakuláskor az volt, hogy a megváltozott gazdasági és politikai viszonyoknak megfelelően átnevelje a kisiparosságot, elhintse és erősítse bennük a szövetkezés gondolatát. Emellett biztosítsa a kisiparosok anyagokkal való ellátását, hogy termelni tudjanak.

1951-ig kisiparos volt tagja a szervezetnek, 1960-ban a mezőgazdaság szocialista átszervezésének eredményeként lecsökkent 176 főre, sokan beléptek a termelőszövetkezetekbe. Létszámuk éveken át alig változott, 1969-ben 159 fő. 1958 óta minden kisiparos kötelezően tagja a KIOSZ-nak.

A szervezet jelenlegi tevékenysége. Hét szakmai bizottság működik, melynek az a feladata, hogy a kisiparosok és a lakosság között felmerülő vitás kérdésekben véleményt alkosson, döntsön.

Politikai és szakmai előadásokat szerveznek. Tájékoztatják a tagságot a napi kül- és belpolitikai eseményekről, városgazdálkodási, fejlesztési ügyekről, tervekről, az egyes szakmák előtt álló lehetőségekről, feladatokról, a hatályos rendeletekről, azok helyes alkalmazásáról.

Küzd a szervezet a kontárkodás ellen, az iparendedéllyel nem rendelkező szakembereket igyekszik a törvényesség útjára terelni. A vezetőség javaslatára adják meg vagy mondják vissza az iparendedélyeket, róják ki az adót. Az ezzel kapcsolatos vitás ügyekben a kisiparosság érdekeit a törvényesség szigorú betartása mellett védi a szervezet.

A szervezet vezetése 7 tagú vezetőség gondja, élén függetlenített titkárral.

Felügyeleti szerve a KIOSZ megyei titkársága

Titkára: Szabó István a könnyűipari kiváló dolgozója

Kisiparosok Névjegyzéke

Név	szakma	Műhely cím
1. Békési Lajos	asztalos	Dorogi u.7.
2. Fehér Márton	asztalos	Jókai Mu.34.
3. Gorzsás Lajos	asztalos	Weszprémi u.29.
4. Lévai Albert	asztalos	Hadházi u.35.
5. Máriassy Károly	asztalos	Újvárosi u.2.
6. Molnár Imre	asztalos	Erdélyi u.106.
7. özv. Polgári Jánosné	asztalos	II. Rákóczi u.F.u.58.
8. Varga Antal	asztalos	Nagy Sándor J.u.44.
9. Varga Antalné	asztalos	Vörösmarty u.17.
10. Varga László	asztalos	Jókai M.u.3.

11. Sőrés Gyula	ács	II.Rákóczi F.u.29.
12. Sőrés Sándor	ács	II.Rákóczi F.u.15.
13. Szimcsák Gyula	ács	Báthori G.krt 48.
14. Fekete Antal	bádogos	Benedek J.u.11.
15. Molnár Antal	bádogos	Szoboszlói u.37.
16. Tardi András	bádogos	Petőfi u.19.
17. Balogh Antal	kőműves	Korvin krt 69.
18. özv. Borsi Elemérné	kőműves	Keresztesi J.u.3.
19. Csíkos Gergely	kőműves	Gönczy P.u.9.
20. Gargya Sándor	kőműves	Szabadság u.13.
21. Fekete Gyula	kőműves	Benedek J.u.12.
22. Fekete László	kőműves	Biró P.u.24.
23. Isza Sándor	kőműves	Nagy I.u.20.
24. Mező Márton	kőműves	Budai N.A.u.78.
25. Molnár Antal	kőműves	Erdélyi u.71.
26. Molnár József	kőműves	Bajcsi Zs.u.38.
27. Zelenka Sándor	kőműves	Jókai M.u.26/a.
28. Szabó Sándor	szobafestő- mázoló	Gönczi P.u.12.
29. Zámbo Irma	szobafestő- mázoló	Újfehértói u.3.
30. Bodnár Márton	villanyszerelő	Szoboszlói u.12.
31. Molnár Imre	villanyszerelő	Lenin u.8.
32. Rózsa Ferencz	villanyszerelő	Debreceni u.2.
33. Varga Sándor	villanyszerelő	Árpád u.28.
34. Békési Antal	üveges	Kassa u.6.
35. Főrizs Béla	üveges	Erdélyi u.112.
36. Balogh Antal	cserépkályhás	Korvin krt.69.
37. Vékony Sándor	cserépkályhás	II. Rákóczi F.u.34.
38. Erdős Sándor	kárpitos	Szabadhajdú u.31.
39. Kiss Antal	kárpitos	Sillye G.u.10.
40. Szentpéteri Sándor	kárpitos	Újvárosi u.11.
41. Tatár Imréné	kézimunka előrajz	Hunyadi J.krt.55.
42. Bagossi Antal	cipész	Mátyás krt.2.
43. Bak Márton	cipész	Madách I.u.2.
44. Borsi Imre	cipész	Erdélyi u.3.
45. Czégény Imre	cipész	Hadházi u.38.

46. Csorba János	cipész	Újfehértói u.6.
47. Erdős Gábor	cipész	Bercsényi u.26.
48. Fülöp Lajos	cipész	Kossuth u.11.III.e.
49. Galaczi Imre	cipész	II. Rákóczi F.u.71.
50. Gellén András	cipész	Dorogi u.13.
51. Gellén János	cipész	Szabadság u.18.
52. Jónás János	cipész	Bartók B.u.1.
53. Komjáthy Sándor	cipész	Dorogi u.11.
54. Kovács Imre	cipész	II.Rákóczi F.u.8.
55. Kövér Antal	cipész	Hunyadi J.krt.28.
56. Molnár Márton	cipész	Hunyadi J.krt.21.
57. Marton Antal	cipész	Nánási u.54.
58. Móré Imre	cipész	Dorogi u.18.
59. Nagy Antal	cipész	Bethlen G.u.49.
60. Oláh Gyula	cipész	Arad u.6.
61.Orbán András	cipész	Bajcsy Zs.u.93.
62. Rácz Antal	cipész	Szénássy u.12.
63. Rácz Lajos	cipész	Dobó I.u.9.
64. Szilágyi András	cipész	Szilassy J.u.91.
65. Tóth János	cipész	Budai N.A.u.59.
66. Valádi József	cipész	Damjanich J.u.31.
67. Zolnai Bálint	cipész	Szoboszlói u.20.
68. Szegedi Márton	cipész	Szoboszlói u.27.
69. Szűcs Éva	cipész	Újvárosi u.3.
70. Balogh Gábor	férfiszabó	Hadházi u.84.
71. Demeter Miklós	férfiszabó	Újvárosi u.18.
72. Fekete György	férfiszabó	Csokonai u.2.
73. özv. Gorzsás Sándorné	férfiszabó	Weszprémi G.u.12.
74. Kathy Sándor	férfiszabó	Bercsényi M.u.5.
75. Mező Antal	férfiszabó	Ady tér 1.
76. K. Nagy Antal	férfiszabó	Káplár M. u. 1.
77. Sipos László	férfiszabó	Vörösmarthy u. 13.
78. Uzonyi Demeter	férfiszabó	Méliusz P. u. 12.
79. Uzonyi Pál	férfiszabó	Jókai M. u. 20.
80. Biró Imréné	női szabó	Petőfi u. 14.

81. Nagy Margit	női szabó	Jókai M. u. 18.
82. Török Imréné	női szabó	Luther M. u. 17.
83. Jóna Béla	szücs	Ady tér 3.
84. özv. Lévai Gáborné	fehérnemű var.	Mester u. 19.
85. Balogh Zoltánné	női fodrász	Deák F. u. 14.
86. Balogh Tibor	női fodrász	Újvárosi u. 40.
87. Bársony Róza	női fodrász	K. Hadházi u. 59.
88. Cserép Antal	fodrász	Szabadság u. 69.
89. Mátyus József	fodrász	Deák F. u. 28.
90. özv. Molnár Antalné	fodrász	Felszabadulás tér 4.
91. Sándor Márton	fodrász	Arad u. 4.
92. özv. G. Szabó Imréné	fodrász	Dorogi u. 17.
93. Bagossi Péter	fogtechnikus	Thököly I. u. 17.
94. Móré Imre	fogtechnikus	Dorogi u. 18.
95. Csontos Kálmán	fényképész	Kálvin tér 8.
96. Komjáthy Béla	fényképész	Petőfi u. 36.
97. özv. Nagy Mihályné	fényképész	Kossuth u. 9.
98. Megyes József	kalapos	Petőfi u. 22.
99. Szabó Ferencz	kalapos	Petőfi u. 18.
100. Demeter Emil	lakatos	Kálvin tér 8.
101. Fehérvári István	lakatos	Bethlen G. u. 35.
102. Török András	lakatos	Szoboszlói u. 59.
103. Zolnai Imre	lakatos	Enyingi T. B. u. 22.
104. Gajdán Márton	kovács	Arad u. 101.
105. Gorzsás Gábor	kovács	Pálnagy Zs. u. 19.
106. Kiss Sándor	kovács	Szoboszlói u. 49.
107. ifj. Varga Antal	autószerelő	Oláh Ferencz u. 1.
108. Nagy Imre	műszerész	II. Rákóczi F. u. 98.
109. Orosz László	műszerész	Ujfehértói u. 1.
110. Tóth István	műszerész	Lenin u. 14.
111. ifj. Zolnai Antal	műszerész	Batthyány L. u. 29.
112. Tokai László	gumijavitó	Vár u. 1.
113. Szolnoki Sándorné	hidmérlegelő	Polgári u. 39.
114. Polgári Bálint	könyvkötő	Jókai u. 35.
115. Kéki Márton	kőfaragó	Silye G. u. 8.

116. Nagy Mihály	kosárfonó	Boda III. dűlő 15.
117. Tölle Gáborné	szitakészítő	Batthyányi L. u. 2.
118. Balogh Imre	seprűkészítő	Téglási u. 46.
119. Ignáth Antal	seprűkészítő	Téglási u. 53.
120. Katona István	seprűkészítő	Szabolcs u. 11.
121. Kiss Mihály	seprűkészítő	Koppány u. 18/1.
122. Cs. Szabó Ferencz	seprűkészítő	Téglási u. 46.
123. Pázmándi László	mézeskalácsos	Deák F. u. 8.
124. Fekete Sándor	órás	Lenin u. 3.
125. Göcs Lajos	órás	Kálvin tér 3.
126. Veress Sándor	órás	Kassa u. 2.
127. Andorkó Gábor	kerékgyártó	Biró P. u. 46.
128. Balku Béla	kerékgyártó	II. Rákóczi F. u. 48.
129. Kiss Sándor	kerékgyártó	Ujfehértói u. 48.
130. Polgári Bálint	tűzifa fűrészelő	Jókai M. u. 35.
131. Varga Lajos	tűzifa fűrészelő	Vörösmarthy u. 37.
132. Bakó Imre	fuvaros	Muraköz tér 51.
133. Balogh Sándor	fuvaros	Bem J. u. 28.
134. Barczag Sándor	fuvaros	Zrinyi M. u. 27.
135. Boros Pál	fuvaros	Bánság tér 59.
136. Dobó Imre	fuvaros	Lehel u. 12.
137. Erdős Zsigmond	fuvaros	Táncsics krt. 5.
138. Károlyi Antal	fuvaros	Kolozsvár u. 36.
139. Károlyi Zsigmond	fuvaros	Kolozsvár u. 43.
140. L. Kovács Sándor	fuvaros	Tanya 624.
141. Lenti István	fuvaros	Dózsa Gy. krt. 69.
142. Molnár Dániel	fuvaros	Ujfehértói u. 36.
143. Molnár Sándor	fuvaros	Ujvárosi u. 21.
144. Nyitrai Sándor	fuvaros	Hétvezér u. 1.
145. Sántha Imre	fuvaros	Perczel M. u. 75.
146. Sajtos Sándor	fuvaros	Balassi B. u. 13.
147. Szabó Antal	fuvaros	Szilágyi krt. 99.
148. Szabó Imre	fuvaros	II. Rákóczi F. u. 26.
149. Szabó Lajos	fuvaros	Budai N. A. u. 60.
150. Széll Imre	fuvaros	Tanya 1028/5.

151. Töviskes Márton	fuvaros	Dázsány I. u. 44.
152. Biró Antal	darálós	Boda III. dűlő 22.
153. Kósa Ferencz	darálós	Erdélyi u. 1.
154. Polgári Imre	darálós	Batthyány L. u.
155. Torma Antalné	darálós	Rózsa Ferencz u. 26.
156. Tóth Lászlóné	darálós	Kinizsi tér 12.
157. Molnár Sándor	vándoriparos	Rudas László u. 1.
158. Szabó József	vándorköszösörüs	Avar u. 54.
159. Varga Sándor	cukrász	Dorogi u. 17.

Kisipari Termelőszövetkezetek

Asztalos Kisipari Termelőszövetkezet

Kálvin tér 7.

1951. március 15-én alakult, mint a Műszaki KTSZ. egyik részlege. Nyolc asztalos kisiparos kezdte meg benne a munkát 1951. június 30-án a Szabó Lajos /Kálvin tér/ és a Takács Zoltán /Jókai u./ féle műhelyben, saját szerszámokkal és faipari gépekkel.

Az asztalos részleg 1952. őszén az építőipari részleggel együtt kivált a Műszaki KTSZ- ből, és továbbműködött Asztalos és Lakáskarbantartó KTSZ néven, egészen 1957. december 31-ig, amikor is önálló lett. Ebben az időben az Asztalos KTSZ festett konyha és hálószoba berendezéseket termelt. Továbbá üzletberendezéseket a BUTORÉRT Vállalat megrendelésére, emellett kielégítette a lakosság javíttatási igényét is.

1960-ban áttértek a fényezett bútorgyártására, s ugyanebben az évben a szükségletek kielégítésére létrehozták a kárpitos üzemet is. A megnövekedett feladatok megkívánták az üzem bővítését. 1961-ben a Táncsics krt 41.sz. alatti hatalmas házas telket megvásárolták, átalakították, a megfelelő Kálvin térít bővítették, így 800 négyzetméteres termelő üzemet alakítottak ki. 1966-ban üvegezõ, képkeretező és esztergályos részleggel bővült. Néhány jellemző számadat a KTSZ fejlődésének illusztrálására: év. a dolgozók száma termelési érték egy főre eső term.ért.

1958	23	1.577.000Ft	68.600Ft.
1960	32	2.928.000Ft	100.100Ft
1963	59	6.116.000Ft	103.700Ft
1966	98	11.695.000Ft	119.300Ft

1969 136 13.000.000Ft 125.000Ft

Az üzemben 1969-ben 10millió Ft értékű könyvtári bútor berendezést gyártottak, 18 féle könyvtár berendezési terméküket országszerte ismerik és vásárolják. Ezen kívül a saját tervezésű Bocskai lakószoba garnitúrával látják el a kereskedelmet.

A KTSZ-ben 6 szocialista brigád dolgozik. Az üzemfejlesztése jelenleg is folyamatban van 7.122 ezer Ft-os beruházási költséggel /a helyi tanács, az OKISZ támogatásával/ a keleti ipari övezetben 4 katasztrális hold területen 1000 négyzetméteres termelőüzemet és 500 négyzetméteres raktárt építenek, ami 105 fős munkáslétszám gyarapodást, 15 millió forintos termelési értéknövekedést jelent majd. Ez az üzemanyag a tervek szerint 1972. március 1-én kezdi meg a termelést.

A KTSZ. sport és kulturális tevékenysége magas színvonalú, saját ifjúsági klubja van a Téglási- Thököly utca sarkán.

Elnök: Orbán Imre A szövetkezeti ipari kiváló dolgozója

Párttitkár: Erdős András

Építő- Fa és Fémipari Kisipari Termelőszövetkezet

Szabadság u.9.

A szövetkezet két ktsz tagjaiból alakult 1957 tavaszán. Egyik a Mezőgazdasági Felszereléseket Gyártó KTSZ, a másik az Asztalos és Lakáskarbantartó KTSZ építőrészlege.

A Mezőgazdasági Felszereléseket Gyártó KTSZ volt a nagyobb jelentőségű.

1951 tavaszán jött létre 30 fővel, mezőgazdasági eszközök javításával foglalkozott. Tagjai között kovács, kerékgyártó, kádár, bádogos szakemberek találhatók, akik saját szerszámaikkal dolgoztak a Polgári u.4. sz. alatti épületben. Bevitték saját elavult gépeiket is. A termelőszövetkezetek és a lakosság számára készítettek mezőgazdasági felszereléseket, szerszámokat, eszközöket, s ellátták a javítás feladatát is. Az 50-es években szerepük nagyon fontos volt a város lakosságának életében.

1954 körül hely szűke miatt átköltöztek a Szabadság útja 9.sz. alá, ahol 1300 négyszögletes udvar, nagy ház, több melléképület tette jobbá a munkaviszonyokat. Lassú ütemben, de folyamatosan nőtt a tagság létszáma /1955-ben 70 főre/ bővült a termelés, állandó megrendelőkre tettek szert. Az ellenforradalom idején több tag kilépett a szövetkezetből, ezért is gyengült. 1957-ben vetődött fel a gondolat, hogy fuzionáljanak az Asztalos és Lakáskarbantartó KTSZ építőrészleggel, miután az Asztalos KTSZ önállósulni kívánt. Az egyesülés meg is történt, új nevük: Építő-Fa és Fémipari KTSZ lett.

Az új szövetkezet sok gonddal küszködött kezdetben. Tagjainak száma 39 fő. Legnagyobb mértékben az építőipari részleget fejlesztették, mert a városnak is erre volt a legnagyobb szüksége. Kezdetben

tatarozó, javító munkát vállalnak, később egy szintes új épületek emelését is. Tehergépkocsikat, darukat, betonkeverőket és más építőipari gépeket vásárolnak, s a 60-as évek elején már többszintes társasházakat is építenek, főként a környező városokban. Ez a KTSZ építette a Jókai Mór utcán lévő szép KISZ társasház is.

Közben kialakulnak a szakipari részlegek ugyanannyira, hogy alvállalkozói munkát már nem vesznek igénybe, mint korábban. A 60-as évek közepére elsorvadnak a mezőgazdasági javító munkát végző részlegek, mert a mezőgazdasági termelőszövetkezetek ellátják saját szükségletüket.

Megszűnik teljesen a kovács, a kerékgyártó, szíjgyártó részleg helyette megszervezik a mozaiklap és betonelem gyártást. 1965-től kezdődően nagymértékű a fejlődés, bár időszakonként nem egyenes vonalú. Néhány számadat: /az 1965 évet megelőző időkből megbízható adat nem áll rendelkezésre./

év	létszám	termelési ért.	egy főre eső term.é.
1965	51	1.659.000Ft	91.400Ft
1966	69	7.351.000Ft	106.500Ft
1967	106	10.560.000Ft	99.700Ft
1968	106	9.677.000Ft	91.300Ft
1969	92	12.007.000Ft	130.500Ft

A fenti adatokból kitűnik, hogy az 1969-es évben érte el a vállalat az eddigi legjobb termelési eredményt. Ez annak is köszönhető, hogy megjavultak a termelés tárgyi és személyi feltételek a dolgozók munkakörülményei.

1969-ben kapott a ktsz a keleti iparövezetben, a Hadházi út mentén egy 4 holdas telephelyet, amelyet jelenleg anyagtárolásra használ. Elkészült rajta egy 400 négyzetméter alapterületű üzemcsarnok, ebben folyik a mozaiklap gyártás. A későbbiek folyamán az egész üzemet idetelepítik át.

Műszaki gárdája felnőtt a feladatokhoz. A vezetők technikai képzettségűek. Szakmunkás utánpótlásról maguk gondoskodnak. 1969-ben az ipari tanulók létszáma 40 fő.

A szövetkezetben jelenleg kőműves, vízvezeték szerelő, szobafestő, ács, épületasztalos, épületlakatos, mozaiklap gyártó és kádár részleg működik. Fő tevékenységei körük: lakóház, üzemi épületek, sertéstelepek, iskolák építése.

Szociális létesítményük kielégítő. Hideg- meleg vizes zuhanyzó, öltöző áll a dolgozók rendelkezésére. A várostól távol dolgozókat gépkocsin szállítják oda- vissza.

A dolgozók kulturális igényeit egy kultúrterem szolgálja. Sportegyesületük a Spartakusz.

Önálló párt és KISZ szervezetük van.

Elnök: Kabai István A szövetkezeti ipar kiváló dolgozója

Műszaki vezető: Szabó Gyula

Párttitkár: Kövér Imre

Szakszervezeti titkár: Nótáros Lajos

Hajdúsági Cipész Kisipari Termelő Szövetkezet

Jókai u.28.

A szövetkezet 1950. augusztus 17-én alakult 13 fővel, a Petőfi u. 6.sz. alatti volt Dreher söröző helyiségében. A szövetkezet tagjai saját szerszámukkal és anyagukkal dolgoztak, kifejezetten a lakosság lábbeli javítási igényét elégették ki. 1953-55 között nagy fejlődésen ment át a KTSZ. 1954-ben áttértek az üzemszerű termelésre, de a jó profit továbbra is a javítás maradt. A szövetkezeti tagok létszáma 40 főre emelkedett.

1960-ban fuzionáltak a Hajdúdorogi a Hajdúhadházi szövetkezetekkel, majd 1964-ben a Balmazújvárosi is. Taglétszámuk újra gyarapodott 70 főre. Tevékenységi körük is bővült. 1962-től már exportra is termelnek.

Jelenleg 10 részlegük van, ebből 4 városban, a többi környező községekben.

Néhány jellemző számadat a szövetkezet fejlődésére:

Termelési érték:	1964-ben	6.075.000Ft
	1966-ben	10.842.000Ft
A dolgozók száma:	1964-ben	88 fő
	1969-ben	142 fő
Exporttermelés:	1962-ben	600 pár sportcipő
	1969-ben	21.000 pár sportcipő

A szövetkezet legfőbb vezetőszerve a közgyűlés. Az ügyeket a közgyűlés által választott szövetkezeti tanács intézi. Minden részleg élén áll egy vezető.

A szövetkezet elnöke: Bak József

Párttitkára: Varga János

KISZ titkára: Szabó Antal

Háziipari és Kosárfonó KTSZ

Kassa u.11.

1960. január elsején alakult meg az első kosárfonó szövetkezet városunkban, mely háziipari tevékenység már a korábbi években is létezett, csak nem szervezett, állandó tevékenység. A háziipari munka oktatása a felszabadulás előtt a MANSZ kezében volt, az 1945-48-as években a Szakszervezetek Szakmaközi Bizottság és a DÉFOSZ szervezett háziipari tanfolyamokat, ahol

a tanfolyam résztvevőinek munkabért is adtak, hogy ezzel is enyhítsék a nagyfokú munkanélküliséget.

A jelenleg is meglévő háziipari szövetkezet 1961. augusztus 1-én alakult 40 fővel a Kassa utcai telephelyen, emellett a Bem József utcán és a Gyár utcán/ ma Pálnagy Zsigmond utca/ főként üvegfonással /demizsonfonással/ foglalkoztak, eleinte csak belföldi, később külföldi megrendelésre. Az éves termelés 400 ezer forint, a tagok jövedelme a havi 400-500 forintot érte el csupán. 1965-től néhány előkészítő gép vásárlásával könnyítették meg a dolgozók munkáját. A termelés 1965-ben 1 millió forintra emelkedett, 1969-ben másfélmillióra.

1966 óta termelésük 80%-át exportálják főként a nyugati államokba. Szép kivitelű kosárféléket, virágtartókat.

A szövetkezetnek jelenleg 65 tagja van, ebből 35 bedolgozó.

Az üzem azért jelentős, mert tagjainak fele csökkent munkaképességű, akiknek megélhetését az itt végzett munka biztosítja.

Üzemvezető: Töviskes Sándor

Műszaki Kisipari Termelőszövetkezet

Bánság tér 1.

Városunk legrégebbi kisipari szövetkezete, amely 1951. március 15-én alakult 30 kisiparos összefogású eredményeként. Az alapító tagok fejenként 800 Ft-os részjegyet vásároltak, ez szolgált alaptőkéül az anyagszükséglet beszerzéséhez. Bevitték saját szerszámaikat, ezzel dolgoztak. A 13 féle szakmai tevékenységet felölelő szövetkezet a Szabadság útja- Szoboszlói utca sarkán lévő Maghy féle /a század elején még Regálénak nevezett/ házban kezdte meg a munkát.

Kezdetben a lakosság számára főként javítási munkát végeztek, de új asztalosipari és mezőgazdasággal terméket is gyártottak. Javítottak háztartási felszereléseket, zárat, kutakat, épületbádogot, készítettek háló és konyhabútorokat. Rádió műszerész műhelyük az Újvárosi- Kassa utca sarkán, kerékpárjavító műhelyük az Újvárosi- Káplár Miklós utca sarkán üzemelt.

1952 őszén kivált a szövetkezetből az asztalos és az építőipari részleg, így kifejezetten a vasipari szakmák maradtak meg. Ezek közül is a bádogos részleget fejlesztették leginkább, mivel erre volt a legnagyobb igény. Horgonyzást vállaltak bér munkában, bádogosipari tömegcikkeket gyártottak: mosóteknőt, esőcsatorna idomokat, vizesvödröt.

A vízvezeték és kútfúró részleg közületek és magánlakások vízvezeték javítását végezte, új kutakat fúrtak.

A lakatos részleg a város szivattyús kútjait, malmait tartotta karban, a lakosságnak főként takaréktűzhely javítási igényét elégítette ki.

A forgácsoló műhely legfontosabb munkája a fogászati csiszológépek gyártása, mely évi 30 ezer darab volt. Ebbe besegített a tekercselő és lakatos részleg is.

1957-ben a szövetkezetnek ki kellett költöznie az amúgy is rendkívül szűkké vált központi műhelyből, mivel lebontásra ítélték a városrendezés miatt. A Városi Tanács kijelölte az új telephelyet a Bánság téren a Debrecen- Miskolc műút mentén. A 880 négyszögletes telek előnyös volt számukra, mert a területen katonai baraksor állt, amelyet felvonulási épületként és raktárként azonnal használatba lehetett venni.

Építettek egy 500 négyzetméter alapterületű műhelysort, amelybe átköltöztették a városban szétszórtnak lévő részlegek egy részét. 1958-ban kezdődött meg a termelés az új telephelyen, bővült akkumulátor javító és termelő részleggel. Ugyanebben az évben szerszámkészítő és TMK műhelyt hoztak létre 5 fővel, melynek létszáma száma 1969-re 20 főre növekedett.

1965-től nagymérvű fejlődés tanúi lehetünk. Ez évben a szövetkezet átvette a Drótszövetgyártó Vállalattól a WC öblítő tartály gyártását, ami évi 70 ezer darab termék elkészítését jelentette. Ettől az időtől kezdve dolgoznak nők is a termelésben, egyelőre 20 fő.

1966-ban megvásárolták a központi telep közelében lévő Kerékgyártó féle malomépületet a Vásártéren. Ide helyezték át az akkumulátor részleget, mivel ennek fejlesztését kívánták a szükségletek. Igen nehéz körülmények között indult itt meg a munka. Más lehetőségek híján a felszámolásra kerülő debreceni temető koporsóit, városunk kicserélt házszám tábláit olvasztották be, így nyertek alapanyagot. A következő esztendőben már 12 milliós értéket termel az akkumulátor részleg, működése kiterjedt egész Hajdú-Bihar és Szabolcs- Szatmár megye területére.

Hajdú- Bihar és Szabolcs- Szatmár megye területére.

1966 óta termelnek exportra is. Jelentős termékük volt annak a baromfifeldolgozó gépsornak az alkatrészgyártása, amely kiállítottak a moszkvai Élelmiszeripari- gép Világkiállításon, ahol az aranydiplomát nyerte.

1967-ben 1,7 milliós beruházással egy 700 négyzetméter alapterületű új üzemcsarnok épült a központi telepen. Itt kezdték el korszerű körülmények között az alumínium tömegcikk gyártását.

Mentőládát, /4 típust/ turistadobozokat, tálcaféléket gyártanak, olyan mennyiségben, hogy az egész országot innen látják el e termékekkel. Ugyanezt exportálják Jugoszláviába. Ez újabb 25 nő munkába állítását tette lehetővé.

1967-ben a gépi berendezést is felújították, teljesen kicserélik a forgácsoló üzem gépeit, új esztergapadokat, univerzális marógépeket, fúrógépeket, excenter- gépeket vásárolnak, 1968-ban pedig egy 125 tonnás mélyhúzó prést.

Néhány adat üzem fejlődésének illusztrálására: /1965-ig nem áll rendelkezésre megbízható adat/

év	létszám	termelési ért.	egy főre eső termelési ért.	export	ipari tanuló
1965	122	23.460.000	229.470Ft	-	17
1966	155	29.866.000	192.700Ft	350.000	13
1967	152	29.370.000	176.000	180.000	15
1968	167	29.665.000	163.200	400.000	15
1969	197	35.275.000	160.000	1.910.000	22

Jelenleg 5 üzemegységben folyik a termelés.

1. Bánság tér. Alumínium tömegcikk, horganyzó részleg, a TMK, szállító részleg.
2. Vásár tér 20. Akkumulátor részleg
3. Lévai Márton u.7. Lakatos részleg
4. Vörösmarty u.1. Elektroműszerész részleg
5. Újvárosi u.24. Forgácsoló üzem

Megfelelő számú, jól képzett szakember gárda áll rendelkezésére a feladatok megoldására, akiknek képességeit jelenleg nem lehet teljes mértékben kamatoztatni a tárgyi feltételek hiányában. Konstruáltak 1968-ban egy CSAU 21-es típusú automata golyóscsapágy- csomagológépet, sorozatgyártásra azonban nem vállalkozhattak az üzem szétszórtsága miatt.

Megalakulásuk óta üzemben belül, nevelik a szakmunkás utánpótlást.

1969-ben tanműhelyt is berendeztek számukra.

A szocialista brigádmozgalom 1962-ben bontakozott ki, jelenleg 6 szocialista brigádjuk van, 5 munkabrigád pedig e cím elnyeréséért dolgozik.

Szocialista ellátottságuk közepesnek mondható. Öltöző, zuhanyozó, mosdó csak a Bánság téri és Vásár téri üzemrészben van.

1960 óta önálló pártszervezete van, ugyancsak azóta önálló szakszervezetük és KISZ szervezetük.

Élénk sport és kulturális élet folyik az üzemben. Pinceklubot tartanak fenn saját zenekarral.

Sportegyesületük neve: Spartakusz

Elnök: Farkas György

Műszaki vezető: Tóth László

Párttitkár: Fórizs László

Szakszervezeti titkár: Abari Sándor

KISZ titkár: Mezei Mária

Szolgáltató és Ruházati Kísipari Termelőszövetkezet

Kossuth u.5.

A szövetkezet 1951. június 12-én alakult 22 fővel, közöttük 12 fodrász, 10 férfi és női szabó mester, segéd. Műhelyük a Kossuth utca 8 szám alatt nyílt meg, ahol a tagok saját bevitt szerszámaikkal, gépeikkel kezdték meg a termelő, javító és szolgáltató munkát.

1952-ben a fodrászok kiváltak, önálló szövetkezetet alapítottak. Maradta a női és férfiszabó szakma, most már műhelyben dolgoztak.

1960-ig csak méretes és konfekció szabóságuk volt. Ekkor a lakosság igényeit kielégítő szolgáltatási formák bevezetését határozták el. Így vegytisztító, boy szolgálat, kézimunka előnyomó, órás, fényképész, töltőtoll javító részleg működött.

1961-ben csatlakozott hozzájuk a balmazújvárosi Ruházati KTSZ 22 tagja, azóta is együttműködnek.

A 60-as években fejlődése csak lassú volt, mivel a szövetkezet fejlesztési alapja lassan képződött, a műhelyek szűkek, a gépek szerszámok elavultak. Fejlődést a szolgáltatás vonalán igyekeztek elérni, ez viszont a termelési értéket csak csekély mértékben növelte.

Az új gazdasági mechanizmus nagy lendület adott a tervezésnek, a munkakedvnek. Keresték és keresik ma is a legeredményesebb termelési és értékesítési formákat, amelyek mind a tagságnak, mind a lakosságnak jók és hasznosak. Az eredmény nem is maradt el. A szövetkezet az utóbbi években nagyot fejlődött akár a lakosság részére végzett szolgáltatás, akár a belkereskedelem számára szállított termékek értékét nézzük.

év	dolg.sz.	termelési érték lak. szolg.belker egy főre eső term.érték			ipari tan.sz.
1951	22	1,0 mill.		45.000	-
1955	37	2,2		59.000	-
1958	48	3,1millió		64.000	2
1960	72	3,8 millió		60.000	7
1965	100	2,9millió	3,1millió	60.000	12
1967	178	4,1millió	6,4millió	58.000	18
1969	233	5,5millió	9,7millió	86.000	30

1969-ben az alábbi tevékenységet végzi a szövetkezet:

Textilkonfekció- termelés a Jókai u.5.sz. alatti műhelyben 52 fő

Balmazújváros Bocskai u.1. 11 fő

Férfi méretes szabóság	Csomaközy M.u.	8fő
	Balmazújváros	2fő
Női méretes szabóság	Dorogi u.	3fő

	Szabadság útja	2 fő
Balmazújváros	2fő	
Órajavítás	Jókai u.	3fő
Hajdúdorog		1 fő
Töltőtoll javítás	Jókai u.	1fő
Fényképész műterem	Újvárosi u.1.	2 fő
Vegytisztítás, kelmefestés	Polgári u.	5fő

A felvevő helyek száma: 8

Konfekciós üzletet tart fenn a szövetkezet a Petőfi u.13.szám alatt, ahol saját termékeit árusítja.

Működési területek kiterjed Hajdúböszörmény, Hajdúnánás, Hajdúdorog, Hajdúhadház, Hajdúsámson, Téglás, Józsa, Hajdúvid városokra és községekre.

Korlátozza tevékenységük bővítését a helyhiány, a műhelyek szűk és korszerűtlen volta. Ezért 1965-ben bevezették a gebines rendszert, hogy jobban kielégíthessék a lakosság igényeit a javítás és szolgáltatás tekintetében. Jelenleg 88 fő gebinese van a szövetkezetnek. Ebből 22 fő férfi és női szabó, a többi órás, tűzifavágó, gáz és fűtésszerelő, parkettacsizoló, kútásó, fésűs, sírkő készítő.

1968-ban szerveződött a szocialista brigádmozgalom. Ennek keretében 6 brigád dolgozik a konfekció és méteres szabóságban.

Terveikben szerepel egy korszerű szolgáltató ház építése. A Kossuth u.5.sz. alatt fog épülni az emeletes ház, melynek beruházási értéke 6 millió Ft. 1971. augusztus 20-án kerül átadásra. Ide vonják össze a szétszórta lévő részlegeket. Modern férfi és női méteres szalon lesz a földszintjén a fényképész műterem, felvevő helyek, javító műhelyek szomszédságában, emeletén pedig a konfekció üzem, anyag és készáru raktár, szociális helyiségek kapnak helyet. Az iroda a Péchi S. utcában lesz.

A szövetkezetnek 1966 óta önálló pártszervezete, 1967 óta KISZ szervezete működik.

Elnök Balogh Antal A szövetkezeti ipar kiváló dolgozója

Párttitkár: Sándor László

KISZ titkár: Seres Róza

Mezőgazdasági Termelőszövetkezetek

Békemezőgazdasági Termelőszövetkezet

Hajdúkerület u. 6.

1955. március 10-én alakult a termelőszövetkezet 43 szegényparaszt jobbra törekvése eredményeként. Földterületük 137 katasztrális hold alakulásukkor, mely saját földjükből, 30 hold bérleményből, s a hozzájuk csatlakozott Vörös Hajnal nevű egyes típusú termelőcsoport földjéből tevődött össze. A közös gazdaság területének nagyrésze az Északi-Lucernásban feküdt. Három fogat, néhány eke, borona a kezdet-kezdetén minden felszerelésük. Székházuk sem volt, összejöveteleiket a tanácsházán tartották. Első elnökük Erdős Gábor.

Sok-sok nehézséggel kellett megküzdenie a fiatal tsz-nek. A gazdasági feladatok sikeres megoldását nagyban gátolta többek között az a tény, hogy az 1956-ban 556 katasztrális holdra nőtt terület 129 tagban, szétszórtan feküdt a határban. Másrészt az ellenforradalom is tetézte a bajokat, bár a szövetkezet felosztásának gondolata fel sem vetődött.

1957-től a szövetkezet nagy fejlődésnek indul. Területe és tagága megnövekszik, csatlakozik hozzá a Rákóczi, az Alkotmány egy-egy része, majd 1959-ben az Aranykalász Termelőszövetkezet is. Az 1960. évi szervezés következtében taglétszámuk 909-re, földterületük 6109 holdra nőtt. Nagy erőfeszítéseket tesz a termelőszövetkezet vezetősége a megnövekedett feladatok megoldására. Kialakít három üzemegységet, erre épül a gazdálkodás irányítása. Megerősítik a tsz vezetőséget megfelelő szakmai és politikai képzettséggel rendelkező vezetőkkel, akik képesek a magas színvonalú tervező és irányító munka ellátására.

1966 decemberében egyesül a Béke Termelőszövetkezettel a Ságvári, így alakult ki jelenlegi formája. /A Ságvári Tsz 1948. szeptember 1-én alakult III. típusú termelőszövetkezeti csoportként 14 taggal 105 katasztrális hold földön. Sem felszerelésük, sem állatállományuk nem volt a kezdeti időszakban. Lassanként állami hitel igénybevételével kezdtek vásárolni gazdasági felszerelést, lovakat és sertéseket. Tagságuk és földterületük évről-évre gyarapodott, a szorgos munka eredményeként a tagok jövedelme is. 1949-ben egy munkaegység értéke 16 Ft. 1955-ben pld. 43 Ft./

1969-ben összes területe 10.078 katasztrális hold.

Ebből 7.837 hold szántó

1.579 hold rét-legelő

290 hold erdő

159 hold halastó

41 hold nádas

172 hold fanett

Földbirtokuk a Telekföldön és Vidi földön terül el az Újfehértói kövesút baloldala, a Báthori szőlőskert, a Polgári út jobboldala és a fürdő-dűlő, Torma dűlő által határolt területen, valamint a Réten.

Fő termelési ág a takarmánynövény és kenyérgabona termesztés, ezen belül is a vetőmagtermesztés. Emellett jelentős helyet foglal el a zöldség és rizstermelés. Ez utóbbiak fejlesztése nagy lehetőséget nyújt a tsz számára. A zöldségfélék termesztésének elősegítése céljából palántanevelőt építettek. A Réten 800 katasztrális holdon öntözőtelepet létesítettek. Zöldségféléik nagy részét Debreceni Konzervgyár vásárolja fel szerződéses alapon, de jelentős mennyiségű áruval járulnak hozzá városunk ellátásához is. Piaci elárusítóhelyen és a Szabadság útján lévő zöldség-gyümölcs boltban adják el termékeiket. Ugyanitt üzemeltet a tsz egy finom falatok boltját, ahol saját sertéstelepükön nevelt, hizlalt sertéseiből készített étel és áruфeleségeket hoz forgalomba. 1960 óta nevelt halállományukat a HALÉRT-en keresztül értékesítik.

Nagy géppark segíti a termelést, szállítást. 55 erőgépük és több mint 100 munkagépük járul hozzá az egyes ágazatok agronómiai és technológiai korszerűsítéséhez. A gépek szükséges javítását modern műhelyben végzik, amelyet 1969-ben építettek 2.204 ezer Ft-os beruházással.

1969-ben állatállományuk fejlesztése is megindul. A 2-es üzemegységben egy korszerű, 500 férőhelyes szakosított marhatelep építése kezdődött, ahol elhelyezést nyer a 812 darabos szarvasmarha állomány egy része, / a lefejtő tehenészet/. Ugyancsak épül a szakosított sertéstelep, amely a mostani 2334 darabos állomány tovább fejlesztésének alapja lesz. Jelentős juh állományuk is, aminek 2125-ös darabszámát 4 ezerre kívánják növelni.

Jelenlegi taglétszámuk 1383 fő.

Ebből nyugdíjas és járadékos 489 fő.

Az egy tagra jutó jövedelem 1969-ben 30.134 Ft.

A termelőszövetkezet közös vagyona: 137.776 ezer Ft.

tiszta vagyona 93.326 ezer Ft.

A termelés tervezése, irányítása 3 üzemegységre épül:

1-es üzemegységük a Dorogi út baloldalán, a legnagyobb, itt van a géppark, a műhelyek, a kertészet, itt folyik a húsfeldolgozás.

2-es üzemegység a Nánási úton, a kenyérgabona, kukoricatermesztés központja.

3-as üzemegység a Réten /Pród, a Hatóles út és a Vidi zug által határolt/ itt termesztik a rizset, tenyésztik a halállományt.

Mindhárom üzemegységben folyik állattenyésztés.

1957 óta van önálló párt és KISZ szervezete.

Szociális létesítményük csak az 1-es üzemegységben van, ez viszont minden igényt kielégítő: üzemi konyha, ebédlő.

Saját autóbuszokkal szállítják a dolgozókat a távoleső munkahelyre.

A Dózsa György körúti régi székházban klubbot működtetnek saját zenekarral.

Új székházukban 1968 őszén költöztek, korábban évekig a Dózsa György körúton lévő épületben volt központjuk. A mostani székház célnak megfelel, nyugodt munkára nyújt lehetőségeket.

A jövőre vonatkozó terveik közül említésre méltó a kertészet fejlesztése. A 3500 négyzetméteres fóliaházat 10 ezer négyzetméteresre kívánják bővíteni. A 3-as üzemegységben épül a hideg-meleg vizes zuhanyzó, pihenő. Befejezik az épülő szakosított sertés és szarvasmarha telepet, annak benépesítéséről gondoskodnak. Az öntözőtelep 4. lépcsőjének megépítését, a halastó rekonstrukcióját, a szakosított juhtelep megvalósítását tűzték ki legközelebbi célként.

Elnök: Bodnár Lajos, a városi Pártbizottság VB-nak tagja, a mezőgazdaság kiváló dolgozója

Főagronómus: Dr. Újlaki Sándor, Az élelmiszergazdaság kiváló dolgozója

Párttitkár: Oláh Imre, A mezőgazdaság kiváló dolgozója

Bocskai Mezőgazdasági Termelőszövetkezet

Mester u. 11.

Városunk egyik jelentős közös gazdasága a Bocskai Termelőszövetkezet, amely 1967.január 1-e óta működik ezen a néven. A termelőszövetkezetek hőskorában alakult az a három kis termelőszövetkezeti csoport, amely a Bocskai tsz. elődjének tekinthető. Indulásuk olyan történelmi körülmények között ment végbe, hogy néhány szóban meg kell emlékeznünk róla, feledésbe ne merüljenek. Kifejezetten önkéntes, kényszer nélküli társulásokként jöttek létre 1949-ben: szinte teljesen azonos időpontban. Adottságaik problémáik is hasonlóak voltak. Küzdöttek a tapasztalatlansággal, igaerő és vetőmag hiánnyal, az emberi értetlenséggel, s 1951-től a szinte elviselhetetlenül nagy terhet jelentő kötelező beszolgáltatással.

1949.augusztus 20-án Alkotmányunk születésnapján írja alá az alapításról szóló okiratot kb. 43 újjgazda, törpebirtokos és kisbérllő. Társulásukat Dózsa Termelőszövetkezeti Csoportnak nevezik. Földterületük 450 katasztrális hold, szétszórva a határban. Tagságuk és földjük állandó gyarapodása következtében 1951-ben már 102 tag 538 hold földet művel. Székházuk a Mester u. 11. sz. alatti ház, első elnökük Török Gábor. 1960-ban, a fejlesztés esztendejében 1185 tagja van a tsz-nek, akik 8128 hold föld tulajdonosai.

1949. szeptember 1-én alakult a Kossuth Termelőszövetkezet 33 taggal, 350 katasztrális hold földön. Fejlődése egyenetlenebb volt a Dózsaénál, még több bajjal kellett megbirkóznia. Taglétszáma 1951-

ben 97 főre nőtt, földterülete pedig 533 holdra emelkedik. Első székháza a Petőfi utcán, a régi Hitelbank épületében volt. Első elnöke Hagymási Sándor. 1960-ban 267 tagja /+50 járadékos/ 2195 holdon gazdálkodik.

Az Előre Termelőszövetkezet 1949 novemberében alakult 12 taggal 108 katasztrális holdon. A szövetkezet útját nagy nekirugaszkodások és visszalépések jelzik. 1951-ben 56 tagja és 385 hold földje van. Első székházuk az Újfehértói u. 9. sz. alatti ház, első elnökük Zolnai Sándor. 1960-ban megnövekszik földterületük több mint 1000 holdra; tagjainak száma 81-re.

Mindhárom kis szövetkezet a szegények szövetkezetének indult. Felszerelésük igen szegényes. 1951-ben összesen 40 lovuk, 21 szekerük kevés munkagépük és szerszámjuk volt. Egy pár lóra 73 hold föld megmunkálása jutott. 1957-ben vásárolták az első teherautót és traktort, de még 1960-ban is csak 10 traktorjuk volt összesen. Többre nem futotta, mert első sorban a tagok megélhetésének minimumát kellett biztosítani. Hogy mennyire minimumát, azt egyetlen számadat is mutatja: 1951-ben egy-egy dolgozó tagnak évi 3082 Ft részesedéssel kellett beérni, s ez a jövedelem nagyon lassan emelkedett évenként.

1961. március 8.-án az Előre beolvadt a Kossuth tsz-be, gazdasági megfontolások alapján. A számbelileg megnőtt termelőszövetkezetnek most már 352 dolgozó tagja lett, ehhez 3425 katasztrális hold földje, amely 66 járadékost is eltart. Elnöke Bácsi Imre. A megerősödött szövetkezet eredményes gazdálkodásba kezdett. Legfontosabb célul tűzte ki löszhátas területein egy öntözési terv megvalósítását, amely lehetővé tenné a gazdaságos termelést. A terv 1964-ben el is készült. Ekkor derült ki, hogy gazdaságossági és technikai szempontok szükségessé tennék egy sokkal nagyobb méretű, összefüggő öntözőrendszer építését, amely csak a hasonló adottságokkal rendelkező szomszédos tsz. segítségével oldható meg. Ez a szomszéd a Dózsa Termelőszövetkezet volt. Azonos érdekeik miatt ezután 1967. január 1-én egyesültek. Ekkor kapta új nevét: Bocskai Mezőgazdasági Termelőszövetkezet. Elnöke Erdélyi Sándor lett. /korábban a Dózsa elnöke/ Az egyesülés eredményeként kialakult ma is meglévő birtokuk. A Szigetor, Zelemér, Gátmegett Lucernás nagyrésze a tulajdonukban van, a Szoboszlói úti a Polgári út baloldaláig bezárólag, illetve egy nagy birtoktest a Réten.

Földterületük 11.219 katasztrális hold, amelyből

9.321 hold szántó

208 hold rét

3 hold szőlő gyümölcsös

1.140 hold legelő

329 hold erdő

47 hold nádas

171 hold beépített és egyéb

A gazdaság szervezése, irányítása három üzemegységre épül.

1-es üzemegység az Újvárosi úton. 2.000 hold föld tartozik hozzá. Itt elsősorban állattenyésztés folyik, ennek megfelelően takarmánynövényt termelnek, öntözéssel. 168 férőhelyes borjúnevelő, 4 egyenként 100 férőhelyes tehénistálló biztosítja a szarvasmarha tenyésztést, de sertéshízlalás is folyik itt.

2-es üzemegység a Szoboszlói út mentén. 5.000 holdnyi területén a külterjes növénytermelés a legfontosabb ágazat. Erre épül a növendékmарha-nevelés, 350 darab. A marhahízlalás 250 darab.

3-as üzemegység a Gátmegett, a Mező-dűlőben. 3.400 hold földön növényféléseket termelnek, emellett bikát és sertést hizlalnak.

A földművelést, a nagyszabású állattenyésztést, értékesítést, szállítást nagymennyiségű géppark segíti, szolgálja ki. 99 erőgépük, 210 munkagépük, 3 öntözőberendezésük bizonyítja ezt. Az állattenyésztésben vezető helyet foglal el városunkban a Bocskai tsz. jószág állománya.

szarvasmarha	1115 darab
sertés	2803 darab
juh	4075 darab
ló	283 darab

A termelőszövetkezet összeírtszáma: 1176. Nyugdíjas és járadékos ebből: 517.

A szövetkezet közös vagyona: 123.970 ezer Ft. Tiszta vagyona: 86.182 ezer Ft.

Szociális létesítményekre eddig csak annyit költöttek, amennyi feltétlenül szükséges volt. Az 1-es üzemegységben ebédlő épült, üzemi étkeztetés van. A 2-esben zuhanyzó, pihenő. A 3-ban pihenő főzési lehetőséggel. Idevonatkozó fejlesztési tervük elkészült, az anyagi alap is megvan.

Jelenlegi székházuk a Dózsa tsz. székháza volt, amelyet átalakítottak, bővítettek, 1967-ben megvették hozzá a Hajdúkerület utca 4. sz. házat, így összekapcsolták a két hatalmas udvart, összeépítették a két épülettömböt. Itt kényelmes elhelyezést nyertek az irodák, a nagy kultúrterem, az ezévbén berendezett szép és kényelmes pinceklub.

Önálló pártszervezete már az elődöknek is volt, s szerepe a feladatokkal együtt nő a közös gazdaság életében. Önálló KISZ szervezetének 62 tagja van.

A termelőszövetkezet nagyszabású fejlesztési tervéből megvalósul, s következő esztendőben az árutermelés és értékesítés összekapcsolása. Vágóhidat, feldolgozó üzemet, üzletházat építenek. 73 millió forintos beruházással szakosított sertéstelepet létesítenek, központi fűtéses, automatazellőztetésű, vízőblítéses lefolyóval ellátott, félautomata önetetőkkel felszerelt modern üzem lesz.

Elnök: Erdélyi Sándor a megyei pártbizottság tagja, a Munka Érdemrend ezüst fokozatának tulajdonosa.

Főmérnök: Bagdi István a városi pártbizottság tagja, a Mezőgazdaság kiváló dolgozója.

Párttitkár: Papp Pál a városi pártbizottság tagja.

II. Kongresszus Mezőgazdasági Termelőszövetkezet

Szabadság u. 9.

A termelőszövetkezet 1951. augusztus 20-án alakult 286 katasztrális hold földön 32 családdal, 69 taggal. Első elnöke: Simon Imre. Az alapítók szegényparasztok, főként idősebb emberek. Sokat küszködtek a kezdeti időszakban, noha több tényező kedvezően befolyásolhatta volna munkájukat. Így az, hogy az alapítók között többen voltak olyanok, akik a korábbi években tagjai voltak a földbérleti szövetkezetnek, egyes típusú termelőcsoportoknak illetve az a tény, hogy már két éve két termelőszövetkezet működött a városban, amelyeknek a tapasztalatait felhasználhatták. Más tényezők viszont hátráltatták az eredményes munkát. Többek között az, hogy 22 tagban, szétszórtan feküdt földterületük a város határának különböző részein, felszerelésük kevés és korszerűtlen, igavonó állatuk száma csekély. Mindössze 6 pár ló hozzávaló szerszámmal.

Ennek következménye, hogy 1952-ben egy munkaegység értéke csupán 12,60 Ft.

A fejlődés mégis megindult 1953 után, amelyet rövid időre megakasztott az ellenforradalom, bár a szövetkezet egységes maradt. 1957-ben már 837 katasztrális holdon gazdálkodik 113 szövetkezeti tag. A fejlődés tényét bizonyítja, hogy ebben az évben már 47,33 Ft-ot osztanak munkaegységenként.

Az 1960-as év a II. Kongresszusban is nagy átalakulást hozott. A szövetkezet földterülete 3.387 holdra emelkedett, a tagok száma 752-re. A megerősödött tsz-hez 1961-ben csatlakozott a kedvezőtlen adottságú, meglehetősen szegény Búzakalász Termelőszövetkezet. Földjük ismét gyarapodott 5,097 holdra, tagjai létszáma 843 főre. 1960-tól fokozatosan építették ki a nagyüzemi gazdálkodást, korszerű eszközeit, módjait megalapozó, segítő segéd és melléküzemágakat.

Gazdasági épületek sorát emelték. Építettek egy 188 férőhelyes hízómarha istállót, 100 férőhelyes borjúnevelőt, 3 darab 600 sertés hizlalására alkalmas telepet, 19 darab juhodályt 4,230 darab juh számára, 60 férőhelyes kocaszállást és más fontos gazdasági épületet, többek között a 240 vagon termény tárolására alkalmas magtárt. Ezek nagy részét saját építőbrigádjuk építette. Homokbányát, darálót, asztalos műhelyt üzemeltetnek.

1969-ben földterületük 6,542 katasztrális hold. Ebből: 5,007 katasztrális hold szántó, 140 katasztrális hold rét, 78 katasztrális hold szőlő, 152 katasztrális gyümölcsös, 935 katasztrális hold legelő, 139 katasztrális hold erdő, 91 katasztrális hold fanett.

A gazdálkodás szervezését, irányítását három üzemegységben végzik. 1-es üzemegység a Hadházi út mentén /Löky-tanya/. Itt van a növendék és hízómarha nevelés, sertés és juhtenyésztés egy része. A dolgozók részére központi fűtéses brigádszállás.

A 2-es üzemegységben a Sembery-féle tanyában kaptak helyet a műhelyek, magtárak és górék, a tehenészet. A Debreceni úttól műút vezet az üzemegységbe, ahol vízvezetékes, központi fűtéses épületben van a zuhanyzó, ebédlő.

3-as üzemegységük a Réten van, ahol a juhtenyésztés folyik.

Földterületük a bodai bekötő út, az Újfehértói út, a Városerdő alja és a Kossuth szőlőskert által körül zárt és a Réten fekszik.

A termelőszövetkezetnek viszonylag sok dolgozó tagja van, ez lehetővé teszi munkaigényes növények termesztését. Különösen jelentős gyógynövény és kerti magtermelésük. Több mint 200 katasztrális holdon termelnek digitálist, édesköményt, koriandert, retek, saláta és sárgarépmagot. Emellett fontos zöldségkertészetük, ahol primőr és korai zöldségféléket termelnek. Ennek egy részét piaci pavilonokban a lakosság ellátása céljából értékesítik. Kertészetük eredményes munkáját biztosítja a 250 négyzetméter alapterületű üvegház, a 20 vagonos zöldségtároló-csomagoló. A 60-as évek elején telepített szőlő és gyümölcsös-benne az 50 holdas őszibarackos-most fordul termőre, s ezentúl hasznos a szövetkezetnek.

Állatállományuk közepes. Szarvasmarha 560 darab, sertés 948 darab, ló 51 darab, juh 3,372 darab.

A juhtenyésztésben kívánnak előbbre lépni, mivel ennek fejlesztéséhez adottak a feltételek. Gépparkjuk kielégítő, 49 erőgépjük, s mindenféle munkagépjük megfelelő mennyiségben áll rendelkezésre.

Jelenlegi taglétszámuk 917 fő. Ebből nyugdíjas és járadékos 324 fő.

Az átlag életkor férfiaknál 41, a nőknél 36 év.

A tagok átlagjövedelme 1969-ben 27 ezer forint.

A termelőszövetkezet közös vagyona 52.903 ezer forint, tiszta vagyona 42.217 ezer Ft.

1970-ben néhány fontos beruházást eszközölnek. A Bocskai Tsz-szel közösen építenek egy szakosított sertéstelepet, 80 millió forintba kerül, ebből a II. Kongresszus 10 % arányban vesz részt. A Zója Tsz-szel közösen pulykanevelőt létesítenek 20 milliós ráfordítással. Épül a Petőfi-Csomaközi utca sarkán az új székház, melynek értéke 4.5 millió Ft. Emeletén irodák, nagygyűlési terem, földszintjén saját termékeiket forgalmazó húsbolt, falatozó, zöldségbolt kap helyet, alagsorában pedig húsfeldolgozó, tároló helyiségek.

Elnök: Rákos Antal, a Munkaérdemrend bronz fokozatának tulajdonosa

Főagronómus: Deli Imre a Városi Tanács VB. tagja

Párttitkár: Ignáth Imre a Városi Pártbizottság tagja

Vöröscsillag Mezőgazdasági Termelőszövetkezet

Szabadság útja 16.

Országos híri termelőszövetkezetünk 1949. január 26-án alakult. 33 agrárproletár, köztük 2 nő választotta a szövetkezeti utat. 191 katasztrális hold földet kaptak Nagypródon és a Ráskai határrészen. Itt kezdte meg egyszerű kisparaszti felszereléssel a gazdálkodást Nagy István elnök irányításával a szövetkezet tagsága. Két ló, egy szekér, vetőgép, lóka volt minden eszközük. Irodául a Fazekas-féle tanya szolgált. Már az első évben igen eredményesen gazdálkodtak.

Termeltek búzát, kukoricát, cukorrépát, borsót, kendert. Termése eredményük 20 %-kal a városi átlag fölött volt. Ebben az esztendőben egy munkaegységre 23 Ft-ot fizettek, ami igen magas részesedésnek számított.

Eredményes gazdálkodásuk 1954-55-től különösen nagy hatást gyakorol a városdolgöző parasztságának arra a rétegére, amely felismeri a szövetkezeti gazdálkodásban a jövő útját. Tagságuk és földterületük egyenletesen gyarapodik. 1955 év végén 112 tag 1019 hold földön gazdálkodik, egy munkaegység értéke ebben az évben 48.20 Ft. Az elmúlt években olyan termelési eredményeket ér el a szövetkezet tagsága, amely az ország első szövetkezetei közé emeli a Vöröscsillagot. 1953. május 1-én megkapják a Minisztertanács Vándorzászlóját 100.000 Ft pénzjutalommal.

1956-ban a szövetkezet vagyona 5.153.000 Ft. A tagság elégedett, bizalommal néz a jövőbe. Így az ellenforradalom alatt fel sem vetődik a felosztás gondolata, egységesen állnak a közös vagyon mellett. Az 1960-as év a Vöröscsillag életében is nagy változást hozott. Jó híre mágnesként vonzza a belépni szándékozókát. Földterületük 9.576 katasztrális holdra nő, taglétszámuk 1.304-re.

A megnövekedett feladatokhoz szabták fejlesztési tervüket a gazdálkodás tárgyi és személyi feltételeit illetően. Nagyarányú építkezésbe kezdtek. Építettek és felszereltek egy 384 férőhelyes szakosított marhatelepet, 9 darab 4.500 férőhelyes juhodályt, 6 darab egyenként 30 férőhelyes sertésfiaztatót, 8 tenyésztést és hizlalást szolgáló sertésólat, 16 darab hideg levegős szénaszárítót, 4 dohánypajtát. Irodahelyiségeket, gépműhelyt, górékat és utakat építettek. Mellék és segédüzemágakat létesítettek. Darálót, keverőt, fűrész, asztalos üzemet. Nagy gondot fordítottak a szakvezetés tökéletesítésére, a szakember képzésre. Különösen 1957 óta, ami meg is látszott a szövetkezet termelési eredményeiben. Évek folyamán szakmunkásokat képeznek tanfolyamokon. 80 főt növénytermesztőnek, 40 főt állattenyésztőnek és 80 főt zöldségtermesztőnek.

Jelenleg a szövetkezet 9.812 katasztrális hold földön gazdálkodik.

Ebből: szántó 7.909 hold

nádas 43 hold

rét 259 hold

legelő 1.162 hold
erdő 274 hold
fanett 165 hold

Földbirtokuk a 35. számú műút mentén fekszik. Magában foglalja az Északi-Lucernás, Telekföld, Vidiföld, Bakóhát, Csordanyomás, Kispród, Brassózug, Dedőhát, Kupa és Rét nevű határrészek zömét. Fő termelési ágazatuk jelenleg is a kenyér és takarmánygabonatermesztés. Emellett állatállományuk részére jelentős területen természetnek szálastakarmányt, kukoricát. 200 holdon szántóföldi zöldséget, paradicsomot, uborkát. Ennek nagy részét szerződéses alapon értékesítik.

Állatállományuk jelentős. 601 darab szarvasmarha, 3.765 darab sertést, 3.580 darab juhot, 150 darab lovat tenyésztnek, tartanak.

Gépállományuk megfelel a követelményeknek. 56 traktor, 14 kombájn, 3 tehergépkocsi áll rendelkezésükre. A gazdálkodás 3 nagy üzemegységben folyik, jól szervezett, képzett vezetőgárdával.

1. számú üzemegység a Polgári út jobb oldalán a Lucernástól a Tisza csatornáig terjedő határrész. Itt van a sertés hizlalda, a szakosított marhatelep, az itatásos borjú nevelő, a daráló, keverőüzem, a gépműhely, górék, dohánypajták, gépszínek.

2. számú üzemegységük a Polgári út bal oldalán a Szeles dűlőtől a Tisza csatornáig húzódik. Itt kapott helyet a 100 vagonos magtár, a hízó marha-telep, a tenyészkoca tartás, a juhhodályok és a kovácműhely.

3. számú üzemegység a Polgári út mindkét oldalán a Dedőhátú iskolától és az Állami Gazdaságon kívül eső rész a görbeházi határig.

Ebben az üzemegységben van a 80 vagonos magtár, a 36 vagonos góré, juhhodályok és szénaszárítók. Taglétszámuk jelenleg 1245 fő. Ebből nyugdíjas 72, járadékos 353 fő.

Az 1969 esztendőben a 820 dolgozó tag átlagjövedelme 31.412 Ft.

A szövetkezet közös vagyona 110.935 ezer Ft. Tiszta vagyona 94.767 ezer Ft. Nagy gondot fordít a vezetőség tagjainak szociális ellátottságára. A szakosított marhatelepen és a sertéstelepen fürdő, étkezdé, zuhanyzó áll rendelkezésükre. Nyugdíjas tagjaik nyugdíját 700 Ft-ra egészítik ki, járadékos tagjaikét 450-600 Ft-ra attól függően, hogy korábban meddig vettek részt a közös munkában. Új székházukba, a Szabadság útjára 1961-ben költöztek. A korábban székházul szolgáló Újvárosi utca 41 számú épület kultúrotthon. A 3-as üzemegység központjában is van kultúrterem színpaddal, klubszobával, amely a Réten dolgozó tagok kulturális igényeit, nevelését szolgálja.

1949 óta önálló pártszervezete, 1960 óta önálló KISZ szervezete van.

A közeljövőben megvalósítandó terveik: Nagyszabású útépítésbe kezdenek mindhárom üzemegységben. Korszerűsítik a tenyész-sertés telepet. A 2. és 3. üzemegységben hidroglobust építenek folyóvíz szolgáltatás céljából. Borsócséplő-állomást építenek az 1-es üzemegységben, a 3-ban irodaházat. A szakosított marhatelepen keverőüzemet és meleg levegős szárítóberendezést.

Vásárolnak 4 darab tehergépkocsit és 1 darab Ikarusz autóbust.

Elnök: Nagy István a Munkaérdemrend aranyfokozatának tulajdonosa

Főagronómus: Gál Sándor Tsz tag, a Megyei Tanács VB. tagja.

Párttitkár: Juhász Mihály, A haza, a nép hűséges szolgálataért és a haza fegyveres szolgálataért kitüntetés tulajdonosa, a Városi Pártbizottság VB. tagja.

Zója Mezőgazdasági Termelőszövetkezet

Szabadság útja 10.

1950. augusztus 20-án jelenlegi székházukban 22 ember jött össze, hogy megalakítsa a termelőszövetkezetet. Köztük 4 nő. Hét család földdel lépett be, 15 földnélküli szegényember volt. A kapott állami tartalékfölddel együtt 320 katasztrális holdjuk lett, ezen kezdtek gazdálkodni Kathi Zsigmond elnök vezetésével. Földterületük zöme a Gaál-tanya /Zelemér/ a Földesi-tanya körül a Szoboszlói útfélen és a Réten volt szétszórta. Nagyon gyenge felszereléssel kezdtek gazdálkodni. Nyolc ló, a hozzávaló négy szekér, 5 vetőgép és a 4 pár lóhoz való szerszám volt minden felszerelésük. Búzát, kukoricát, cukorrépát és borsót termeltek. 1951 év végén, az első zárszámadáskor egy munkaegység értéke a terményjuttatással együtt 28 Ft. körül volt. Az 1953-55-ös években sok nehézsége volt a szövetkezetnek. Tagjainak létszáma és földterülete növekedett, de még mindig a szegények szövetkezetének számított. 1956-ban következett be némi változás, amikor a tsz. rátért a rizstermelésre, ami kiugróan magas terméseredményt hozott, ennek következtében szép hasznot is. Megnőtt a tagság munkakedve, biztonságérzete.

Az ellenforradalom jelentős kárt nem okozott, noha a szövetkezet kettévált. Az egyik Zója, a másik Haladás néven működött tovább. Végül is belátták az egyesülés szükségességét, 1959 februárjában fuzionáltak, s ezzel a megerősödés útjára léptek.

1960-ban, a mezőgazdaság átszervezése évében 3.200 katasztrális holdra növekedett földterületük, 420 főre taglétszámuk. Megerősítették a szakmai vezetést, távlati tervet dolgoztak ki a legcélravezetőbb, a lehetőségeihez leginkább alkalmazkodó állattenyésztési ágazat, a pulykanevelés megalapozására és fejlesztésére. Első lépcsőként 1966-ban beállították a 772 darabból álló törzsállományt.

Földterületük jelenleg: 3.151 kataszteri hold. ebből: 2.800 kataszteri hold szántó, 147 kataszteri hold legelő, 64 kataszteri hold rét, 99 kataszteri hold erdő, 6 kataszteri hold gyümölcsös, 1 kataszteri hold szőlő, 33 kataszteri hold fanett.

Gazdaság határai: A bodai bekötő út- a zeleméri fő közlekedési út- a józsi határ- Boda- a szoboszlói út- De Pauli határrész.

Gabonaféléken és kukoricán kívül nagy területen termelnek cukorrépát, mákot, burgonyát, borsót és dohányt. 1966-ban köszmétést telepítettek 11 holdon, 6 holdas ültetvényük jövőre már terem. Négy holdas faiskolájukban nevelik a köszmétéstermesztés további bővítéséhez szükséges csemetéket. Hat holdas szamócásokat gazdasági szempontok figyelembevételével mellett azért is telepítették, hogy könnyebb munkát tudjanak biztosítani idősebb tagjaiknak.

Állatállományuk nem jelentős a pulykát kivéve. 180 darab szarvasmarhát, 46 darab lovat, 1.345 darab juhot tenyésztene. Pulyka törzsállományuk 9.455 darab. Éves átlagban 30-40 ezer pulykát nevelnek. 1969-ben 1.512 mázsa pulykát értékesítettek a Baromfiipari Országos vállalatnál keresztül, amellyel szerződéses viszonyban állnak.

Gépállományuk az igényeket kielégíti. 30 darab traktor, 4 darab kombajn, 4 darab tehergépkocsi áll a növénytermesztés és az állattenyésztés szolgálatában.

Jelenlegi taglétszámuk 461 fő. Ebből dolgozó 303 fő, 158 nyugdíjas és járadékos. A tagok átlagjövedelme 1969-ben 26.097 Ft.

A szövetkezet közös vagyona 30.571 ezer Ft. Tiszta vagyona 23.777 ezer Ft.

A szövetkezet szervező, irányító munkája a Gaál-tanyán összpontosul. Itt vannak a tehénistállók, 80 vagonos magtár, gépműhely, juhórály, egy 2.250 férőhelyes pulykanevelő, modern dohánypajta, szociális létesítmények: központifűtéses zuhanyozó, étkezdé.

Eredményes gazdálkodásukat mutatja az is, hogy 1969-ben elnyerték a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elismerő oklevelét, mivel az ország első 15 legeredményesebb dolgozó szövetkezeteinek egyike lett a tsz.

A szövetkezetnek 1950 óta van önálló párt és ifjúsági szervezete. A közeljövő terveiben szerepel a pulykaprogram megvalósítása.

A II. Kongresszus tsz-szel közösen építenek egy modern pulykanevelőt /beruházási összeg 20 millió Ft/ saját erőből egy borjúnevelőt. Köszméte ültetvényeket 25 katasztrális holdra növelik.

Elnök: Kövendi István

Főagronómus: Polgári Miklós

Párttitkár: Nagy András

Mezőgépgyártó és Szolgáltató Vállalat 5. számú gyáregysége

Kórház tér 1.

Az üzem őse, az Állami Mezőgazdasági Gépüzem 1948. március 18-án alakult. Célja az volt, hogy segítséget nyújtson a kisbirtokosoknak, újjagzáknak a földműveléshez. A gépállomás adminisztrációját a Vas és Fémmunkások Szakszervezetének székházában /volt KIE helyiség/ intézték. A városkertben 1948 őszén a következő gépeket leltározza fel egy bizottság: 10 traktor, 4 tárcsa, 10 vetőgép, 20 ekekap

A gépállomás bér munkában végezte a szántást, vetést, de munkagépeket bérbe is adott az azzal nem rendelkező földművelőknek. Egy vetőgép bére például egy napra 10 kg, búza egy ekekapáé 2 Ft.

A gépállomás 1949-ben a Városkertből átköltözik a régi Járványkórház telkére, igény bevéve annak használható épületeit. Megkezdődött az egyenletes fejlődés, a géppark gyarapodása, a dolgozók létszámának növekedése. Feladata 1963-ig lényegében nem változott. Erő és munkagépei az egyéni gazdaságok, 1951-től fokozatosan a termelőszövetkezetek földjeinek gépi művelését, terményeinek betakarítását végzi. A gépállomás nemcsak gépekkel, traktorvezetőkkel, szerelőkkel látta el a termelőszövetkezeteket, hanem agronómusokkal is, akik felelősek voltak a termelőszövetkezet termelő munkájáért. Ezek a dolgozók a gépállomás állományába tartoztak. A gépállomás munkáját tükröző adatok 1955 óta állnak rendelkezésre, amelyekből az alábbiakban közlünk néhányat a fejlődés illusztrálásaként.

év	dolgozók száma	termelési érték	egy főre eső	erőgépek sz.	kombájn.	ipari tan.
1955	155	3.964 ezer	-	60	5	-
1957	189	7.800 ezer	41,5 ezer	68	5	9
1959	144	9.304 ezer	52,5 ezer	85	3	2
1961	236	15.466 ezer	65,5 ezer	105	11	12
1963	157	13.377 ezer	85,2 ezer	41	14	12

1963-tól fokozatosan átadja a gépállomás a termelőszövetkezetnek gépállománya nagy részét, s áttér a gépjavításra és gépalkatrészgyártásra. Ennek megfelelően nagyszabású építkezésbe kezdtek, bővítették, szépítették amúgy is tágas, ideális fekvésű gyártelepüket, amelynek területe jelenleg 21.5 katasztrális hold. Új gépeket vásároltak és szereltek be az új termelési profilnak megfelelően.

Jelenleg három üzembrészben folyik a termelés.

Az 1. számú műhelyben /alapterülete 1920 négyzetméter/ mezőgazdasággal kapcsolatos vasszerkezeti munkát végeznek.

A 2. számú műhelyben, /1965-66-ban épült 625 négyzetméter alapterületű/ mezőgazdasági gépalkatrészeket, szerszámgépalkatrészeket gyártanak.

A 3. számú műhelyben /épült 1966-67-ben, 780 négyzetméter alapterületű/ készül a gépjármű hűtővízszivattyú.

Gépállományuk összértéke 9.5 millió forint. Fontosabb gépjai: 32 darab eszterga, 6 darab maró, 2 darab gyalu, 5 darab köszörű, 21 darab fúrógép, 12 darab hegesztő dinamó.

A profilváltozás nem okozott különösebb zökkenőt a termelésben, ezt mutatják a számok is:

év	dolgozók sz.	termelési ért.	egy főre eső	ipari tan.
1967	272	51.794.000	190.000	19
1968	274	49.246.000	179.500	32
1969	295	43.883.000	148.700	85

Gépjavítással 1969. január 1 óta nem foglalkoznak. Fontosabb termelvényeik: sertéstelepi berendezések, komplex kaparószalagos felhordók, földnyeső gépek, rotációs magtisztítók. A Csepel Autógyár részére vízszivattyú alkatrészeket, a Debreceni Házgyárnak elszívó berendezéseket, a Mezőgépgyár számára permetező, szóró alkatrészeket gyártanak. Az üzemben 1949 óta működik önálló párt, szakszervezeti és ifjúsági alapszervezet. 1969-ben három brigádjuk nyerte el a szocialista brigád címet. 1967-68-ban épült a minden igényt kielégítő kultúrterem, vele egy fedél alatt a zuhanyzó, üzemi konyha, büfé, orvosi rendelő.

Sportegyesülete: Gépjavító Vasas SE

Igazgató: Kerekes Károly a Hazafias Népfront elnökhelyettese

Főmérnök: Szabó Sándor

Párttitkár: Szabó István

Szakszervezeti titkár: Pintér Gyula

KISZ titkár: Csiha András

Művelődési Központ

Petőfi u. 15.

Az emeletes Kultúrház 1911-ben épült. 1947-ig Tisza István-ház a neve, mert a Munkapárt építette részvénytársasági alapon elsősorban párthelyiségnek. A ház emeletén helyt kapott egy 400 személyes színházterem, színpaddal, karzattal, egy kisebb előadó terem, öltöző, földszintjén több kisebb helyiség.

Színháztermét 1912. január 13-án avatták Lehár: Cigány szerelem című operettjével, amelyet Kunhegyi Miklós színházársulata adott elő. Ezután minden télen színházi előadások, bálók, műkedvelő előadások folynak benne, s itt tartják a nagygyűléseket is különböző pártok, szervek.

1919-ben történelmi fontosságú esemény zajlik falai között, itt alakult meg a helyi direktórium. A falán tábla őrzi emlékét: „Ebben az épületben alakult meg a Magyar Tanácsköztársaság helyi direktóriuma 1919. március havában.

Ezt az emléktáblát a 40. évforduló alkalmából helyezte el a Hazafias Népfront Városi Bizottsága.”

A felszabadulás után a Népművelési Tanács irányítása alá kerül a kulturális élet, melynek jelentős része ebben az intézményben zajlik. 1946-48-ig a Szabadművelődési Társaság felügyelete alá tartozik a kulturális munka szervezése. A társaság vezetősége a demokratikus pártok vezetőiből áll. Ismeretterjesztő előadásokat, műsoros rendezvényeket, színházi előadásokat tartanak a színház teremben. A téli szezonban 6 hétig színházársulatok bérelik a nagytermet.

1956-ban Szabad Művésziskolát szervez Pálnagy Zsigmond festőművész. Ezzel párhuzamosan 5 munkaközösségben: 1 művészeti-irodalmi, 2 színjátszó, 3 énekkar, 4 zenekar, 5 bábcsoport működik. Folynak a Szabad Föld Téli Esték előadássorozatai is.

1947-ben az intézmény nevét megváltoztatták: Petőfi-ház lett.

1949-től a Város népművelési ügyvezetője irányítja a munkát.

1952-től Kultúrotthonná nyilvánítják. Falai között öntevékeny kultúrccsoportok tartanak próbákat, előadásokat. Hivatásos színtársulatok is időnként.

1952-ben a Kultúrotthon vezetőségének irányításával újjászerveződnek a művészeti csoportok, újak is alakulnak. Így a Bocskai Városi Népitánc Együttes, amely azóta is folyamatosan működik. A csoport jelentős sikereket ért el nemcsak városi, megyei, hanem országos versenyeken is. 1965-ben Lengyelország több városában mutatták be műsorukat. 1967-ben és 1969-ben megkapták a Kiváló Együttes címet.

1962-ben újjászerveződött a színjátszó csoport is, ezután sorra mutatja be emlékezetes előadásait: János vitéz, Szabad szél, Bekötött szemmel. Egy-egy darabból 8-10 előadást tartottak a környező községekben, helyiségekben is.

A Kultúrotthon keretében működött az 50 tagú városi fúvószenekar is 1953-1965-ig. Ekkor utánpótlás híján felbomlott.

Az intézmény feladata volt, hogy a város termelőszövetkezeteiben, kisipari termelőszövetkezeteiben, üzemeiben folyó kultúrmunkát összefogja és irányítsa. Ez nem volt könnyű feladat már csak számuk miatt sem. Színvonaluk ugyan közepes, hatékonyságuk viszont nagy, mert tömegeket mozgat.

1958-60 között alakultak ki a klubok. Minden üzem, intézmény igyekezett lehetőségeihez mérten megteremteni dolgozóinak a kulturálódási lehetőséget. A klubok irányítása is a Kultúrotthon feladatkörébe tartozott.

1957 óta rendeznek az intézményben képzőművészeti kiállításokat. Nemcsak a helyi művészek alkotásaiból, hanem hazánk más tájain élő művészekéből is. A kiállítások száma és látogatottsága évről-évre gyarapszik. Jelentős helyet foglal el ezek között az 1964 óta nyaranként megrendezett művésztelepi tárlat azokból a művekből, amelyeket a művészek itt alkotnak.

Ez látszik számokból:

év	kiállítás száma	látogatók száma
1959	7	5.761
1963	13	17.171
1967	31	32.872
1969	53	116.482

1959-ben az intézmény neve újból változott: Művelődési Ház lett. A 60-as években jelentős színvonalemelkedés következett be. A kulturális nevelőmunka színvonalasabb, szervezettebb lett, átfogta az egész várost. Ennek eredményei megmutatkoztak az évenként megtartott Kulturális Seregszemléken. Több évben az intézmény adott helyet a megyei bemutatóknak is, ahol telt ház előtt szerepeltek a megye legjobb öntevékeny művészeti csoportjai. 1958-tól az ismeretterjesztés terén tettek sokat a Művelődési Ház dolgozói. Szakmai, politikai, általános műveltséget nyújtó 10 évről:

Év	társ.tud. előadás	látogatók száma	term. tud. előadás	látogatók száma
1959	30	2.251	44	3.383
1963	43	2.215	54	2.546
1967	36	4.350	52	3.150
1969	38	4.932	75	4.822

1968 augusztusától Művelődési Központ néven működik az intézmény. Az épület az igényekhez képest szűk, korszerűtlen. Falai között működik a városi Könyvtár, a KISZ Városi Bizottsága, a Munkásklub. Igazgatója: Szabó László A Szocialista Kultúráért kitüntetés tulajdonosa.

OTP. Országos Takarékpénztár Hajdúböszörményi fiókja

Bocskai tér 1.

A felszabadulás előtt több, hosszabb-rövidebb élettartamú bank volt városunkban. Ezek közül jelentősebb az 1870-ben alakult Városi Takarékpénztár és az 1893-ban alapított Első Takarékpénztár és Hitelegyesülés, amely a későbbiek folyamán, Hitelszövetkezet néven működött. Emellett több

pénzintézetet is létrehoztak vállalkozó szellemű polgárok, akik tőkéjüket ezen az úton akarták megtöbbszörözni, de többségük életképtelennek bizonyult, összeolvadt más bankkal vagy csődöt mondott. A legnagyobb írtást köztük az 1929/33-as gazdasági válság végezte. A nagy forgótőkéjű, 1902-ben alakult Közgazdasági Bank RT 1933-ban kénytelen volt megszűnését kimondani s ekkor rendült meg alapjaiban a Hajdúböszörményi Gazdasági és Kereskedelmi Bank RT is. /1911 júliusában alapították./

A felszabadulás után 1947-ben, a jó pénz, a forint megjelenése után vált lehetővé életképes bank létrehozása. Szövetkezeti alapon szervezték meg a Hajdúböszörményi Általános Hitelszövetkezetet, amely az OTP helyi fiókjának megnyitásáig létezett.

1954-ben nyitották meg a fiókot a Kossuth utca 5 szám alatti régi bolthelyiségben. Kezdeti időszakban fő feladata a betétállomány kezelése, a későbbiekben hitelügyletek lebonyolítása. Megnyitása évében 3 dolgozót foglalkoztatott.

1960-tól ugrásszerűen fejlődés következett be. A lakosság ettől kezdve szívesen helyezi el pénzét a bankban, mert biztonságosabbnak, jövedelmezőbbnek tartja, mintha otthon őrizné. A betétfajták mindegyikét választhatja a pénzét a bankban elhelyezni kívánó állampolgár, mert mindegyike titkos, mindig rendelkezésre áll.

A betétállomány alakulásáról néhány adat:

1960-ban 3.700.000 forintot kezelnek betétként

1963-ban 16.100.000 forintot kezelnek betétként

1966-ban 40.000.000 forintot kezelnek betétként

1969-ben 61.000.000 forintot kezelnek betétként

A hitelezés 1960 óta állandóan emelkedik. Évről-évre bővül azoknak a fogyasztási cikkeknek a köre, amelyek vásárlásához hitelt nyújt az OTP, illetve újabb lehetőségeket teremt lakásépítéshez, helyreállításhoz kölcsönök biztosításával.

A kölcsönállomány alakulása:

1960-ban 2.675.000 forintot adtak 541 tételben kölcsönként

1963-ban 6.777.000 forintot adtak 1.252 tételben kölcsönként

1966-ban 16.341.000 forintot adtak 1.971 tételben kölcsönként

1969-ben 34.927.000 forintot adtak 3.820 tételben kölcsönként

A fiók értékesít OTP-s társasházakat, szövetkezeti lakásokat évenként egyre nagyobb számban. 1968-ban például 40 társas és 95 szövetkezeti lakást értékesítettek. Az utóbbi 10 évben 600 családi ház építéséhez nyújtott hitelt a pénzintézet.

Foglalkozik totó és lottószelvények forgalmazásával is. /évi egymillió darab/ Kisiparosoknak és más magánszemélyeknek csekkszámát vezet, beváltja az államkölsön-kötvényeket és IKKA utalványokat, lebonyolítja a gépkocsivásárlással kapcsolatos pénzügyeket.

A fióknak jelenleg 11 dolgozója van.

Fiókvezető: Kopcsó András

Óvodák

Városunkban már az 1840-es években feltehetően működött óvoda. Ez a feltevés azon a tényen alapul, hogy a Böszörményhez hasonló városokban, ebben az időben Brunsvick Teréz mozgalma tért hódít, s a Tiszántúli városokban a református egyház szervezésében és fenntartásában városonként nyitnak egy-egy óvodát. /Debrecenben 1844-ben az Ispotály telepen kezdi meg működését egy kisdédóvó, amelynek férfi vezetője a pesti kisdédóvó intézetben nyert kiképzést. Neve Fodor József, s talán rokona, apja vagy testvére lehetett annak a Fodor Lajosnak, aki városunk első ismert óvója volt./ Az első óvodát, amelynek alapítási éve ismeretes, 1879. május 1.-én a Kossuth utcán, a Rendőrség melletti bérház helyén nyitja meg a református egyház. Az épületet addig magánlakásként használták. Megindulásakor 2 foglalkoztató terme, 1 vezetője és 40 növendéke volt. Vezetője Fodor Lajos óvó, aki egy dajkával együtt látta el a teendőket, a gyermekek felügyelő-nevelő munkáját. A gyermekek ebben az időszakban december 20-tól február 1-ig nem jártak óvodában, máskor mindig. Mindennap 8 órától 11-ig, délután pedig 1 órától 4 óráig tartózkodtak a gyerekek az óvodában, délben hazamentek ebédelni. Tandíjat is fizettek, az 5 forintnál magasabb évi adót fizető állampolgárok gyermekei havi 40 fillért.

1894-ben egy átmeneti óvodát nyitnak a Mester utcán, az id. Somossi féle házban, /jelenleg a Bocskai Tsz székháza/ ez azonban csak két évig működik, amíg a másik fel nem épül.

Ugyancsak 1894-ben nyitották meg a József Attila téri gyermekmenedékházat. Ezt nevezték ingyenes óvodának, mezítlábas óvodának is, mert itt nem kellett tandíjat fizetni. Nem is képzett óvónők foglalkoztak a gyermekekkel, hanem szakképzetlen felügyelők. A menedékház létszáma állandóan 100-120 között volt.

1896-ban nyílt meg az Újvárosi utcai óvoda, amit a város a maga erejéből tartott fenn. Létszáma a nyitás évében 101 fő.

1897-ben az óvodák mindegyikét átveszi az egyháztól a város. Fenntartásukról maga gondoskodik, állami támogatást nem élvez.

1930-ban épül újabb óvoda a Bíró Péter hagyatékából a róla elnevezett utcán. Igazán ez felelt volna meg a célnak, mert eredetileg is óvodának készült. /2 nagyterem, előszoba, tágas mellékhelyiségek/

Nem használták rendeltetésének megfelelően, mert felépülése után népkonyhának használják egészen 1936-ig, amikor szülőotthonnak rendezik be, erre a célra használják a mai napig.

1940-ben újabb óvodával gazdagodik városunk. A középkerthben létesítenek egy 120 gyermek foglalkoztatására, étkeztetésére alkalmas óvodát, ahol előbb csak reggeli, később ebédosztással is igyekeznek segíteni a sokgyermekes középkerthi családok gondjain. A Wessprémi utcai óvodát 1943-ban kezdték építeni azzal a céllal, hogy ide helyezik át a Kossuth utcai óvodát. Az épület 1944 nyarán elkészült, de nem rendezték be, mert az óvodai nevelőmunka ezen a nyáron az állandó légitámadás miatt szünetelt. A felszabadulás utáni hónapokban, ebben az épületben helyezik el a szülőotthont, mert a Bíró Péter utcai épületet bővítették. Ez az óvoda, éppúgy, mint a többi, 1945. július 1-én kezdte meg a munkát.

A felszabadulás előtt-amint már említettem- az óvodákat a város tartotta fenn alapítványokból, adományokból, városi tulajdonban lévő házak, földek haszonbérleti díjából.

1944 áprilisától 1945. június 30-ig nem működtek az óvodák. Ekkor, 1945. július 1-én nyitotta meg kapuit a Wessprémi utcai óvoda, utána sorban a többi. Ugyanekkor megszüntetik a Kossuth utcai Központi óvodát.

1954-ben a vénkerthben, ugyanebben az évben a Makarenko utcán, 1957-ben a Polgári utcán, 1963-ban a Déli-Lucernásban, főként meglévő épületek igénybevételevel, átalakításával létesítenek újabb óvodákat.

1946-ban vezetik be a gyermekek étkeztetését, fokozatosan szervezik át napköziotthonos óvodákká az intézményeket.

Az óvodai munka továbbfejlesztését nagymértékben szolgálta az a határozottan progresszív intézkedés, mely szerint 1954-ben Óvónőképzőt szerveztek városunkban. Az intézményből 1954/59 közötti években 76 óvónő került ki. Ennek is köszönhető, hogy fejleszteni tudtuk az óvodai hálózatot, emelhettük az intézmények számát.

Néhány adat az óvodákról:

év	Óvodák száma	gyermeklétszám	óvónők száma
1944	4	125	4
1948	5	348	5
1952	5	400	6
1958	8	451	25
1964	8	475	26
1969	8	496	27

Városunkban jelenleg az alábbi helyeken van óvoda:

Wessprémi u 7.

Makarenkó u 12.

József Attila tér 5.

Polgári u 2.

Újvárosi u 16.

Vénkert, Dobó I u.

Középkert, Hétvezér u

Déli-Lucernás Esze T. u 4.

Az óvodák munkáját a Művelődésügyi Osztály ellenőrzése alatt óvodai felügyelő irányítja. Minden intézmény az adottságokhoz képest a legjobban felszerelt, amihez messzemenő segítséget nyújtanak az óvodai Szülői Munkaközösségek.

Óvodai felügyelő: Deli Imréné.

Pedagógus Klub

Bocskai tér 11.

1954-ben az országban az elsők között nyílt meg a város pedagógusainak kívánságára a Bocskai téri Fiúiskola /ma 2.sz. Általános Iskola/ egy földszinti termében a tágas, kellemesen berendezett klubszoba.

Sohasem volt egy társadalmi réteg elzárt találkozóhelye. Rendezvényein más foglalkozású és hivatású érdeklődő mindig található. A klub fennállása óta hozzáértő vezetőség gondoskodik arról, hogy a széles érdeklődési körű, különböző korosztályú pedagógusok számára megteremtse a lehetőséget szakmai továbbképzésük, politikai, ideológiai tájékoztatásuk, művészetekkel kapcsolatos igényeik, szórakozásuk kiegészítésére. A klub ad helyet a városi szakszervezeti bizottságnak is, itt tartja értekezleteit, gyűléseit. Az 1950-es években a klub színvonalas kultúrmunka irányítója volt.

Ének és tánckara országos hírűvé vált, zenekara és színjátszó csoportja megyei hírnévre tett szert. A 60-as évek közepéig a pedagógusok politikai, ideológiai nevelése mellett az irodalmi, művészeti ízlésfejlesztés állt a klub programjának középpontjában. Zenebarátok köre néven a zenét kedvelő nevelők vasárnaponként közös élvezői voltak a lemezhallgató délutánoknak. Ária és dalestek, koncertek teszik emlékezetessé ezeket az éveket.

Irodalmi estek meghitt hangulata oldotta a hétköznapi fáradtságát. Színházlátogatásokat szervez rendszeresen a klub vezetősége a 60-as évek közepétől az igényeknek megfelelően. Nagy sikere volt „Az irodalom és a művészetek szerepe a mai ember életében” című előadássorozatnak.

A napi bel és külpolitikai helyzet izgalmas téma a pedagógusok számára is. A klubvezetőség ezt az igényt elégítette ki, amikor országos hírű politikusokat, újságírókat hívott meg egy-egy előadás megtartására. A klubszoba mindig kicsinek bizonyult.

Pedagógiai előadássorozattal kívánta régen is és most is tovább képezni az új ismeretek, módszerek, eljárások iránt érdeklődő kartársakat. Neves tudósokat, elméleti és gyakorlati szakembereket hívott meg előadás tartására.

A Szülők Akadémiája elnevezésű előadássorozatokat évek óta a klub rendezi. A szülők ezeken az előadásokon gyermekük nevelésével kapcsolatos problémákról hallanak előadásokat, tanácsokat kapnak, s kérdéseikre választ.

A klub vezetője: Papp Béla középiskolai tanár, szakfelügyelő.

Posta

Kálvin tér 1.

Az idősebbek emlékezetében még elevenen él a rosszul világított, rozszant, mégis bizonyos tiszteletet ébresztő öreg postahivatal a Kossuth u. 7. szám alatt. /jelenleg a Szolgáltató Ház épül a helyén./ Nem is csodálni való rozszantsága, hisz 1856-ban itt szervezik meg a postahivatalt, a 100 évig egyfolytában itt működik. 1955-ben helyezik át jelenlegi helyére. Az épület központi fekvése, jó beosztása, felszereltsége, biztosíthatná a nyugodt munkát, viszont a megnövekedett forgalom miatt területe máris kicsi, mindössze 300 négyzetméter alapterületű. Az első postamester 1856-tól Lányi Márton, s ez a család viselte e tisztséget Lányi Gézával bezárólag egészen 1937-ig. A postamester állami alkalmazott volt, a posta dolgozói az ő magánalkalmazottjai. A századfordulón 6 alkalmazottja volt a postának. Néhány tájékoztató adat arról, hány ügyszerkeztet évenként.

1895-ben 49.871 darabot

1897-ben 57.317 darabot

1899-ben 67.554 darabot

1900-ban 64.909 darabot

1902-ben 65.872 darabot

1904-ben 75.800 darabot

A forgalom emelkedésével az alkalmazotti létszám is növekedett.

1934-ben 4 tiszt 7 kézbesítő

1944-ben 10 tiszt 7 kézbesítő

1951-ben 12 tiszt 8 kézbesítő

1969-ben 22 tiszt 27 kézbesítő

A hivatal tisztviselői, mint érettségizettek vagy annál magasabb képzettségűek, minden kézbesítő elvégezte az általános iskola 8 osztályát.

A hivatal többször elnyerte eddig a Szocialista Munka Hivatala címet.

Három szocialista brigádjuk dolgozik.

Jelenlegi tevékenységi körük:

Levél és egyéb postai küldemények felvétele, továbbítása, kézbesítése.

Néhány adat a forgalomról:

év	levél	expressz	ajánlott	csomag	utalvány	csekk
1962	102.800	3.180	7.100	3.130	8.100	7.500
1969	153.500	3.822	8.600	3.230	10.200	9.700

1951 óta a hírlapforgalmazás is a posta kezelésében van. Több mint 200 féle lapot, folyóiratot terjesztenek előfizetéses és árusító rendszerben.

1962-ben 5.100 hírlapelőfizető volt városunkban, 1969-ben 8.500 fő, 1962-ben 83.400 példányt kézbesítettek, illetve adtak el, 1969-ben 117.500 példányt.

A távirószolgálat 1869-ben kezdődött Morse rendszerrel. Ez működött 1958-ig. Ekkor helyette betűíró távirógépeket szereltek be, mely rendszer a világszínvonalnak megfelelő. Közvetlenül tárcsázható az ország bármely táviróhivatala, s az adott szöveg abban a pillanatban megjelenik a vevőgép szalagján nyomtatott betűkkel. Ezt a szalagot ragasztják táviratblankettára, s továbbítják a címzettnek. A városban két telexgép is üzemel, amelyek a posta közvetítése nélkül teremthetnek kapcsolatot az ország bármely részén lévő, telexgéppel rendelkező üzemmel, intézménnyel. Táviratforgalom: 1962-ben 2.410, 1969-ben 2.520

Az első távbeszélő központ felszerelésének ideje nem ismeretes. A felszabadulás előtt kb. 100 előfizetője volt, jelenleg 280. Helyi beszélgetés 1969-ben 33.000, távolsági 8.300.

A rádió és televízió üzemeltetést is a posta tartja nyilván, s beszedi a díjakat. Városunkban már 1925-ben volt rádiókészülék, az első a gimnáziumban.

1928-ban 155 készüléket tartanak nyilván

1944-ben 1.400-at

1962-ben 5.440-et

1969-ben 6.140-et

Vezetékes rádió hálózat is volt 1952-68 között, 700 előfizető használta ki e korábban fontos szerepet betöltő lehetőséget, de korszerűtlensége és költséges fenntartása miatt leszerelték.

1958-ban vásárolták az első televíziót a városban, a Mezőgazdasági Szakiskola. Azóta a tv. előfizetők száma évről-évre nő. 1962-ben 122, 1969-ben 2.920 tv. üzemelt a városban.

Hivatalvezető: Bogdán Imre

RICO Kőtszerművek Hajdúböszörményi Gyáregysége

Kinizsi tér 7.

A nagymúltú RICO Kőtszerművek fejlesztési tervének köszönhetjük /más egyéb indokok mellett/ a szép és modern üzemet a keleti iparövezetben, ahol néhány évvel ezelőtt még konda és libanyáj legelt. 1966-ban az Országos Tervhivatal, a Könnyűipari Minisztérium és a Rövidáruipari Egyesülés közös megállapodása keretében határozat született arra vonatkozóan, hogy a rövidáruipari vállalatok egyes egységeit Budapestről Hajdúböszörménybe telepítik. Így a RICO Kőtszerművek egy egységét is.

A Hajdú-Bihar megyei Tanács és városunk tanácsa szívesen fogadta a tervet, s minden segítséget megadott az építendő üzem létrehozásához. Kijelölte a gyáregység telephelyét, rendelkezésre bocsájtott mintegy 44 ezer négyzetméter területet, ahol 1968. július 12-én megkezdődött az építkezés. Rekordidő alatt elkészült egy szociális célokat szolgáló épület, amelyben 1969. szeptember 1-én megindult a próbaüzemelés, a dolgozók betanítása. Épül egy nagy üzemcsarnok előre gyártott betonelemekből, 72x36 méteres alapterületű, 12x18-as pillér elosztású, légfűtéses. Emellett férfi, női zuhanyzó, mosdó, öltöző, ebédlő és 860 négyzetméter alapterületű raktár. A központi fűtés biztosítására egy kazánház, melyben 2 darab, egyenként 120 négyzetméter fűtőterületű, 411-es gőztermelő mozdonykazán működik majd. Az elektromos áramot egy 630 KVA kapacitású transzformátor állomás szolgáltatja.

Átadási határidő: 1970. március 31.

Az építkezés költsége mintegy 45 millió forint.

Az üzemnek jelenleg 45 dolgozója van. 1969. szeptember 1-től december 31-ig termelési értékük 3.400 ezer forint. Jelenleg kőtszergyártás folyik a szociális épület női öltöző helyiségében.

A nagycsarnok átadása után a következő termékeket gyártják, illetve az alábbi előkészítő, befejező munkafolyamatokat végzik:

Egészségügyi és háztartási vatta kártolása, csomagolása, szegettpólya kiszerelés, előkészítő tevékenység a kőtszer és vattagyártáshoz a központi telep részére.

Az 1970-es évben kerül beszerelésre:

2 db Falabuz típusú farkasoló gép

1 db bálabontó gép

2 db Befama típusú kártoló gép

8 db Josefhin 1800 milliméteres kártoló gép

1 db Boda típusú automata vattacsomagoló /cikk-cakk/

8 db hengerelő gép /saját konstrukció/

2 db légkompresszor, KL 10-100/32, a pneumatikus berendezések üzemeltetése miatt

2 db szegettpólya tekercselő gép /saját konstrukció/

1 db VAV típusú erőátviteli központ.

1972-től újabb nagyarányú fejlesztés kezdődik. Épül 2 újabb üzemcsarnok. Az egyik nedves üzem, teljes lefőző és fehérítő berendezéssel, hogy a vattagyártás vertikális legyen. A másik egy konfekcionáló,

sterilizáló üzembrész. Várható építési költsége: 21.800 ezer forint. Itt valósul meg a kötszergyártás mellett az alábbi termékek gyártása:

egészségügyi betét, teljes exportra

mentőláda kiszerelés

gipszpólya gyártás

rugalmas „Ideál” pólya kiszerelés.

Várható termelési érték 1975-re 200 millió Ft. 500 fő dolgozó egyidejű foglalkoztatásával.

A gázvezeték elkészültéig építenek egy gáztüzelésű kazánházat, mely 3 egységből áll és teljesítménye 12 tonna/ó.gőz.

A vattagyártáshoz szükséges alapanyagot a budapesti központtól kapják, a hozzávaló műszálat a Szovjetunióból és a nyergesújfalui Voscosa gyártól.

A dolgozók zöme nő. Betanításuk gyorsan, zökkenőmentesen történt.

A szervezeti élet most van kibontakozóban.

Gyáregységvezető: Höchst András

Szakszervezetek Szakmaközi Bizottsága

Petőfi u. 15.

A századfordulón városunkban elmaradott kisipar jelentette az ipart, hisz egészen a közelmúlt évekig jellegzetesen mezőgazdasági város volt Böszörmény. A felszabadulás előtt egyetlen üzeme a szövőgyár, ahol nagylétszámban foglalkoztattak munkásokat, azok sem voltak szakmunkások. A legtöbb kisiparos egyedül vagy 1-3 alkalmazottal dolgozott, időszakonként egy-két kőműves vagy asztalos mester foglalkoztatott nagyobb számban munkásokat.

A munkások szervezkedése megindult városunkban is. Az első nyilvános hírt a helyi újságban teszik közzé 1905. január 3-án: „A hajdúböszörményi famunkások, úgy, mint asztalosok, pincérek, kerékgyártók stb. ez év június 4-én délután 3 órakor a Rácz István vendéglőjében egyletalakítás céljából nyilvános szakgyűlést tartanak, melyre az érdekelt munkásokat ezúton is meghívják”. Az egylet a Hajnal u 781 sz. alatti házban székel. /ma Madách I. u./

1906 augusztusában a cipész és csizmadia segédek, ugyanez év szeptemberében a szabósegédek alakítják meg egyletüket.

A szervezkedés intenzitását mutatja az is, hogy 1906. október 14-én, a Bocskai téren a szervezett dolgozók nagygyűlést tartanak. Ez kapcsolatba van azzal az egyre fokozódó sztrájkmozgalommal, amely ebben az évben kibontakozott. 1903-tól kezdve, amikor a város építőmunkásai léptek sztrájkba, 1906-ig fokozatosan nő az elégedetlenség a munkásság körében. Oka az alacsony munkabér, az emelkedő

árak. 1906 augusztusában az asztalos segédek, szeptemberben a cipész és csizmadia segédek sztrájkja bontakozik ki.

A szervezett dolgozók 1911 októberében avatják székházukat Munkásotthon néven a Templom utcában a Csobay-féle házban / ma Káplár Miklós utca/

A szakszervezet, ha lassan is erősödik. Hozzánk is elérkeznek az országos mozgalmak fuvallatai, 1912. május 12-én a helyi koporsógyár 18 asztalosa lép sztrájkba, később a szabók. Ettől kezdve egyre nagyobb nyomás nehezedik rájuk, a felszabadulásig nem is tud kibontakozni az előbbieknél sokkal jelentősebb szakszervezeti mozgalom, majd csak az 1918-19-es években.

1945 tavaszán Nemes Sándor ácssegéd szervezi az első szabad szakcsoportot, az építőmunkásokét. Még ebben az évben 16 más szakcsoport is megalakul. 1946-ban hozzák létre a Szakszervezetek Szakmaközi Bizottságát, melynek feladata a szakcsoportok munkájának összefogása. Titkára Nemes Sándor elvtárs, székházuk a Hajdúkerület utcán.

1948. április 15-én a Szakszervezetek Országos Tanácsa járási Titkárságot szervez városunkban. Ezen túl a környező városok, községek szakszervezeti munkájának irányítása, ellenőrzése innen történik. 1948 márciusában a szakmaközi bizottság a járási titkársággal és a DÉFOSZ-szal együtt új székházba költözik, a Petőfi u 30 sz. házba. Itt tágas kultúrterem színpaddal, teremsportra alkalmas nagy helyiség, irodák, szobák adnak alkalmas helyet a szakszervezeti tevékenység kibontakozásának. Igen élénk élet folyt a szakcsoportokban. Éles politikai vitákat rendeztek az ebben az időszakban különféle politikai pártokhoz tartozó és pártonkívüli szakszervezeti tagok. Esténként az épület tele van idősebbekkel és fiatalokkal, itt székel ugyanis a SZIT, a munkás és tanoncfiatalok ifjúsági egyesülete. Eleven kultúrmunka folyik a szakcsoportokban, szombat, vasárnap esténként műkedvelő csoportok előadásokat tartanak a kultúrteremben, a fiatalok tanyai iskolákban rendeznek vasárnaponként előadásokat mindig nagylétszámú közönség előtt.

A szakszervezeti élet irányítása mellett természetesen fontos munkája a szakmaközi bizottságnak az, hogy ellássa a dolgozók érdekvédelmét. Dolgozók és munkáltatók közötti munkaügyi vitákban tárgyal, dönt, ellenőriz.

1947. március 1-től kezdve működik a szakmaközi bizottság a Munkaközvetítő Hivatal, mely sok nehézséggel küzd, hisz kevés a munkaalkalom, sok a munkanélküli, ezért alapos mérlegelés után kell döntenie, kiknek biztosítson elsőbbséget az elhelyezkedésben.

A SZOT 1951 márciusában feloszlatja a járási titkárságot, megszünteti a centralizált vezetést. A szakmaközi bizottság azonban dolgozik tovább. Az iparosodással párhuzamosan bizonyos változások állnak be feladatkörében. Minden nagyobb vállalatnál, üzemben megalakítják a szakszervezeti bizottságot, az 500 főnél több dolgozót foglalkoztató üzemekben a szakszervezeti tanácsot. /ez utóbbi csak a Textilfeldolgozó Vállalatnál van/ A szakmaközi bizottságnak az a feladata, hogy ezeknek az alapszervezeteknek a munkáját összefogja, tevékenységüket összehangolja. Vizsgálja alkalmanként az

üzemek dolgozóinak élet és munkakörülményeit, irányítja az alapszervezetekben folyó politikai-ideológiai továbbképzést, alkalmakat teremt a dolgozók általános műveltségének emelését célzó előadások szervezésére, megtartására, betekint a dolgozók szociális és egészségügyi ellátásában. Évről-évre munkaversenyeket szervez, jutalmakat oszt. Érdekvédelmi feladatokat is ellát, olyan szakmák dolgozóinak ügyeiben mond véleményt, amelyeknek megyei szervük nincs, illetve védelembe részesíti a magániparosoknál dolgozó szervezett munkásokat.

A szakmaközi bizottság szoros kapcsolatot tart a pártbizottsággal részt vesz annak a szakszervezetekre vonatkozó határozatainak végrehajtásában. A bizottság tagjai részt vesznek a Hazafias Népfront a Város Tanács Sporttanácsa, a Városi Nőbizottság munkájában. Külön gondot fordít a nyugdíjas szakszervezeti tagokkal való foglalkozásra, rendszeres találkozókat szervez részükre.

A szakmaközi bizottság tartja fenn a Munkásklubot, a Művelődési Központ egyik helyiségében, ahol esténként főként nyugdíjas dolgozók jönnek össze baráti beszélgetés, újságolvasás, kellemes időtöltés céljából.

A Szakmaközi Bizottság 7 tagú.

A Szakmaközi Bizottság titkára: Jánosi Jánosné a Városi Pártbizottság és a Szakszervezetek Megyei Tanácsának tagja.

Szalag és Zsinórgyár hajdúböszörményi gyáregysége

Kinizsi tér 5

Az első könnyűipari üzem, amely a decentralizálási törekvések eredményeképpen városunkba települt. Az erre vonatkozó tárgyalások a Hajdú-Bihar megyei Tanács, városunk tanácsa és a Rövidáruipari Egyesület között 1694-ben kezdődtek, s eredménnyel jártak. Határozat született, miszerint a Szalag és Zsinórgyár egy gyáregységét városunkban helyezik el. Az üzem a keleti iparszövetkezetben kapott a várostól, mintegy 27 ezer négyzetméternyi területet, amit korábban a Faipari Vállalat használt. Birtokba vették a rajta lévő raktárépületet is.

Az építkezés 1965-ben kezdődött, jelenleg is folyamatban van. Az első szakaszban-1967-re-megépült két, egyenként 800 négyzetméter alapterületű üzemcsarnok. Itt kezdődött meg a termelés 1967-ben. A berendezést a budapesti gyártól kapták. 29 darab szövő, 8 darab előkészítő /felvető, motringoló, orsózó/ gépen termelt a 70 dolgozó nagyrészen nők. 1967-ben szegett pólyát, végnélküli hevedereket, danubia szalagot gyártottak. 1968 óta rugalmas / Ideál/ pólyát is. 1969-ben bővült termelésük extracsíkos redőnyheveder gyártással.

Az elmúlt két év termelési eredményei számokban:

év	dolgozók sz.	termelési ért.	1 főre eső term ért
1968	100	10.500.000	105.000
1969	144	10.900.000	80.000

Az egyes üzemcsarnokkal egyidőben készült el a fűtést biztosító kazánház.

1968-ban alakult meg az üzemi KISZ szervezet, 1969 januárjában a pártszervezet, februárjában a szakszervezet.

1969-ben bontakozott ki a szocialista brigádmozgalom. 5 brigádban 130 fő dolgozik. Önállóan szerveznek munkaversenyeket egymás között. Ebben az évben kezdődött 3 újabb csarnok építése. Átadási határidő 1971. szeptember. A beruházás értéke egyenként 3,5 millió forint. Ugyancsak épül a 450 férőhelyes szociális létesítmény, ahol helyett kap a női, férfiöltöző, zuhanyzó és kultúrterem.

A jövő vonatkozó terveik: az építkezés befejezése után az üzemrészeket lehetőleg korszerű gépekkel szerelik fel, a régieket fokozatosan kicserélik újakra. Nem kerül sor jelentős profilváltozásra. Továbbra is ugyanezeket a termékeket gyártják, mint jelenleg, de a felhasználásra kerülő alapanyagok tekintetében jelentős változás várható. Fokozottabban használnak majd műszálféleségeket. /a hevedereket, polipropilén feldolgozásával termelik már a jövő esztendőitől/ Terveikben szerepel a következő 5 évben: 450 főre emelik a dolgozók létszámát, 70 milliós termelési értéket szándékoznak elérni.

A dolgozók élet és munkakörülményeit igyekeznek állandóan javítani.

A műszakváltáshoz igazodva autóbuszjárat biztosítja a dolgozók közlekedését. /ugyanígy a szomszédos két üzem is/

Tervbe vették, hogy a közelben felépítendő óvoda létrehozásához jelentős anyagiakkal járulnak hozzá /a szomszédos üzemek is/ összesen 350 ezer forinttal.

Gyáregységvezető: Deim Sándor

Párttitkár: Végvári Attila

Szakszervezeti titkár: Szilágyi György

KISZ titkár: Molnár Sándor

Textilfeldolgozó Vállalat

Petőfi u 3-9.

1954. december 23-án a Városi Tanács végrehajtó Bizottsága határozatban mondta ki, hogy létesíteni kell egy olyan textilfeldolgozó üzemet, amely lehetőséget biztosít a nagyszámú női munkaerő

foglalkoztatására. Így jött létre városunk első ilyen jellegű vállalata Hajdúböszörményi Textilfeldolgozó és Kötőipari Vállalat néven. Telephelyül a Mester u. 10 szám alatti házat /volt csizmadiaszín/ jelölték ki. A termelés 1955. április 1-én kezdődött két részlegben. Az egyik a konfekciórészleg a Tanácsháza egyik épületrészeben /Nemes ház/ kezdte meg a termelést, a másik a szőnyegszövő, a Kossuth-házban, ahonnan néhány hónap múlva átköltözött a Dorogi utcára, a Horvitz-féle bolthelyiségében /jelenleg festékbolt/. A konfekciórészleg a lakosság igényeit kielégítő cikkek, főként férfi fehérneműt és nadrágot gyártott nagyrészt hulladékanyagból. Berendezésük szegényes volt. Néhány lábhajtásos varrógépet a Debreceni Kötőipari Vállalattól kaptak, s a dolgozók is vittek be saját tulajdonú varrógépet. A szőnyegszövő üzemben kézicsomózású perzsaszőnyeget készítettek a kereskedelem számára, amelynek igényeit soha nem tudták kielégíteni. 1957. március 8-án a Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága ülésén, határozat született, mely szerint az üzemet bővíteni kell. Ezért a vállalat rendelkezésére bocsájtották a Petőfi u. 3. sz. alatti házat /volt Hitelbank/. A neve is megváltozott: Hajdúböszörményi Ruha-Szőnyeg-és Kötőipari Vállalat lett, továbbra is a Városi Tanács felügyelete alatt. A régi banképületet átalakították, két munkaterem és szabássterem, raktárak biztosították a termelés jobb feltételeit. Vásároltak 20 darab 111-es Csepel típusú elektromos varrógépet. 20 darab Veritás félfordulós gépet, 2 darab kardkéses szabásgépet. Áttérnek a szalagrendszerű, kétműszakos termelésre. Kétrészes munkaruhát, tájjellegű férfinadrágot, vattás ujjas mellényt gyártanak egy évtizedig. A vállalat történetében jelentős az 1962. év. Ez év január 1-én egyesül a Hajdúnánási Ruhagyárral, ekkor kapta jelenlegi nevét: Textilfeldolgozó Vállalat. Miután az egyesült üzem sem tudta az igényeket kielégíteni, amelyeket vele szemben a kereskedelem támasztott, a megyei tanács elhatározta egy korszerű, új üzemrész építését. 1967. őszén kezdődött az építkezés, amelyhez anyagi fedezetet, a 6 millió forintot három szerv biztosította. 3 millió forintot a Megyei Tanács, 2 milliót a Városi Tanács, 1 milliót a vállalat. Így az üzem megyei tanácsi vállalat lett. 1968. júniusában adták át az új épületet rendeltetésének. Négyzetes. Alagsorában a központifűtés, raktárak kaptak helyet. Földszintjén öltözők, fürdő, orvosi rendelő. Első és második emeletén egy-egy munkaterem, melynek össz alapterülete 1020 m². A munka termekben, szalagrendszerben, csúsztatós módszerrel dolgoznak kétműszakban. Gépi felszerelésük modern, 111-es típusú és 120 Textima gyorsfordulatú /kb. 5 ezer fordulatszám/ NDK importból származó elektromos meghajtású varrógépeken termelnek. Előre gyártó részlegükben saját maguk tervezik modelljeiket, termékeik mintegy 80-90 %-át. Szabászatukban három sor szalagasztalon folyik a gépi szabás. Kuris típusú és 3 tárgyás, szalagkéses álló szabásgép biztosítja a pontos és folyamatos anyagelőkészítést. Az utómunkálatokat is gépesítették, van sima és szemes gomblyukasztó és gombozó, endliző és reteszelőgépük. Jelenleg orkándzsekit, lumberjacket, Texas-nadrágot, teddy-berry bundát, valódibőr-kabátot, munkaruhát gyártanak.

Az üzemben a termelés zavartalanságát biztosítja a 16 fős TMK műhely, amely 1965-ben alakult, s elvégzi a kis, közép és nagyjavításokat.

Az üzem belső életét valósággal átformálta az 1962-ben született szocialista brigádmozgalom. Jelenleg 5 szocialista brigád dolgozik s e cím várományosa 9 munkabrigád.

1966 óta exportra is termel a vállalat. 1969-ben össztermelésük 40%-a ment külföldre. Főbb vásárlói: A Német Demokratikus Köztársaság, Mongólia, a Szovjetunió, Hollandia, Belgium, Svédország, Etiópia. 1969-ben bér munkaszerződést kötöttek holland és belga cégekkel, amelyek saját tehergépkocsikkal szállítják a feldolgozandó anyagot az üzembe, s vissza a készruhát. A megrendelőknek ballonkabátokat, lumberjacket, shortnadrágokat készítenek százezres tételekben.

Szakember utánpótlását a vállalat maga biztosítja, tanműhelyében eddig 44 felnőtt és 108 iparitanuló kapott képzést, szakmunkás bizonyítványt.

A vállalat fejlődését illusztráló számadatok:

év	létszám	termért./mill/	egy főre eső	export/mill.
1955	47	1.400	35.897	
1957	143	13.218	57.440	
1961	177	18.469	119.154	
1962	281	25.980	105.182	
1963	327	33.793	115.729	
1966	391	51.055	148.418	7.000
1967	446	62.309	161.960	29.624

Sportegyesülete: Textil SE

A vállalat igazgatója: Csibi Pál A Városi Pártbizottság tagja, A könnyűipar kiváló dolgozója

Főmérnöke: Elek Imre

Párttitkár: Vilmányi Mária A Városi Pártbizottság VB. tagja, A könnyűipar kiváló dolgozója

Szakszervezeti titkár: Silye Jánosné A könnyűipar kiváló dolgozója

TITÁSZ hajdúböszörményi kirendeltsége

Korpona u 14.

58 évvel ezelőtt gyúlt ki a villanyfény városunkban először. Azelőtt petróleumlámpa, mécses, gyertya szolgált fényforrásul lakóházakban, hivatalokban egyaránt. /kivételként említhetjük a kövér-féle malmot, néhány vándormozist, akik saját áramfejlesztővel rendelkeztek/ A közvilágítást is petróleumlámpa szolgáltatta. 1893-ban például a városi közgyűlési beszámolóban elhangzott, hogy a

278 lámpa kevés, mert a főutca kivételével jobbra csak az utcasarkokon pislákol egy-egy. Ezért számukat emelni kell. Öt év múlva 490 lámpa üzemeltetését adja ki a város közvilágítási bérlőnek, aki október 1-től március végéig gondoskodik a lámpák gyújtásáról, oltásáról. A villanyvilágítás /villámvilágításnak írják/ gondolata 1905-ben vetődik fel. 1906 augusztusában a városi közgyűlés elhatározza, hogy villanytelepet épít. Kapcsolatba lép a város a Ganz Rt-gal. Hosszas huzavona után 1909. május 16-án a városi közgyűlés elé terjeszti Dr. Ripka, a Ganz RT. főtitkára a tervet, miszerint létrehozna egy részvénytársaságot 50 ezer korona alaptőkével. Ebből 40 ezer a városé, 10 a Ganczé. a tőke alapul szolgált egy villanytelep és közvilágítási hálózat építéséhez. A cég fel is építette a telepet a Gyár utcán, a szövőgyár szomszédságában lévő 1600 négyszögöles telken Reményi Aladár gépészmérnök irányításával. A gépházba beszerelt 2 darab 240 lóerős Diesel-gép hajtja /nyersolaj tüzelésű/ a 6 ezer voltos generátort. 1911. június 13-tól termelt áramot. A közvilágítást 60 km hosszan kiépítik. A város területén 12 kapcsolópont működteti a 808 darab égőt. Az üzem 1928. májusig egyfolytában, közmegelegedésre szolgáltatott áramot. Ekkor a város árammal való ellátását a debreceni telep veszi át gazdasági okokból, kapacitása kihasználatlan, a debreceni telep jóval olcsóbban termel, mint a mienk. A helyi telepet készenléti állapotba helyezik, üzemzavar esetén azonnal szolgáltat áramot. 1944-ben kerül arra sor, hogy újból teljes üzembe helyezzék. A háborúban sérülést szenvedett az épület, a gépekben apróbb hibásodás történt. Két hónapig tartott az újjáépítés, 1944 karácsonyán már áramot szolgáltat a város egy részének. 1945 tavaszán állítják helyre a közvilágítási hálózatot, amely súlyos károkat szenvedett az ostrom idején. 1948-ban, a Ganz RT. államosításakor körzetileg Nyíregyházához csatolják a telepet, de egy ideig még termel. Még ezévben megkezdik leszerelését és a gépek elszállítását, miután nincs szükség a telep működésére. Csupán egy kirendeltség működik városunkban a hálózat fenntartása, javítása, az alakuló termelőcsoportok villamosítása céljából. /Löki-féle és Semberi tanya/ A kirendeltség dolgozói villamosítják a két határ béli települést, Pródot, ahol 2,25 km és Bodát, ahol 7,58 km hosszú vezetéket építenek 1957-ben. 1960-ban a régi kapcsolóállomások felújításának nagy munkáját végzik el. 1967-től a kirendeltség működési területe kiterjed a városon kívül Boda, Pród, Józsa, Hajdúvid, Téglás, Hajdúhadház és a határban szétszórta termelőszövetkezeti üzemegységek hálózatának villamosberendezésének fenntartására, kiszolgálására.

A villamosítás üteme:

1954. Ságvári termelőszövetkezet I.üzemegysége

1958. Bocskai termelőszövetkezet I.üzemegysége

1959. Vöröscsillag Tsz. II. üzemegysége, Béke Tsz. I.üzemegysége

1960. II. Kongresszus Tsz. II. üzemegysége

1961. Baromfikombinát

1962. Bocskai Tsz. II. üzemegysége, Vöröscsillag I. üzemegysége, Kossuth Tsz.

1963. vöröscsillag Tsz. sertéstelepe

1965. Ságvári Tsz. II. üzemegysége, II. Kongresszus sertéstelepe

1966. Bocskai Tsz. nagypródi üzemegysége

1967. Béke téglágető telepe, III. üzemegysége, I. üzemegysége

1969. Borsócséplő állomás, Bocskai Tsz. III. üzemegysége

A villamosenergia-igény állandó növekedése szükségessé tette a kiefeszűltűgű elosztóhálózat egyrészének felújítását. Ez az 1965-69-es években meg is történt, 11 millió forintot költöttek rá. A hálózat felújításával a feszűltűgviszonyok megjavultak, az üzemzavarok minimálisra csökkentek. A kirendeltség 1969-ig a Petőfi u. 30 sz. alatti épűletben műűködött. Ekkorra elkészűlt 2.5 milliós beruházással a Korpona utcán az új emeletes irodaház, ahol kényelmes helyett kapott az adminisztráció.

Itt folyik a műűhelymunka és az ipari tanulóképzés. Éjjel-nappal szolgálatot tartanak az ügyeletes szerelűk, hogy adódó hiba esetén azonnal gondoskodni tudjanak az elhárításról.

A fejlődést mutató szám adatok:

Év	fogyasztók száma	kiefeszűltűgű hálózat hossza	közvilágítási lámpák száma	MWo energia fogyasztás
1959	4.069	72 km.	631	1.402
1962	5.134	79.9 km	785	2.276
1965	5.712	92.3 km	1239	4.022
1967	6.382	119.3 km	1479	6.260
1969	7.240	123.9 km		

1963-tól kezdtek a korszerű közvilágítási lámpatestek felszerelését a város központjában és fontosabb útvonalain, terein. 1969-ben 99 darab gombalámpa, 26 fénycsű és 425 higanygűzlámpa teremtett nappali világosságot az említett helyeken. A kirendeltség szerelűinek létszáma 16 fő. Feladatuk a hálózat fenntartása, javítása, az üzemzavarok elhárítása. URH adó-vevű készülék és létrásautó segíti munkájukat.

Üzemvezetű: Kiss Emil mérűk.

TÖVÁLL Hajdúböszörményi Termelőszövetkezetek Önálló Közös Vállalkozása

Bajcsi-Zs. E. u. 1.

1969 tavasza óta működik ezen a néven ez a mezőgazdasági jellegű üzem a város központjától közel 3 kilométerre az Újvárosi út jobb oldalán. A síkságon kiemelkedő modern épületsort a lakosság baromfikombinát néven ismeri és emlegeti. Bár itt valóban csak baromfikeltetéssel és neveléssel foglalkoznak, a közös, vállalkozás keretében tartozik a legelő és erdőgazdálkodás is. 1960-ban 4 termelőszövetkezetünk az országban az első között vállalkozott arra, hogy baromfinevelő társulást hozzon létre. Megelőzték a kort, mert csak 1962-ben kezdenek országos fórumok azzal a gondolattal foglalkozni, hogy jó lenne a már működő néhány ilyen jellegű társulás tapasztalatainak felhasználásával újabbakat szervezni. Ehhez hasonló üzemek azonban csak 1968-tól kezdenek működni. 1960. augusztus 14-én a Béke, a Dózsa, a II. Kongresszus és a Vöröscsillag Termelőszövetkezetek megalakítja a nagyüzemi baromfinevelést célzó társulását. Neve: Termelőszövetkezetek Szövetkezése Baromfitenyésztő és Keltető üze. A társulás tárgyalásokat kezd a Legeltetési Bizottsággal. Ennek eredményeként megkötik a szerződést. A Legeltetési Bizottság 1961. január 1-től 50 évi időtartamra, holdanként 135.- Ft. bérleti díjért a Csordalegelőn bérbe ad a társulásnak 40 katasztrális hold földet. Beleegyeznek abba, hogy ezen a területen a fentnevezett termelőszövetkezetek baromfikombinátot építsenek. A szerződést a Városi Tanács VB 1960. szeptember 16-i ülésén jóváhagyja. A termelőszövetkezetek 25-25 %-os arányban járulnak hozzá a baromfitenyésztő telep felépítéséhez, berendezéséhez, s ennek arányában osztoznak majd a jövedelmen is. A társulás irányítására az alábbi szerveket hozzák létre:

14 tagú Igazgató Tanács. / tsz-ként 1 fő, a társulás szakvezetője és főkönyvelője /

6 tagú igazgatóság. / tsz-ként 1 fő, a társulás szakvezetője és főkönyvelője / Az igazgatóság élén a soraiból 1 évre választott igazgató áll.

4 tagú Ellenőrző Bizottság / tsz-ként 1 fő /

A társulás működési körét az alábbi tevékenységre határozták meg.

Pecsenye csibe-nevelés

Törzsbaromfi-nevelés

Tojástermelés

1960 októberében kezdődött meg az építkezés-országos tervek híján, megyei terv alapján.

A következő üzemrészecskék épültek

1961. 4 db csibenevelő	2,560 négyzetméteres	32.000 férőhelyes
1962. 2 db tojóház	4,000 négyzetméteres	20.000 férőhelyes
1963. 2 db csibenevelő	1,280 négyzetméteres	16.000 férőhelyes

1 db tojóház	2,000 négyzetméteres	10.000 férőhelyes
1965. 2 db csibenevelő	2,000 négyzetméteres	24.000 férőhelyes
3 db jércenevelő	2,430 négyzetméteres	16.500 férőhelyes
1 db tojóház	2,000 négyzetméteres	10.000 férőhelyes

1968. 1 db keltető áll. 16 darab egyenként 10.000 tojás keltetésére alkalmas.

Az épületek korszerűek, illetve amelyek az építés óta elavultak, korszerűsítettek. Az üzemszerek téglából épültek, szerfás tetőjűek, betonburkolatúak. Az etetést, itatást Sós-féle kaparóláncos önetetőkkal, túlfolyós önitatókkal, Delta körcsészés itatókkal oldják meg. A korábban fekvőkéményes, vegyestüzelésű fűtésrendszert kicserélték olajfűtésűre. Az üzemben két fő tenyésztési ágazat működik, a hús és tojástermelés. A hústermelés 1968 óta igen eredményes. Addig ugyanis kevés volt a hibrid, sok a bizonytalan eredetű csirkeféle. 1968 óta Bábolna látja el az üzemet tenyész tojással, s ez kifejezetten fajtiszta csibék nevelését teszi lehetővé.

Az üzem fejlődését illusztráló tényszámok:

év	termelt hús mázsában	termelt tojás 1000 db	termelési érték	egy főre eső érték	dolgozók száma
1961	1.216	100	2.587 ezer	35.930 Ft	72
1962	1.300	900	9.801 ezer	93.350	56
1963	2.418	3.021	11.446 ezer	158.970	68
1964	2.800	4.012	14.123 ezer	156.900	90
1965	3.090	6.124	19.409 ezer	164.480	118
1966	3.449	8.565	27.883 ezer	143.720	194
1967	3.620	5.591	28.351 ezer	202.500	144
1968	4.810	6.165	35.961 ezer	194.380	138

A társulás vezetésében 1967-ben változás állt be, megszűnt a soros igazgatói rendszer. Függetlenített igazgató veszi át a vezetést. Az üzem neve ekkor: Hajdúböszörményi Termelőszövetkezetek Önálló Baromfitenyésztete.

Így működik a társulás 1969. március 13-ig, amikor is határozat született az Önálló Baromfitenyésztet és a Termelőszövetkezetek Önálló Legelő és Erdőgazdálkodási Társulása összevonására. Ennek oka az volt, hogy a termelőszövetkezeteket miután elégedetlenek a legelő minőségével, gondozásával saját kezelésükbe veszik a rétek, legelők nagy részét, a leszűkült termelési tevékenység mellett önállóan továbbra is fentartani a társulást nem érdemes. Ezért közös vezetés alá helyezik a két mezőgazdasági társulást, s ezen belül két önelszámoló egységként működtetik tovább. Mivel az Önálló Közös Vállalkozás irányítása alá tartozik a legelőgazdálkodás egy része és az erdőgazdálkodás, nem

érdektelen szót ejteni ezek múltjáról, hisz városunk jelentős föld és erdőterületét érintik, fontos szerepet játszanak ma is a mezőgazdaságban.

A felszabadulás előtt és azután még évekig a Közbirtokosság kezelésében voltak a város határában lévő legelők és erdők. Az 50-es évek végén a megalakuló Legeltetési Bizottság kezelésébe kerülnek a legelők, mintegy 4 ezer katasztrális hold: a Csordalegelő, a Nagy Imre-féle legelő, / a kis pródi út mellett / Bagota és Újszentmargita. A bizottság feladata az ősgelők karbantartása, felújítása, a termelőszövetkezeti és a háztáji állatállomány legeltetése, állami apaállatok gondozása, ezek részére a takarmány megtermelése. Emellett a réteken kaszált szálastakarmány értékesítése, a fásítás, bérleti ügyletek lebonyolítása a tsz-ekkel, valamint 1961-től a saját és a termelőszövetkezetek kezelésében lévő legelők öntözése is. A termelőszövetkezetek nincsenek megelégedve a Legeltetési Bizottság által gondozott rétek, legelők minőségével, ezért bejelentik igényüket: saját kezelésükbe kívánják venni azokat. Hosszas huza-vona után a Városi Tanács VB. 3/1963.VB.sz. határozata kimondja a Legeltetési Bizottság megszüntetését. Elrendeli, hogy legelőterületét és a gondozása alá helyezett állatállományt adja át a tsz-eknek.

Átadásra kerül: 4.615 katasztrális hold földterület. Ebből

3.290 katasztrális hold legelő

642 katasztrális hold rizsföld

376 katasztrális hold erdő

130 katasztrális hold halastó

177 katasztrális hold szántó

Apaállatok: 10 db bika
56 db sertéskan
6 db bakkecske
7 db igásló

Ekkor, 1963. január 30-án városunk hét termelőszövetkezete, a Béke, a II. Kongresszus, a Dózsa, a Kossuth, a Ságvári, a Vöröscsillag, a Zója egyszerűbb gazdasági együttműködés céljából társul. Neve: Termelőszövetkezetek Legeltetési Társulása. Megkapja a fentebb említett földterületet, állatokat. Közös elhatározásuk, hogy korszerű rét-legelőgazdálkodást folytatnak. A tsz-ek közös vagyonából fedezik a tervbe vett beruházásokat az alábbi megoszlásban: Béke Tsz: 15.1 %

Dózsa Tsz: 19 %

II. Kongresszus: 15.1 %

Kossuth Tsz: 8.5 %

Ságvári Tsz: 7.3 %

Vöröscsillag: 26.4 %

Zója Tsz: 8.6 %

Első feladatként ezer hold öntözését valósítják meg Pród és Bagota legelőin. Évi 500 ezer forintos állami dotációból és saját erőből építik ki fokozatosan a szakaszos, árasztásos rendszerű öntözőberendezést. Az apaállatok egy részét a Városkertben és a Csordalegelőn, más részét a tanyavilágban helyezik el. 1965-től kezdve a társulás irányítja a mesterséges termékenyítés munkáját is.

Ez az egyszerű társulás 1966. december 31-ig áll fenn. Ekkor a 7 termelőszövetkezet önálló közös vállalkozást alapít: Termelőszövetkezetek Önálló Legelő és Erdőgazdálkodási Társulása. Már a nevéből is kitűnik, hogy a fent említett és felosztott egyszerű társulás önállósodott formájáról van szó, amelyhez csatlakozott az eddig állami irányítás alatt lévő erdőgazdálkodás. 1967 januárjáig 1.250 katasztrális hold erdőt gondozott, területéhez tartozott a Boda, a Belsőerdő és a Hadházi erdő egy része. Ekkor területrendezéssel tulajdonában 950 hold maradt, 300 hold állami tulajdonba került. /ezek tulajdonosai ismeretlenek, külföldre távoztak vagy örökös nélkül haltak el, stb/ Feladata a termelőszövetkezetek közös és külön tulajdonában lévő erdők, fasorok szakszerű gondozása, telepítése, fakitermelés és csemetenevelés. A munkálatok megindításához a tsz-ek 400 ezer Ft-os hitelt nyújtanak egy éves kamatmentes visszatérítésre. 1968-tól az erdőgazdasági részleg munkája bővült fafeldolgozással: fűrészüzemet rendeznek be a tsz-ek félkész és készáruval való ellátására. A lakosság ilyen irányú igényét elégíti ki a bodai erdészkerületben és a Dorogi u 12. sz. alatt működő fűrészüzem. a másik ágazat a rét-legelőgazdálkodás feladata ugyanaz, mint korábban volt. Az önálló társulás közös álló és fogyóeszközeinek előteremtését a társult szövetkezetek közösen és arányosan vállalják, a jövedelemből is így részesednek. A közös vállalkozás legfőbb ügyintéző szerve az Igazgató Tanács. Minden tsz-ből egy, a közgyűlésen megválasztott személy tagja. Három havonként hívják össze az Igazgató Tanácsot. A közbeeső időszakban az ügyeket az Igazgatóság intézi. E testületnek tagjai a tsz-ek mindenkori elnökei. Az Igazgatóság élén az Igazgató Tanács által kijelölt „soros” igazgató áll. Az ellenőrzés munkáját a 7 tagú Ellenőrző Bizottság látja el. Feladata a Vállalkozás vagyonával való gazdálkodás, a számvitel, a pénzkezelés, a határozatok megtartásának ellenőrzése.

Az önálló társulás 1969 márciusáig állt fenn, akkor vonták össze az Önálló Baromfitenyésztéssel. Ettől kezdve egyszemélyi felelős igazgató vezetése alatt dolgozik a két fő ágazat. Jelenleg a baromfi ágazat bábolnai tojásból csibét keltet, ezeket pecsenye csirkeként 8 hetes korukban értékesítik a Baromfiipari Országos Vállalaton keresztül. 15-20 %-a szabadpiaci értékesítésre kerül, illetve a dolgozók kapják természeti juttatásként. A tojástermelés 1969 második felétől teljesen megszűnik, mivel az egész üzemben áttérnek a broiler /pecsenye/ nevelésre. Törzsállományt is nevelnek, amelyet a társvállalatoknak adnak el tovább tenyésztés céljából.

1969-ben 13-291 mázsa húst termeltek

966.000 darab tojást

41.279 ezer ft-os termelési értéket hoztak létre

200.380 Ft-os termelési érték jut egy főre

113 fő dolgozója volt.

Terveik között szerepel a teljes profiltisztítás, csak tiszta fajtákat tenyésztene. A következő években megteremtik a libanevelés lehetőségeit. Épül a fürdő, a zuhanyzó a dolgozók részére. 1975-re 85 milliós termelési értéket kívánnak elérni.

Ágazatvezető: Molnár Ferenc

A legelő és erdőgazdasági ágazat 1969-ben 53 km hosszúságú dűlőt fásított, 5 tsz üzemegység területén végezte el a fásítást, főként a fanettekkel telepítik be. Ennek biztosítására évente 6-7 ezer csemetét nevelnek, 50 %-át saját szükségletükre. 50 %-át értékesítésre. Nagyüzemi módszerekkel nevelnek akácot, kocsányos tölgyet, nemes nyárfát, egy holdon pedig egzotát. Az üres vágásföldeket a dolgozók illetményföldként megkapják. Számuk: 31 fő, ebből 25 szakmunkás. A legelő mennyisége 1969 márciusában már csak 362 hold, a többi 4.200 hold a termelészövetkezetek saját kezelésébe ment át. Továbbra is igénybe kell venni az állami támogatást évi 60-70 ezer Ft-ot, miután a legelők karbantartásához szükséges összeg a háztáji állatok után fizetett fűbérből nem folyik be a pénztárba. A csorda átlagban 300 marhából, a csürhe 1.200 sertésből áll. Az ágazaton belül kisállattenyésztő szakcsoport működik, tagjainak száma 23. New-Hampshire fajtájú, 7.500 darabból álló törzsállomány tojástermelését a keltető állomás vásárolja fel.

Ágazatvezető: Oláh Zsigmond

Az üzemnek önálló párt és KISZ szervezete van, az elődöknek is volt.

Igazgató: Tóth János A Városi Pártbizottság VB tagja

Párttitkára: Oláh Zsigmond A szakma kiváló dolgozója.

TÜZÉP Debreceni Tüzelőszerszám és Építőanyag Kereskedelmi Vállalat 843. számú telepe Pálnagy Zsigmond u 23.

A telep 1949 novemberében alakult jelenlegi 1827 négyszögöles telkén, a régi szövőgyár helyén.

/ A Kötszövőgyár RT. városunk egyetlen jelentős üzeme volt felszabadulás előtt. 1906-ban Friedrich Lajos hajdúböszörményi és Pauliny Vilmos hajdúnánási kereskedők kezdték építtetni. Tervezője Lux Imre és Slachta János. A szakemberek szerint európai szintű felszereléssel termeltek körkörös szövő gépeiken harisnyát. Az üzemnek átlagban 500 dolgozója volt. 1944 októberében a visszavonuló németek az üzem készleteit elvitték, épületét felrobbantották illetve felgyújtották. Még ez év őszén a szakszervezet rohammunkát szervezett a romeltakarításra. Kimentettek a romok alól 400 megrongált, de üzemképes állapotban hozható gépet, 80 darab kevésbé sérültet egy megmaradt épületrészben helyreállítottak, hogy a termelést megkezdjék. A város vezetősége minden lehetőséget elkövetett, hogy az

üzem újjáépítésének lehetőségét megteremtse. Újjáépítési kölcsönt kért rá szakszervezet, az ügy a Gazdasági Főtanács elé is került, amely egy bizottságot nevezett ki az ügy intézése céljából. Ismeretlen okok miatt a gyárat nem építették újjá, noha a Nemzeti Bizottság 1945 novemberében is határozatot hoz a gépek elszállításának megakadályozására, okul hozva fel, hogy a gyár üzembeállításával kívánja a munkanélküliséget enyhíteni, nem történik semmi érdemleges. Végül raktározás céljára használják a területet./

Neve ekkor Tüzelőszer és Építőanyag Nemzeti vállalat. 1949-ben még csak tüzelőféleségek értékesítésével foglalkoztak. 1950 második felében kezdték meg az építőanyag-árusítást. Sok gonddal küszködött az öt fős kiszolgáló személyzet, mert csupán egy raktárra volt, a régi üzemgépházának éppen megmaradt része, irodául a volt tulajdonos mosókonyhája szolgált. A nehézségek ellenére is 1,300 ezer Ft volt a bruttó forgalma 1950-ben.

Az évek folyamán tervszerűen fejlesztették a telepet. Két darab, egyenként 350 négyzetméteres raktárt építettek, ebben tárolják az építőanyagot, megfelelő irodaépületet emeltek, 10 tonnás hídmérleget szereltek be, s a vasúttól iparvágányon szállítják az árut a telepre. Mindenféle építőanyagot, tüzelőféleségeket forgalmaznak, nagy raktárkészletekkel rendelkeznek. 1969-től vasszerelvényeket is értékesítenek. A telep adminisztrációja két részlegben folyik. A tüzelőanyag-rendelés a Szabadság útja 13. szám alatti irodában eszközli a vásárlóközönség, fuvarral együtt, így nem kell kimennie a távolosó telepre. Az építőanyag viszont a Pálnagy Zsigmond utcai telepen vásárolható meg, ott helyben válogatva ki a kívánságnak megfelelőt.

Forgalomalakulás:

1960-ban	9 millió Ft.
1965-ben	14 millió Ft.
1967-ben	16 millió Ft.
1968-ban	18,6 millió Ft.
1969-ben	24,2 millió Ft.

Telepvezető: Szoboszlai István

Városgazdálkodási Vállalat

Városkert u 40.

A vállalat elődjét a szükség hozta létre. 1951-ben először kezdte meg a munkát városunkban egy olyan vállalat, amely lakóhelyünk városiasodását egy vonalon mutatta. Ez a Köztisztasági Vállalat volt,

melynek feladata a város köztisztasági teendőinek ellátása. Emellett 1951-52-ben még két más vállalatot is alapított a Városi Tanács,- a Városi Kertészet és az Ingatlankezelő és Szolgáltató Vállalat- s a három összevonása eredményeként 1953. április 1-én Községgazdálkodási Vállalat néven folytatja a munkát. A vállalat sokféle feladatot lát el. Végeredményben mind azt, ami egy város lakosságának a köztisztasággal, szolgáltatásokkal kapcsolatos igényeit kielégíti, emellett a város egyetlen olyan virág és primörtermő egysége, amely virágossá varázsolja néhány szép parkunkat, s kereskedelmi forgalomba elégíti a lakosság igényeit töves és vágott virág tekintetében. 1959. január 1-én hozzácsatolják a Hajdúböszörményi Karbantartó Vállalatot is. Ez lehetőséget teremt nemcsak az állami tulajdonban lévő házak karbantartására, amit eddig is végzett az anyavállalat, hanem új házak emelésére, felújítására is. Az építőipari részleg gyorsan erősödött. 1963-tól azonban sajnálatos módon visszafejlesztették, mert a Beruházási Kodex megvonta az ilyen jellegű vállalatoktól az építőipari tevékenységet, csupán az állami tulajdonban lévő épületek karbantartásával foglalkozhatott. Át is adta álló és forgóeszközeinek nagy részét a tanácsi építőipari vállalatnak. 1968-ban –több kisebb-nagyobb változás után- formálódott a vállalat a maivá. Új nevet is kapott: Községgazdálkodási Vállalat. Szerteágazó tevékenységet folytat a vállalat. A Városkert utcán 2 kh. 1124 négyszögöles kertészete van, ahol főként virágot, dísznövényt nevelnek. Ezek nagy részét a város parkjainak díszítésére használják fel, más részét a Munkácsi utcai virágüzletben árusítják a lakosság részére. A kertészetben 780 négyzetméter alapterületű, központi fűtésű melegházban nevelik a virágokat és kevés primört. 1600 négyzetméteres hollandágiban palánta előneveléssel foglalkoznak. Ugyancsak a Városkert utcán van koszorúkészítő műhelyük is. Gondozza a vállalat a város sorfáit, felújítja a kiöregedetteket új sorokat telepít, parkokat épít. Legutóbb a város felszabadulásának 25. évfordulója tiszteletére az állomás előtti Felszabadulási parkot. / Ennek helyén állt korábban a mérlegház, s itt volt a takarmányvásár. / A vállalat végzi a város köztisztasággal kapcsolatos teendőit, az utcák, terek, piacok tisztántartását /16 dolgozó/ az utak portalanítását modern locsolókocsival. Az állami tulajdont képező, tanácsi lakóalaphoz tartozó ingatlanok kezeléséről is e vállalat gondoskodik. Ezek száma 53, amelyben 321 bérlemény található. Üzemelteti a városi fürdőt. Az 1936-ban épített városi strandfürdőt tervszerűen fejleszti, az 1962-ben épült termálfürdőt korszerűsíti tetemes anyagi áldozatoktól sem riadva vissza, 1969-ben közel 400 ezer forintot költöttek rá, noha a fürdő fenntartása ráfizetéses. Építőipari részlege, amely az utóbbi években a visszafejlesztést kiheverve új életre kelt, jelentős munkát végez. Többek között a részleg építette a Déli-Lucernásban lévő modern orvosi rendelőt, kisáruházat az Erdélyi utcán, a Bodán lévő tanácsi pihenő házat, betonkorlátot a Debrecen-Miskolc műút mentén, emellett sok-sok magánházat. A vállalat alapításakor a dolgozók létszáma mindössze 16 fő volt, az éves termelési érték 1,8 millió. Jelenleg 170 dolgozója van, 8,4 milliós termelési értéket állít elő. Hét brigádjuk viseli a szocialista brigád megtisztelő címet. Önálló pártszervezetük 1964, szakszervezetük 1951, KISZ szervezetük 1964 óta működik.

Igazgató: Lévai János

Párttitkár: Miklósi Sándor

Szakszervezeti titkár: Fekete Imre

KISZ titkár: Miklósi Mária

Városi Könyvtár

Petőfi u. 15.

A múlt század végén a gimnázium könyvtára volt az egyetlen számottevő könyvgyűjtemény városunkban, amelyet jellegénél fogva kevés ember használt. Emellett az Iparos Olvasókör könyvtára érdemelt említést, melynek fejlesztésére a kisiparosság az 1910-es években sokat áldoz. A XX. század első évtizedében alakulnak a polgári olvasókörök /Népkönyvtárak/ a Földművelésügyi Minisztérium támogatásával. 1905 márciusában 100-100 kötetes könyvtárat küld az akkor már meglévő Szekeres utcai és Temető utcai Polgári Olvasókör számára, a következő években ugyanannyi ismeretterjesztő gazdasági és irodalmi jellegű könyvet kap a Böszörmény-külváros, / Kisböszörmény / Fehértói utcai, Újvárosi utcai és Szoboszló utcai olvasókör. 1911-ben a fent említettek mellett a Bársony utcán / ma Vörösmarthy / a Szűrű utcán / Batthyány L. u. / is nyílik olvasókör. Az 1920-as 30-as években sorra nyílnak a különböző egyházi ifjúsági, nőegyleti és magán-kölcsönkönyvtárak. A felszabadulás után, 1945-ben miniszteri rendelet intézkedik a Népkönyvtárak újjászervezéséről, miszerint össze kell vonni a város területén található összes könyvtárt. Ezt félig-meddig meg is valósítják. 1946-ban, januárt hónapban megalakul a Népművelési Tanács, ez szervezi és nyitja meg a Városi Közművelődési Könyvtárat a Városi Múzeum mellett két kis szobában. A könyvtár állománya 2.500 kötet. 1949 decemberéig kölcsönöz könyvet, ekkor megszűnik. Állományának egy részét különböző társadalmi szervek között szétosztják. Sok huzavona után 1950-ben hozzák létre a Nép könyvtárat a Petőfi Ház egyik helyiségében 491 kötet könyvvel. Ez a magja a ma is meglévő könyvtárnak. Mellette továbbra is működnek a társadalmi, politikai szervezetek, iskolák és a múzeum könyvtára. 1952-től kezd nagymértékben fejlődni a könyvtár, állományát és forgalmát tekintve egyaránt.

év	kötetszám	olvasók száma	kölcsönzött kötet
1952	2.031	399	5.435
1953	3.066	905	24.364
1954	4.017	1.250	39.300
1955	5.445	1.276	41.766
1959	10.528	1.567	63.765

1960 11.759 1.625 75.764

1953-ig társadalmi munkában látják el lelkes könyvbarátok a kölcsönzéssel járó teendőket, ekkor állítanak be 4 órás munkaidővel egy tiszteletdíjas könyvtárost. 1950-től alakulnak a letéti könyvtárak, melynek gazdája a Megyei Könyvtár. 1955-ben a következő helyeken működnek: Bársony-dűlő, Vidiföld, Dedőhát, Hatlyukúhíd, Kispród, Nagyzelemér, Bodaszőlő iskoláiban és a Bocskai TSZ-ben. A Városi Népkönyvtár könyvpropagandát is kezd. Író-olvasó találkozókat szervez az ünnepi könyvhéten /Sarkadi Imrével/ könyvkiállítást rendez, ajánló bibliográfiákat állít össze. 1956-ban a könyvtár megkapja a Megyei Könyvtár letétjeinek anyagát, 1081 kötet könyvet, s ezzel a Városi Közművelődési Könyvtári hálózat alapját megvetette. 1956-ban a József Attila olvasómozgalom a fiatalok olvasási kedvét megnövelte- 581 fiatal nevezett be a versenybe-, így a könyvtár forgalmát is. Csaknem megduplázódott az olvasók száma. A szűknek bizonyuló helyiségből átköltözik a könyvtár ugyancsak a Petőfi Ház egy nagyobb-50 négyzetméternyi alapterületű- helyiségébe, 1956 nyarán. A megjavult elhelyezési lehetőségeket kihasználva leválasztottak egy olvasósarkot, ahol folyóiratokat, kéziratokat olvashattak helyben. 1958-tól bevezetik a diafilm és hanglemezkölcsönzést, a könyvállomány egy részét válogató polcra helyezik, katalógust fektetnek fel, és ismét egy nagyobb, immár 80 négyzetméternyi területű helyiséget kapnak, hogy a megnövekedett feladatokat eredményesebben tudják ellátni. 1959-től művelődési autó áll rendelkezésükre, havonta egyszer ezzel bonyolítják le a fiókkönyvtárak állománycseréjét. Ebben az évben 47 könyvismertetést, 20 könyvkiállítást szerveznek az intézmény dolgozói. 1961.május hónapjában egy 25 négyzetméter alapterületű gyermek könyvtárat rendeznek be 3653 kötettel. A 14 éven aluli gyermekek nagy kedvvel látogatják a szabadpolcos rendszerű könyvtárat, ahol vásárnaponként pedagógusok vezetésével mesemondás, meseolvasás, diafilm-vetítés neveli, szórakoztatja a gyermekeket. 1962 az intézmény korszerűsítésének az éve. Olvasóteremmel, raktárhelyiségekkel /70 négyzetméter/ új bútorzattal, felszereléssel gazdagodnak. Áttérnek a szabadpolcos rendszerre. A fejlődés minden téren ugrásszerű.

év	kötetszám	olvasók száma	kölcsönzött kötet
1962	17.031	2.925	91.000
1965	31.877	3.718	129.008
1967	37.925	4.851	126.427
1969	45.653	5.160	116.963

1963-ban már 15 könyvtári egysége, egy gyermekrészlege, 2 fiókkönyvtára, 11 tanyai, külterületi kölcsönző szolgálja az olvasási igény kielégítését. 1964 a könyvtári hálózat kiszélesítésének az éve. Újabb termelőszövetkezetekben /Dózsa, Kossuth/ létesítenek letéti könyvtárat. Jelenlegi helyzet a város 16,6%-a a könyvtár olvasója. Kor szerinti megoszlás:

14 éven aluli	15-19 éves	20-24 éves	25 év fölött
2.479	1.160	310	1.211

Foglalkozás szerinti megoszlás:

ipari fizikai dolgozó:	687
mezőgazdasági dolgozó:	457
szellemi dolgozó:	334
tanuló:	3.114
egyéb:	568

Kétezer kötetes kézikönyvtár, 120 féle újság, folyóirat áll helyben az olvasók rendelkezésére. A könyvtár dolgozóinak száma: 5 fő

Könyvtárvezető: K. Nagy Imre A Szocialista Hazáért Érdemrend tulajdonosa

Városi Tanács

Bocskai tér 1.

1950-ben alakultak meg a tanácsok hazánkban, így városunkban is. Működését az 1950. I. törvény, majd négy év tapasztalatainak felhasználásával az 1954-ben kiadott második tanácstörvény alapján végzi.

Feladatait három fő irányelv szabja meg: A tanács a párt irányításával vezeti a helyi társadalmi, gazdasági és kulturális tevékenységet. Közreműködik az országos jelentőségű társadalmi, gazdasági és kulturális jellegű állami feladatok helyi megvalósításában. A tanács a saját működésével, az alárendelt szervek létrehozásával, irányításával és ellenőrzésével kapcsolatos feladatokat is ellátja.

A tanács, mint testület működési formája a:

Tanácsülés

Rendszeresen, kéthavonként ülésezik, szükség esetén gyakrabban is. Az ülések előkészítése a Végrehajtó Bizottság feladata. Az ülés témájáról előre értesíti a tanácstagokat, hogy megfelelően tájékozódjanak, és a tanácskozássra érdemben felkészülhessenek. A tanácsülés napirendjét a VB a tanács éves munkaterve, saját kezdeményezése, a tanács előző ülésén hozott határozata, a felettes testületi szervek, a tanács bizottságai, a tanácstagok indítványai, a Hazafias Népfront, a tömegszervezetek javaslatai alapján állítja össze. A tanács határozatait szótöbbséggel hozza, amely határozathoz a tanácstagok 50%-os jelenléte szükséges. A tanácsülés által hozott határozatok és rendeletek megtartása a tanács területén lévő valamennyi szervre és személyre vonatkoznak. Városunk tanácsa 80 tagú.

Végrehajtóbizottság

A tanács végrehajtó és rendelkező szerve a Végrehajtó Bizottság, amelyet a tanács első ülésén 4 évi időtartamra választ. Városunk tanácsa VB- a 13 tagú. Vezető funkcionáriusai az elnök, az elnökhelyettes és a titkár. A Végrehajtó Bizottságot a tanács irányítja. Az irányítás biztosítékai: A VB. tagjait a tanács saját soraiból választja. Munkájáról köteles rendszeresen beszámolni a tanácsnak. A tanács a VB bármely rendelkezését megváltoztathatja. A VB és az alárendelt igazgatási szervek munkáját bármikor ellenőrizheti a tanácstagok és az állandó bizottságok tagjainak közreműködésével. A Tanács a VB-ot vagy annak egyes tagjait megbízatásuk lejárta előtt is visszahívhatja. A Végrehajtó Bizottság feladatait a tanácstörvény, egyéb jogszabályok és határozatok írják elő. Ezek közül a legfontosabbak: Érvényesíti területén a Forradalmi Munkás- Paraszt Kormány és az ágazatok, valamint a tanács gazdasági, politikai célkitűzéseit. Eszközi a művelődésügyi és egészségügyi politikai megvalósításához a szükséges gazdasági irányítást. Előkészíti a tanács számára a távlati és középtávú fejlesztési terveket és költségvetési javaslatokat. Irányítja a városfejlesztési munkát. Dönt tanácsi vállalatok alapításáról, üzemek, intézmények létesítéséről. A szakigazgatási szervek munkáját irányítja, ezek tevékenységét összehangolja. Gondoskodik a bérgazdálkodás helyes megvalósításáról, jóváhagyja a költségvetési szervek beszámolóit, zárszámadását. Legfontosabb feladatainak egyike a tanácsülések alapos előkészítése. Összeállítja a napirendi tervezeteket, előterjesztéseket, összehívja a tanácsülést. Biztosítja az állandó bizottságok működéséhez szükséges előfeltételeket mind szervezési, mind tárgyi vonatkozásban.

V.B. elnök: Szombati András A Munkásérdemrend ezüst fokozatának birtokosa, A Honvédelmi Érdemérem tulajdonosa

V.B. elnökhelyettes: Végvári József A Munkaérdemrend ezüst fokozatával és a Honvédelmi Érdeméremmel kitüntetve

Titkár: Tóth Béla a Szocialista Kulturért kitüntetés tulajdonosa

Állandó Bizottságok

A tanácsdolgozó tömegeknek az államügyek intézésében való tevékeny részvétele céljából szakigazgatásonként állandó és ideiglenes bizottságokat hoz létre, amelyek javaslattevő, véleményező és ellenőrző szervek. Az Állandó Bizottságok csak a tanácsnak vannak alárendelve, a Végrehajtó Bizottságnak nem, de javaslattal élhetnek bármely ügyben, amelyet a VB 30 napon belül köteles megtárgyalni.

Az állandó bizottságok fő feladatai:

1. Segítik a tanácsot tervező, irányító és ellenőrző munkájában.
2. Javaslatokat terjesztenek a testületi szervek elé.

3. Figyelemmel kísérik a lakosság panaszait, bejelentéseit, javaslatait, azok elintézésének módját.
4. Szervezik a lakosságot társadalmi munkára, az elért eredményeket tudatosítják.
5. Megismerik a hatályos jogszabályokat, azokat megismertetik a lakossággal.
6. Rendszeresen vizsgálják a tanács alá nem tartozó szervek működését, munkájukról beszámoltatják őket.

Városunk tanácsa mellett 8 állandó bizottság működik. Tevékenységükről néhány szóban:

Pénzügyi és Városfejlesztési AB.

Tagjainak száma: 8

Fő feladata a tanács gazdasági, pénzügyi munkájának segítése. Részt vesz a távlati tervek kidolgozásában, a költségvetés végrehajtásának komplex elemzésében. A Pénzügyi Osztálynak segítséget nyújt a költségvetési revízió kialakításában, az adóalapok reálismegállapításában, a behajthatatlanság és méltányosság, az egyéb tárgyú kérelmek elbírálásában. Figyelemmel kísérik az adóbevételek alakulását, a költségvetés és fejlesztési alap kiadási előirányzatainak célszerű és takarékos felhasználását. Részt vesznek a bizottság tagjai a szövetkezetek pénzügyi ellenőrzésében is.

Az AB elnöke: Kopcsó András

Jogi és Igazgatási AB.

Tagjainak száma: 8

Működésével elősegíti a szocialista törvényesség maradéktalan érvényesítését, a társadalmi érdekek védelmét, az állampolgárok jogainak biztosítását. Éberrel őrökdi a társadalmi tulajdon sérthetlensége fölött, ha szükséges, szabálysértési eljárás indítványozásával is. Megvizsgálja az állampolgárok beadványait, panaszait, őrökdi a közérdekű ügyek bejelentőinek sérthetlensége fölött. Figyelemmel kíséri a szakigazgatási szervek ügyintéző és ügyiratkezelő tevékenységét, a gyámügyek vitelét, a kisajátítási eljárások törvényszerűségét.

Az AB elnök: dr. Kovács Géza

Mezőgazdasági és Élelmezésügyi AB.

Tagjainak száma: 9

Ülésein megtárgyalja a város szerteágazó mezőgazdasági problémáit. A termelés alakulását, a felvásárlás és értékesítés helyzetét, a rét és legelőgazdálkodással, a növényvédelemmel kapcsolatos teendőket, hogy csak az utóbbi évek kiemelt mezőgazdasági feladatait említsem. Segíti a soron következő mezőgazdasági feladatokra való felkészülést, hasznos tanácsokkal látja el a Mezőgazdasági és Élelmezési Osztályt, ezen keresztül a város összes közös gazdaságát. A bizottság tagjai gyakorlati

tevékenységükkel is hathatós segítséget nyújtanak: részt vesznek határszemeleken, áruk minősítési eljárásain, hiánycikkek beszerzésében /rézgálic/ ellenőrzik a járványügyi óvintézkedések betartását. /száj és körömfájás/

Az ÁB elnöke: Dr. Újlaki Sándor

Művelődésügyi ÁB.

Tagjainak száma: 8

Az oktatás és művelődésügyi intézmények fejlesztésének szorgalmazója. Nagy körültekintéssel tesz javaslatokat az iskolák, a napköziotthonok, kollégiumok, óvodák tárgyi és személyi feltételeinek javítására, bővítésére. Napirendjén szerepel állandóan az oktatási intézményekben folyó nevelőmunka értékelése, ennek segítése. Figyelemmel kíséri a Művelődési Központ, a Városi Könyvtár, a Hajdúsági Múzeum, a Béke mozi tevékenységét, programját, műsorpolitikáját, ez intézmények látogatottságát. Foglalkozik az ifjúság kulturális és sportigényeinek kielégítésével, illetve ezekre javaslatot tesz. Tárgyal város esztétikai kérdésekről, állásfoglalásaival hozzájárul városunk szebbé tételéhez.

Az ÁB elnök: Cseke Gábor

Ipari és Kereskedelmi ÁB.

Tagjainak száma: 12

Két albizottságként működik, mivel tevékenységi köre nagy és szétágazó. Az ipari albizottság évenként felméri a vállalatok KTSZ-ek termelési eredményeit, a bizottság tagjai részt vesznek ezek mérlegzáró közgyűlésein, megvizsgálják a dolgozók és a szakmunkás utánpótlás helyzetét. Ellenőrző munkája kiterjed a kisiparosok tevékenységének vizsgálatára, az ipari tanulószervezetek kötésére. A kereskedelmi albizottság munkájával elősegíti a lakosság áruellátásának zavartalan tételét, védi a fogyasztók érdekeit, igyekszik kulturáltabbá tenni a kereskedelmet. Vizsgálja a vendéglátó egységek szolgáltatói tevékenységét, a kiskereskedők és a termelőszövetkezeti árudák áruválasztékát és ár képzését. E bizottság mellett működik egy 30 főből álló társadalmi ellenőrző szerv. Tagjai a lakásukhoz legközelebb eső boltok, piacok munkáját ellenőrzik, javaslatokat tesznek a boltvezetőnek, illetve az állandóbizottságnak a nyitvatartási idő, az áruválaszték bővítés és egyéb vonatkozásban. Próbavásárlásokban vesznek részt a város különböző részein lévő boltokban, ezzel segítik az Állami Kereskedelmi Felügyelőség ellenőrző munkáját is.

Az ÁB elnöke: Zsiros Imre

Egészségügyi, Szociálpolitikai és Munkaügyi ÁB.

Tagjainak száma: 9

A bizottság megvizsgálja a tanácshoz benyújtott segélykérelmeket, az igénylők szociális helyzetét, javaslatot tesz a kérelmek elfogadására vagy elutasítására. Rendszeres vagy rendkívüli segély javasol olyan személyeknek, akiknek eltartására kötelezhető családtagjuk nincs, kelengyeutalvány juttatását SZTK-ra nem jogosult személyeknek. A bizottság minden évben visszatérő feladata a közgyám ellátásban részesülők igényeinek felülvizsgálata. Ugyancsak ez a testület állapítja meg a hadigondozottak, járadékosok igényeinek jogosságát. Felméréseket végez és nyilvántartásba veszi a csökkent munkaképességűeket, ezek számára munkalehetőséget keres. Részt vesz az alkoholelles mozgalomban, propagandával és tevőlegesen egyaránt. 1969-ben például 9 személy elvonókúrára való berendeléséről határozott.

Az ÁB elnöke: dr. Zolnai Antal

Kirendeltségi ÁB.

Tagjainak száma: 5

A tanyai lakosok helyzetének vizsgálata, a tapasztalatokból eredő teendők megállapítása, az ezzel kapcsolatos legmesszemenőbb segítségnyújtás a bizottság feladata. Különös figyelemmel kísérik a bizottság tagjai a tanyasi gyermekek oktatását, nevelését, a határban élő lakosság egészségügyi ellátását. Minden olyan igényt, javaslatot figyelembe vesz, amely a meglehetősen hátrányos helyzetben élő tanyasi lakosok életkörülményeinek javítását célozza, s ezek gyakorlatban való megvalósításában tevékenyen közreműködik.

Az ÁB elnöke: Nyisztor Gyula

Gyermek és Ifjúságvédelmi ÁB.

Tagjainak száma: 5

Minden olyan kéressel, ügyel foglalkozik, amely kapcsolatos a gyermekekkel, az ifjúsággal. Elsősorban a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek családjainak elemzésével a segítségnyújtás módjával. Kutatja az ifjúság elhelyezkedési lehetősége bővítésének módját. Igyekszik azon munkálkodni, hogy az ifjúság kulturált szórakozási lehetőségeit illetékes szervek biztosítsák. Figyelemmel kíséri a fiatakorúak bűnözés helyzetét, szoros kapcsolatot tart a Rendőrség ifjúságvédelmi megbízottjával, munkáját segíti.

Az ÁB elnöke: Patakvölgyi Rudolfné

Titkárság

A tanács Végrehajtó Bizottsága mellett titkárság működik, amely a tanács, a VB és a VB elnök tevékenységével kapcsolatos szervezési és ügyviteli feladatokat látja el a VB és a VB elnök rendelkezései alapján.

A teendői közül a legfontosabbak:

Biztosítja a Tanács és a Végrehajtó Bizottság üléseinek tárgyi feltételeit. Szervezi a Tanácstagok beszámolóit és fogadóóráit, végzi a tanácstagok tájékoztatását. Gondoskodik arról, hogy a hatáskörébe tartozó bejelentések, javaslatok elintézését nyerjenek, illetve az illetékes szervekhez kerüljenek. Elősegíti a tanács bizottságainak zavartalan működését, munkájuk összehangoltságát, szervezi közöttük a tapasztalatcserét. Ugyancsak gondoskodik a szakigazgatási szervek együttműködésének zavartalanságáról. Közreműködik az országgyűlési képviselő és a tanácstagok választásával kapcsolatos feladatok ellátásában. Vizsgálja a testületi előterjesztéseket és határozati javaslatokat a törvényesség szempontjából. Jogi véleményt nyilvánít a tanács és a VB valamint a VB szervei kérésére, e szervek jogi képviseletét a VB elnök megbízása alapján ellátja. A végrehajtó bizottság határozata alapján fegyelmi vizsgálatokat vezet, jelentést tesz az eljárás eredményéről. Törvényességi vizsgálatot tart a szakigazgatási szerveknél, hogy működésük megfelel-e a hatályban lévő jogszabályoknak. A végrehajtó bizottság és a VB elnöke hatáskörébe tartozó munkaügyi vitákat és egyéb munkajogi ügyeket intéz. Készíti a testületi ülések jegyzőkönyveit, gondoskodik azok megőrzéséről, illetve az illetékesekhez való eljuttatásáról.

Pénzügyi Osztály

Két nagy feladatkört lát el: költségvetési és adóügyi feladatokat.

Költségvetés feladatai:

Elkészíti a tanács középtávú pénzügyi tervét és éves költségvetését. Kidolgozza a fejlesztési tervek bevételi forrásait, gondoskodik a bevételek beszedéséről. Ellátja a jóváhagyott beruházások számviteli teendőit. Elbírálja az évközi költségvetési átcsoportosítási és pótelőirányzati igényeket. Ellátja a pénzeszközökkel az önállóan gazdálkodó intézményeket. A szakigazgatási szervekkel együttműködve elkészíti, illetve az önállóan gazdálkodó szervekkel elkészített majd felülvizsgálja a költségvetési gazdálkodásról szóló beszámoló jelentést, s azt indoklással a végrehajtó bizottság elé terjeszti. Ellátja a városi tanács alá tartozó intézmények és szervek gazdaságos- pénzügyi revíziójával kapcsolatos ellenőrzési feladatokat.

Adóügyi feladatai:

Kiveti egyénenként és évenként mindazokat az adókat, amelyeket a törvény vagy törvényerejű rendelet adónak nyilvánít, s amelyek kivetését a jogszabályok hatáskörébe utalnak. Ilyenek a házadó,

a mezőgazdasági lakosság jövedelemadója, általános jövedelemadó, honvédelmi hozzájárulás, telekadó, községfejlesztési hozzájárulás, gépjárműadó, ebadó, út-és közműfejlesztési hozzájárulás stb. Beszedi, behajtja, könyveli és nyilvántartja mindazokat az adókat, amelyeket a rendelkezések értelmében kezelni köteles. Engedélyezi a részletfizetési kedvezményeket, határoz adókedvezmények engedélyezése iránt beterjesztett kérelmekben. Törli a tartozást adókötelezettség megszűnése esetén. Eljár pénzügyi szabálysértési ügyekben.

Tájékoztatóképpen közlünk néhány adatot a költségvetésre vonatkozóan; milyen összeg állt rendelkezésre a pénzügyi osztálynak, ebből mennyit, hova fordított.

Év	Költségvetési	Ágazatok				
	fő összeg	gazdasági	szociális	egészségügy	kulturális	rend és jogbirt. igazgatás
1956	11.831.000	1.393	1.628	7.099	89	1.622
1960	18.865.000	2.251	2.956	11.065	86	2.507
1965	29.722.000	7.073	3.607	16.211	227	2.604
1969	36.712.000	5.585	6.884	16.600	191	2.867

Ezen kívül 1969-ben pénzügyi lebonyolításra 2.285 ezer Ft-ot, vállalati kiadásokra 2.300.000 Ft-ot fordítottak.

Osztályvezető: Sarkadi Endre

Építés, Közlekedés és Vízügyi Osztály

Fő feladata, mint a neve is jelzi, a város építésügyi, közlekedésügyi és vízügyi munkáinak szervezése, irányítása, ellenőrzése.

Egyik legfontosabb a városfejlesztéssel függ össze. Előkészíti az ezzel kapcsolatos terveket, azok jóváhagyását, módosítását, ellenőrzi végrehajtását. 1967-ben az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium kezdeményezésére tervpályázatot írt ki városunk távlati rendezése tárgyában. A pályázatra 6 tervező illetve tervezőcsoport küldte meg munkáját. Ezek szolgáltak alapul az 1969-70 évre tervezett városrendezési feladatok kimunkálásához, amelyek elsősorban a városközpont kialakítását célozták. Kidolgozza a középtávú és távlati lakás és közműfejlesztési javaslatokat, és elfogadásra a Végrehajtó Bizottság elé terjeszti. Közreműködésével épült eddig 250 családi ház, 480 OTP-s ház, 230 lakásos többszintes lakóépület a KISZ, a pedagógus és vállalati lakásépítésiakció keretében. E lakások helyét kijelöli, előkészíti, szanálja a rajta lévő építményeket, a lehetőségekhez mérten közművesít. Összehangolja a közművek, a víz és csatornázási művek, az energiaszolgáltató rendszerek, az úthálózat fejlesztésével kapcsolatos tevékenységet. Gyakorolja az elsőfokú építésügyi hatósági jogkört: területfelhasználási, telekalakítási, közterület használati kérdésekben dönt, építési, bontási engedélyeket ad ki, ezek törvényben előírt végrehajtási módját ellenőrzi. Ellátja a város területén működő két lakásszövetkezet fölött az állami felügyeletet, jóváhagyja az alakuló

szövetkezetek alapszabályzatát, dönt összevonásukról vagy megszüntetésükről. Javaslatokat tesz a köztisztasági szolgáltatások, a zöldterületi gazdálkodás / parkok, játszóterek, sorfák stb. / a temetői létesítmények fenntartására, fejlesztésére vonatkozóan. Ellátja az állami tulajdonban és tanácsi kezelésben lévő 353 lakással kapcsolatos tulajdonosi feladatokat. Javaslatot tesz a személyszállítással kapcsolatban autóbuszjáratok beindítására, menetrend összeállítására, megállóhelyek létesítésére. Jelenleg két autóbusz bonyolítja le a helyi közlekedést. Karban tartja a tanácsi kezelésben lévő utakat, újakat építtet. Az elkövetkezendő 5 évben útfenntartásra 21.8 milliót, új utak építésére 3.9 millió Ft-ot szándékoznak fordítani. Fenntartja és gondozza a város területén és a határban lévő hidakat, amelyek a vízfolyásokon ívelnek át. Jelentősebb a K-4-en, a Keleti-Főcsatornán és a Brassó-éren találhatók.

Osztályvezető: Kovács Miklós

Mezőgazdasági és Élelmezési Osztály

Az osztály feladata a mezőgazdaság, az erdészet, az élelmiszeripar fejlesztésének biztosítása, a termelőszövetkezetek és egy egyszerűbb mezőgazdasági szövetkezetek állami felügyelete. Javaslatokat dolgoz ki a termelés fejlesztésére vonatkozóan. Felülvizsgálja az egyszerűbb szövetkezetek, társulások alapszabályát, azt jóváhagyja. Vizsgálja, hogy termelőszövetkezetekben hogyan tartják be a hatályos jogszabályokat, az alapszabályban rögzítettek szerint irányítanak-e. Felméri, hogy termelőszövetkezetek milyen beruházásokat kívánnak megvalósítani, amelyek állami támogatást igényelnek, azok szükségességéről meggyőződik, s azok teljesítésére vagy elutasítására javaslatot tesz. Összesíti, elemzi és továbbítja a termelőszövetkezetek zárszámadási eredményeit. Segíti a mezőgazdasági nagyüzemek szakemberrel való ellátását, gondoskodik a szakmunkásképzés irányításáról. Felülvizsgálja és véleményezi a termelőszövetkezetek kiegészítő tevékenységét, ilyenek létrehozását vagy megszüntetését javasolja, engedélyezi. Elemzi a város területén folyó élelmiszeripari feldolgozó tevékenység alakulását, javaslatot tesz ezek fejlesztésének irányára és arányára. Ellenőrzi a szerzőségkötések és a felvásárlás helyzetét, a mezőgazdasági nagyüzemek, kisipari termelőszövetkezetek, a magánkisiparosok és magánkiskereskedők élelmiszeripari tevékenységét különös tekintettel a termelői árakra. Ellenőrzést gyakorol a rét és legelőgazdálkodás, az öntözési és talajvédelmi munkák felett. Hatékonyan működik közre az állategészségügyi előírások betartásában különös tekintettel a szarvasmarha és sertésállomány gümőkór és Brucella mentesítésére. Emellett vizsgálja a vágóhidak, a közfogyasztásra kerülő hús és tejtermékeket, az élelmiszert árusító üzleteket, szükség szerint laboratóriumi vizsgálatot végeztet. Összefogja a mezőgazdasági termékértékesítési szerződésekkel kapcsolatos jogviták peren kívüli rendezésére létesített egyeztető bizottságok munkáját.

Osztályvezető: Hollós Ferenc

Igazgatási Osztály

Az osztályok ügyiratkezelését ellenőrzi, megfelel-e az 1957.évi IV. törvénynek: az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló jogszabálynak.

Az osztály kebelés működik az anyakönyvi hivatal. Ellátja az anyakönyvvezető a születés, halálozás, házasság bejegyzését, az ezzel kapcsolatos teendőket. a gyámügyek intézése is az igazgatási osztály feladatkörébe tartozik. Biztosítja a kiskorúak testi, szellemi, erkölcsi fejlődését, gondoskodik arról, hogy a gyermekek minden káros befolyástól mentesen nőjenek fel. Gyámhatósági eljárás indulhat hivatalból, bejelentésre vagy más hivatalos szerv megkeresésére. Intézeti elhelyezést, állami gondozásba vételt biztosít az arra rászoruló gyermekeknek. Gondnok kirendelését is végzi kiskorúak és cselekvőképtelen felnőttek esetében azok ügyeinek intézése céljából. A közületi elhelyezés is az osztály feladatai közé tartozik. Ipari, kereskedelmi és szolgáltató vállalatok kezelésébe ad területeket, üzlet és irodahelyiségeket. Köz és egyéb népgazdasági érdekeket szolgáló célokra ingatlanokat, ingatlanrészeket sajátít ki. Birtokvitákat, ügyeket rendez, intéz. Rendelkezik az üresen álló, állami tulajdonban lévő lakásokkal, azokat kizárja a szükségnek megfelelően. Az eltartási és életjáradéki szerződések kötését jóváhagyja, azok pontos betartását ellenőrzi. Amennyiben a szerződések megtartásában kifogásolható eljárást talál, intézkedést tesz a szerződések felbontása ügyében. Így védi messzemenően az idős lakosság érdekeit. Az osztály hatáskörében tartozik a szabálysértési ügyek elbírálása.

Az állampolgárok egymás közötti vitáit rendez, azokat, amelyeket az 1968.I. törvény szabályoz. Szervezi és lebonyolítja a szocialista tartalmú családi és társadalmi ünnepségeket. Az utóbbi két-három évben ezek a feladatok megsokasodtak az osztályszervező, felvilágosító munkája eredményeként. Intézi a város tűzrendszetével kapcsolatos feladatokat. Irányítja az önkéntes tűzoltó testület munkáját.

Hadkötelezettségi ügyeket intéz.

Hatósági feladatai közé tartozik hatósági bizonyítványok kiadása az állampolgárok részére. Határozatot hoz az eredeti birtokállapot visszaállítására, károk és költségek megtérítésére, a birtoksértőt szabálysértési eljárás alá vonja.

Osztályvezető: Hegedűs Imréné

Művelődésügyi Osztály

Javaslatokat dolgoz ki a VB részére óvodák, általános iskolák, gyógypedagógiai iskolák, továbbképző iskola létesítésére, megszüntetésére. Irányítja és ellenőrzi ezeknek az intézményeknek a munkáját, emellett az általános iskolai felnőttoktatást is. Segíti az általános iskolában folyó pályaválasztási tanácsadó tevékenységét. Gondoskodik az irányítása alá tartozó intézményekben az úttörőmozgalom

és az oktató-nevelő munka feladatainak összehangolásáról. Szervezi és irányítja a pedagógusok továbbképzését szakmai és ideológiai vonatkozásban. Támogatja a Szülői Munkaközösségek munkáját elősegíti a szülők pedagógiai ismereteinek bővítését, előadások, tanfolyamok szervezésével. Előmozdítja a gyermekek munkára nevelésének érdekében az iskolák és az üzemek közötti jó kapcsolat megteremtését, fejlesztését. Hathatósan segíti a Gyermekek és Ifjúságvédelmi Állandó Bizottság, az állami gondozott gyermekek továbbtanulását. Jóváhagyja az általános iskolák tantárgyfelosztását, a mezőgazdasági jellegű továbbképzőiskola éves oktatási tervét. Ellátja a Rendtartásban és más jogszabályban előírt feladatokat. Irányítja a hatáskörében tartozó intézményekben a népművelési tevékenységet. Felügyeletet gyakorol az üzemek, termelőségvetkezetek népművelési munkája fölött, biztosítja az eredményes művészeti nevelőmunkát. Ellenőrzi a műsoros előadások színvonalát, ezekhez az engedélyt megadja. Az osztálygazdálkodással kapcsolatos feladatokat is ellát. Közreműködik fejlesztési javaslatok kidolgozásában, kezdeményezi új művelődési intézmények létesítését, a meglévőket átszervezését vagy megszüntetését. Jóváhagyja az oktatási, művelődési intézmények költségvetését.

Jelenleg 8 óvoda, 7 általános iskola, 6 napköziotthon, egy tanyai kollégium, a kiegészítő iskola, a Művelődési Központ és a Városi Könyvtár fölött gyakorol felügyeletet a Művelődésügyi Osztály.

Osztályvezető: dr. Bencsik János

Egészségügyi Csoport

Irányítja és ellenőrzi a város egészségügyi intézményeinek munkáját, összehangolja tevékenységüket, biztosítja zavartalan működésüket.

Hatósági feladatai közül a legfontosabbak:

Gondoskodik arról, hogy a fertőző betegségben szenvedők /tbc-sek, trachomások, nemibetegek/ gyógykezeltesse magukat. Kötelezi őket rendszeres orvosi vizsgálaton való részvételre, szükség esetén intézkedik intézetben való elhelyezésükről. Elrendelheti idült alkoholisták gondozását, elvonókúrán való részvételét. Engedélyezi az orvosi magángyakorlat folytatását, illetve ilyen engedélyeket bevonhat. Rendszeres szociálissegélyt állapít meg a rászorulóknak, dönt ezek mértékéről, felemeléséről vagy csökkentéséről. A csoport foglalkozik az ingyenes csecsemőkelengye juttatással, a sokgyermekes anyák jutalmazásával. Nyilvántartja a hadirokkantakat, s kivételes gonddal intézi ügyeiket, ellátásukat. A sorkatonai szolgálatot teljesítő fiatalok segélyügyeit ugyancsak. A büntetésüket letöltött személyek utógondozásával is foglalkozik a tanácsnak e szerve, segíti a társadalomba való beilleszkedésüket, munkaalkalmat keres számukra. Foglalkozik a csoport a szociális intézményekbe való beutalással, az ilyen kérelmek jogosságát megvizsgálják, s az ügyben dönt.

Csoportvezető: dr. Ráday Sándor

Tervcsoport

Ellátja a hosszú távú, középtávú és éves tanácsi tervezéssel kapcsolatos feladatokat. Fejlesztési tanulmányokat dolgoz ki, amelyek megvalósítását fontosnak tartja a város harmonikus fejlesztése érdekében. Ezeket a Végrehajtó Bizottság elé terjeszti. Számításokat végez és terjeszt elő a helyi források várható, illetve javasolt nagyságára vonatkozóan. Szorosan együttműködik a pénzügyi osztállyal. Javaslatokat tesz a VB rendelkezésére álló fejlesztési alap felhasználására. Jelenleg a közművesítés fejlesztésére vonatkozó javaslataik közül említésre méltó a vízműtársulás létrehozását, a szennyvízelvezető csatornarendszer és a gázvezeték kiépítését célzó terv. A 8 tantermes iskola, a 84 férőhelyes általános iskolai kollégium, a 100 férőhelyes óvoda, a 104 lakás építése, a következő 5 évben építendő ezer lakás építésének előkészítése az oktató-nevelőmunka tárgyi feltételeinek megjavítását, illetve a lakosság lakásgondjainak részleges megoldását célozza. A jóváhagyott terv alapján megbízást ad a beruházási vállalatnak a beruházások elkészítésére és kivitelezésére, ezzel egyidőben elkészíti a pénzügyi szükséglet ütemezését, s azt a pénzügyi osztály rendelkezésére bocsátja. Hozzájárul vállalatok, intézmények kérésére részben vagy egészben a tanácsi fejlesztési alapból megvalósítandó beruházások saját lebonyolításához. Vizsgálatot végez az iparfejlesztési lehetőségeit és szükségességét illetően, javaslatokat dolgoz ki és terjeszt a VB elé e kérdésben. Összehangolja a tanácsi és nem tanácsi gazdasági egységek fejlesztését és tevékenységét. Negyedévenként jelentést készít a terv teljesítésének helyzetéről a Végrehajtó Bizottságnak, félévenként pedig a megyei tanácsnak. Tervezi, szervezi a társadalmi munkák céltudatos felhasználását a város fejlesztésére. Ezek közül is súlyponti kérdés jelenleg a külterületi földutak társadalmi munkával történő karbantartása. A tervcsoport munkáját hathatósan támogatja a megyei tervosztály.

Csoportvezető: Fórizs Béla

Ipari csoport

Feladatainak zömét iparhatósági tevékenységek képezi.

Ezek közül a fontosabbak:

Állást foglal a mezőgazdasági termelőszövetkezetek tevékenységének ügyében. Javaslatot dolgoz ki a végrehajtó bizottság részére szövetkezetek és szövetkezeti vállalatok ipari tevékenységének engedélyezésére, összevonására vonatkozóan, illetve a jogszabályellenesen működők engedélyének visszavonására. Nagy gondot fordít arra, hogy arányosan fejlődjen a szövetkezeti és magánkisiparos olyan irányú munkája, amely a lakosság igényeinek jobb kielégítését szolgálja. Gondoskodik arról, hogy ezek a szövetkezetek és magánkisiparosok alakosság részére olyan árucikkeket állítsanak elő, amelyek a lakosság számára fontosak, még akkor is, ha az a szövetkezetnek nem kifizetendő. Ellenőrzi, hogy a

magánkisiparosok csak tevékenységi körüknek megfelelő területeken dolgozzanak, védi érdekeiket a jogtalan iparűzés visszaszorításával.

Hatósági feladatai: ellenőrzi a magánkisiparosok munkáját, árhatósági ellenőrzést tart náluk.

Felügyeletet gyakorol a kisipari, valamint az ÁFÉSZ szövetkezetek fölött. Ez az 5 kisipari és az egy ÁFÉSZ szövetkezetre vonatkozik.

Csoportvezető: Szentirmai Sándorné

Kereskedelmi csoport

A csoport fő feladata, hogy gondoskodjon az áruellátás javításának előmozdításáról, a magánkereskedők elsőfokú felügyeletéről, a társadalmi ellenőrzés megszervezéséről, vegyen részt a megyei tanács szakfelügyeleti munkájában. A feladatokból eredően ellenőrzi a boltok áruellátását, a Kereskedelem Általános Üzleti Szabályzata és a Vendéglátóipari Üzleti Szabályzat rendelkezéseinek pontos végrehajtását.

Hatáskörében tartozik minden kereskedelmi egység ellenőrzése, felügyelete:

26 állami élelmiszerbolt. Ebből:	14
fűszer csemege	3
kenyérbolt	2
tejbolt	2
húsbolt	5
10 szövetkezeti bolt. Ebből:	1
általános áruház	1
zöldségbolt	3
vegyes élelmiszerbolt	3
háztartási vegyibolt	1
könyvbolt	1
bőrelosztó	1
21 állami vendéglátó egység:	3
cukrászda, eszpresszó	3
étterem	4
falatozó	11
büfé	3
5 szövetkezeti vendéglátó:	3
ÁFÉSZ falatozó	3
büfé	2
4 állami ruházati bolt. Ebből:	1
konfekciós bolt	1
méter-rövid-divatáru	1
cipő szaküzlet	1
alkalmi áruk boltja	1

12 vegyes iparcikkbolt. Ebből: jármű és villamossági	1
vas és edénybolt	1
üveg-porcelán	1
papír-írószer	1
játék-illatszer-sportszer	1
bútor üzlet	1
háztartási és vegyi	3
vetőmag és növényvédőszer	1
TÜZÉP	1
kölcsönző	1

5 Egyéb kereskedelmi tevékenységet folytató bolt. Ebből:

Sütőipari Vállalat kenyér szaküzlete	1
Tejipari Vállalat tejboltja	1
Földgáztermelő és Értékesítő cseretelepe	1
Asztalos KTSZ /Debrecen/ használt bútor üzlete	1
Ruházati KTSZ készruha üzlete	1

3 termelőszövetkezet bolt. Mindhárom a piacon

Bocskai MTSZ	1
Béke MTSZ	1
II. Kongresszus MTSZ	1

A csoport ellátja hatáskörében az igazgatási feladatokat. Működési engedélyt ad nyílt árusítású üzletek részére./állami kiskereskedelmi boltok, vendéglátóipari egységek/ Engedélyezi ezek nyitva tartásának módosítását, a vendéglátók záróra hosszabbítását, rendezvények alkalmával. Kiskereskedők részére iparigazolványokat ad ki. Ellátja a vásár és piacigazgatással kapcsolatos feladatokat, előmozdítja a termelőszövetkezetek és őstermelők terményeinek minél nagyobb felhozatalát, ezzel is gátolja a spekulációs törekvéseket. Összehangolja a kereskedelmi szervezetek munkáját. Így például több napos ünnepek alkalmával közös megállapodást hoz létre a szükséges áruféleségek beszerzésének módjáról és mennyiségéről. Ugyanígy az idénycikkek vonatkozásában is.

Ellenőrzi az üzemélelmezési konyhák közegészségügyi és tisztasági követelményeinek betartását. anyagszükségletük beszerzésének forrásait. Törekszik a kereskedelmi dolgozók munkakörülményeinek állandó javítására, a kereskedelmi hálózat technikai színvonalának, kulturáltságának emelésére.

Csoportvezető Fazekas Sándor.

A tanács hivatali apparátusa 69 főből áll. Más intézményekhez hasonlóan éli a maga mozgalmi életét, csak sokkal inkább a közérdeklődés homlokterében.

1949 óta önálló pártszervezete, 1945 tavasza óta önálló szakszervezeti alapszerve s 1957 óta KISZ szervezete van. A korábbi években élénk öntevékeny kultúrmunka folyt az intézményben, 1955-ben az Ukrajna mezőin című előadással nagy sikert arattak.

Párttitkár: Sarkadi Endre

Szakszervezeti titkár: Kovács Miklós

KISZ titkár: Sztankó Demeter

Városháza

Városháza már 1725-ben is volt városunkban: erre több utalást is találtam. A mai Bocskai tér közepén állt, ahol most Bocskai István szobra. Az 1800-as évek közepén új városháza építésére szánja el magát a városi tanács, amelynek alapkövét 1863. augusztus 1-én tették le a Kossuth térnek nevezett mai Bocskai téren a régi épület helyén. Földszintes kis épületet emeltek egy nagyterme és 4 hivatali szobája lehetett. Díszterme számára 1893-ban Cserna Károly festőművész megfestette Báthori Gábor és Bocskai István életnagyságú képét olajban /520 Ft-ért/ 1905-ben pedig Stein János II. Rákóczi Ferenc portréját /Ezek később az új városháza nagytermét díszítik/ 1903. június 6.-án a városi közgyűlés egy új városháza építését határozza el. Negyven év alatt ugyanis oly mértékben nőtt a lakosság száma, terebélyesedett a hivatali adminisztráció, hogy a közügyek intézésére alkalmatlan a szűk, régi városháza. 1905. január 24.-én a városi közgyűlés jóváhagyja a pályázat kiírását. A pályázati felhívás szerint építendő egy új városháza, mely emeletes fő és földszintes melléképületekből áll. Helyéül a Nagyvendéglő és a Kálmánchelyi ház telkét jelölték ki, ezeken lévő épületek kisajátítását elrendelték.

Költségvetése: főépület 184.605 korona

melléképület 6.791 korona

A pályázaton 6 vállalkozó vett részt. A megbízást Berger Jenő építész kapja, aki a tervezettnél 21 ezer koronával olcsóbban vállalja fel a munkát. A kivitelezésére mégsem kap megbízást, mert az 1905. március 17-i városi közgyűlés elutasítja. Miért engedett el Berger 21 ezer koronát? Biztosan be akarja csapni a várost! Az építkezést ezért Hegedűs-Takács helybeli építési vállalkozónak adja, mert jobban bízik benne. Az új városháza építésébe beleszól a megyei közgyűlés is, amely 1905. április 7.-én utasítja a várost: Írjon ki újabb pályázatot, adja a munkát szakképzett vállalkozónak, mert nem lehet emeletes épület emelését egy ácsmesterre/az volt Takács/ bízni. /Holott korábban a lányiskola emeletes épületét is ő húzta fel, s ma már megállapíthatjuk, hogy 70 évig felújítás nélkül bírta 5-600 gyermek strapáját. / A városi közgyűlés nem adja be a derekát, deputációt meneszt a belügyminiszterhez fellebezéssel. Kéri a várost, hogy fogadja el a Hegedűs-Takács megbízatását azzal a feltétellel, hogy a Királyi Államépítészeti Hivatal felügyeletét kéri az építkezés fölött. A

belügyminiszter a megyegyűlés határozata mellett áll ki, s új vállalkozó választására utasítja a várost. Ki is írják az új pályázatot. 1905. augusztus 5.-én az Ungár Imre, Berger Jenő és Sándor Imre építészek ajánlata közül az utóbbit fogadják el. Építési összeg: 192.500 korona. Érdekes, hogy a Sándor Imre budapesti építész társa az a Takács, akinek szakmai alkalmasságát korábban kétségbe vonták, s aki a korábban kapott engedély alapján már hónapokkal ezelőtt belekezdett az alapozásba. Az alapkőletétel 1905. szeptember 17.-én ünnepélyes külsőségek között megtörtént. Építése közben néhány apróbb változtatást eszközöltek, lényegében azonban ma is ugyanolyan, mint amilyenek tervezték és épült. Alapterülete 1.197 négyzetméter. Egyemeletes, árkádos, harmonikusan szép épület. 70 hivatali helyiség van benne, egy 120 személyt befogadó 17x9 méretű nagyterem. Tágas főlépcsőháza fehér márványból készült. Falára az első világháború hősi halottjainak nevét vésték három oldalról, a főfalon a város munkásmozgalmi vezetőinek emlékét megörökítő márványtábla. A melléklépcső lépcsői homokkőből épült.

A városháza homlokzata a Bocskai térre néz. A nagyterem fölötti ormon a hajdúcímer látható. Az épület előtt szépen gondozott kis park, melyet ízléses vaskorlát véd. /épült 1928-ban/ Nagy gonddal, tervszerűen tatarozzák, belsejét az igényeknek megfelelően korszerűsítik.

Városi Úttörőelnökség

Petőfi u 15.

Hiteles dokumentumok tanulsága szerint városunk első demokratikus gyermekszervezete a Központi Leányiskolában alakult meg 1948 májusában. Ez a próbálkozás azonban nem sokkal jutott túl a szervezésen, hisz az iskolák államosítása előtt nagy volt az egyház befolyása, emellett hiányzott a megfelelő felsőbb irányítás, segítség is. 1948 nyarán, az iskolák államosítása után került sor az úttörőcsapatok megszervezésére. Ekkor a már megalakult és működő megyei úttörő elnökség szorgalmazza az iskolák igazgatóinak segítségét kérve: alakítsanak úttörőcsapatokat. A törekvés sikerrel is járt. Barna Lajos tanító - aki 1948 nyarán úttörővezetői tanfolyamon vett részt -, megalakítja a Központi Fiúiskolában 1948 szeptemberében városunk első, mai értelemben vett úttörőcsapatát, melynek vezetője is lett. A csapat Bocskai István nevét vette fel, tagjainak száma 154 fő volt. Még ugyanebben a hónapban a város többi iskolájában is megalakult az úttörőszervezet. Így a Bethlen utcai, a középkereskedelmi, az Eötvös utcai iskolában és a Leányiskolában. E nagyarányú szervezőmunka irányítása megkívánta a városi szintű vezetést. Így lett 1948 őszén Véghső István tanító városi úttörőtitkár. Feladata a koordináló munkán kívül az úttörőcsapatvezetők és más úttörő funkcionáriusok képzése. Az

1948-53-ig eltelt öt esztendő a célt szolgáló módszerek keresésének évei voltak. 1953-tól állnak rendelkezésre számadatok.

év	össz. tanuló létszám	kisdobosok sz.	úttörők száma
1953	4.398	955	1.095
1954	4.310	954	1.159
1955	4.194	1.070	1.233
1956	4.329	1.150	1.378

Az ellenforradalom után, 1957 tavaszán szerveződnek újjá a csapatok. A Városi Úttörőelnökség irányításával új utakon indul meg a munka. Zombori Lajos városi úttörőtitkár vezetésével az eddiginél szélesebb alapokra helyezik e fontos mozgalmi munkát. a csapatvezetők testülete közösen vitatja meg a teendőket, kitűzi a feladatokat, megvitatja a megoldás módját, segítséget nyújt és ellenőrzi. Pezsgő élet folyt a csapatoknál, amelyet jól szolgál és segít a minden iskolában megalakított Szervező Testület. E testület szülőkből, mozgalmi vezetőkől tevődött össze, s messzemenő segítséget nyújtott a pedagógus rajvezetőknek. A Városi Elnökség az országos programnak megfelelően meghirdeti az úttörőmunka gerincét adóakciókat.

1958/59. „A Forradalmi Nyomolvasó Mozgalom” keretében a Tanácsköztársaság 40. évfordulója tiszteletére ünnepségsorozatot rendeznek az úttörőcsapatok. A pajtások keresik 1919 helyi eseményeinek emlékeit, veteránokkal ismerkednek meg, lejegyzik emlékeiket, találkozókat szerveznek velük. Összeállítják a Hősök Könyvét, amelybe kutatásaik eredményeit írják.

1963/64. „Úttörőexpedíció a jövőbe” a következő mozgalom. Kutatják az úttörő városunk, termelőszövetkezeteink, üzeink, iskoláink múltját, jelenét és jövőjét. Albumokat, tablókat, grafikonokat állítanak össze és közszemlére teszik az iskolákban.

1965/66. Az „Úttörők a hazáért” keretében nemes tettek sorával bizonyítják be tette- készségüket az úttörők. Sportpályát építenek, társadalmi munkában segítik a közművesítést, részt vesznek a fásításban.

1966/67. „A vörös zászló hőseink útján” nevű mozgalom keretében készülnek az úttörőszervezet fennállása 20. évfordulójának megünneplésére. Ismét sok társadalmi munkát végeznek a csapatok, az iskola, a város javára. Idős embereknek nyújtanak rendszeres segítséget, szovjet és román katonasírokat gondoznak. E nemes tetteket a „Tettek Könyvében” örökítik meg.

1967/68-ban folyt az „Auróraakció”, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója tiszteletére. Ismerkednek az úttörők a szovjet nép életével, elért eredményeivel. Vetélkedők során bizonyítják be, „Ki tud többet a Szovjetunióról”. Kapcsolatot teremtenek szovjet pionirokkal, meghívják őket találkozóra.

1968/69-ben „A forradalom lángjai” mozgalommal köszöntik a Párt és KIMSZ megalakulásának félévszázados jubileumát a Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulóját.

A Városi Úttörőelnökség szervezi és rendezi a kisdobosok és úttörők kulturális seregszemléit, szaktárgyi versenyeket, sportvetélkedőket, közös táborozásait, képzik a pedagógus, ifi és gyermekvezetőket téli és tavaszi szünetekben főként tanfolyamokon, nyáron pedig vezetőképző táborokban.

1968 óta szakbizottságok működnek, amelyek segítséget nyújtanak az úttörőcsapatok vezetőinek, reszortfelelőseinek.

A Szakbizottságok: a kisdobos, a vezetőképző, a kulturális, a szakági, a táborozási, az ifi szakbizottság és a sportmunkát irányító ÁIST. /Általános Iskolai Sport Tanács/

Az elnökség munkaterv alapján dolgozik. Havonta rendszeresen ülésezik. Munkaértekezleteire meghívja a párt, a tanács, a KISZ vezetőit, az iskolák igazgatóit, csapatvezetőit, akik az adott kérdésben illetékesek, segítséget tudnak nyújtani a feladatok megoldásában.

Az elnökségi tagok önállóan működtetik a szakbizottságokat, ellenőrzik és irányítják a városban működő úttörőcsapatokat. Az elnökség hívja össze a csapatvezetők tanácskozását, az úttörők és ifivezetők parlamentjét. Minden évben megszervezi és megrendezi az ünnepélyes kisdobos és úttörőavatást. Az úttörők és kisdobosok száma az utóbbi években lényegesen nem változott. Ezt mutatják a statisztikai adatok:

év	össz. tanuló létszám	kisdobosok sz.	úttörők száma
1966	4.540	1.864	1.948
1967	4.540	1.822	1.933
1968	4.414	1.840	2.122
1969	4.531	1.916	2.120

A városi Elnökség elnöke: Kovács András Városi Úttörőtitkár.

TARTALOM

ÁFÉSZ Hajdúböszörmény és vidéke Általános Fogyasztási és Értékesítési Szövetkezet

ÁFOR II.

Állami Biztosító hajdúböszörményi fiókja

Béke Filmszínház

Diákotthonok

- Általános Iskolai Diákotthon
- Bocskai István Középiskolai Kollégium

Egészségügyi Intézmények

- Rendelő Intézet
- Körzeti orvosi rendelők
- Iskola egészségügyi ellátás
- Városi Tüdőgondozó Intézet
- Bőr és Nemibeteg gondozó Intézet
- Szülőotthon
- Anya és Gyermekevédelmi Tanácsadó
- Szociális Otthon
- Bölcsődék
- Közegészségügyi és Járványügyi Szolgálat

Faipari Vállalat

Fonalkikészítő gyár III. telepe

GELKA

Gyógyszertárak

Hajdú Áruház

Hajdu-Bihar megyei Finommechanikai Vállalat

Hajdu-Bihar megyei Gabonafelvásárló és Feldolgozó Vállalat

Hajdu-Bihar megyei Sütőipari Vállalat

Hajdu-Bihar megyei Tejipari Vállalat Sajtüzeme és Sajtérlelője

Hajdu-Bihar megyei Vegyesipari Vállalat

Hajdu-Bihar megyei Vendéglátó Vállalat Hb.-i kirendeltsége

Hajdu-Bihar megyei Víz és Csatornamű Vállalat hajdúböszörményi kirendeltsége

Hajdúböszörményi Hírlap

Hajdúsági Múzeum

Hajdúsági Művésztelep

Hajdu-Szabolcs megyei Élelmiszer és Vegyiáru Nagykereskedelmi Vállalat

Hajdu-Szabolcs megyei Téglá és Cserépipari Vállalat Hb. telepe

Iskolák

- 1.sz.Általános Iskola
- 2.sz.Általános Iskola
- 3.sz.Általános Iskola
- 4.sz.Általános Iskola
- 5.sz.Általános Iskola
- 6.sz.Általános Iskola
- 7.sz.Általános Iskola
- Dolgozók Általános Iskolája
- Kisegítő Iskola
- Bocskai István Gimnázium
- Dolgozók Gimnáziuma
- 122. sz. Szakmunkásképző Intézet
- Mezőgazdasági Szakmunkásképző Iskola
- Állami Zeneiskola

KIOSZ hajdúböszörményi járási helyi csoportja

Kisipari Termelőszövetkezetek

- Asztalos Kisipari Termelőszövetkezet
- Építő-Fa Fémipari Kisipari Termelőszövetkezet
- Hajdúsági Cipész Kisipari Termelő Szövetkezet
- Háziipari és Kosárfonó Kisipari Termelőszövetkezet
- Műszaki Kisipari Termelőszövetkezet
- Szolgáltató és Ruházati Kisipari Termelőszövetkezet

Mezőgazdasági Termelőszövetkezetek

- Béke Mezőgazdasági Termelőszövetkezet
- Bocskai Mezőgazdasági Termelőszövetkezet
- II. Kongresszus Mezőgazdasági Termelőszövetkezet
- Vöröscsillag Mezőgazdasági Termelőszövetkezet
- Zója Mezőgazdasági Termelőszövetkezet

Mezőgépgyártó és Szolgáltató Vállalat 5. számú gyáregysége

Művelődési Központ

OTP Országos Takarékpénztár

Óvodák

Pedagógus Klub

Posta

RICO Kötszerművek Hajdúböszörményi Gyáregysége

Szakszervezetek Szakmaközi Bizottsága

Szalag és Zsinórgyár hajdúböszörményi gyáregysége

Textilfeldolgozó Vállalat

TITÁSZ hajdúböszörményi kirendeltsége

TÖVÁLL Hajdúböszörményi Termelőszövetkezetek Önálló Közös Vállalkozása

TÜZÉP Debreceni Tüzelőszert és Építőanyag Kereskedelmi Vállalat

Városgazdálkodási Vállalat

Városi Könyvtár

Városi Tanács

- Tanácsülés
- Végrehajtóbizottság
- Állandó Bizottságok
- Titkárság
- Pénzügyi Osztály
- Építés, Közlekedés és Vízügyi Osztály
- Mezőgazdasági és Élelmezési Osztály
- Igazgatási Osztály
- Művelődésügyi Osztály
- Egészségügyi Csoport
- Tervcsoport
- Ipari csoport
- Kereskedelmi csoport

Városháza

Városi Úttörőelnökség